NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

(שאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 11—12 זייט)

16 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 224 | Łódź, Niedziela, 27 Września 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, זונטאג פ' ברכה ב' י"א תשרי תרצ"ז | 14-טער יאהרגאנג

היינט וואהלען צום לאדזער שטאט=ראט

יעדער יוד מוז היינט ערפיהלען זיין חוב און געהן צו די וואהלען

לאדזער וואיעוואדע ווארענט מיט אנ'ענערגישער אקציע מצד דער מאכט פאר שטערען די ארדנונג פון די וואהלען און אפעלירט צו אלע בירגער זיך צו פערהאלטען רוהיג

היינט קומען פאר ביי אונז אין שטאט וואהלען צום שטאט-ראט, וועלכער וועט דארפען אנפיהרען מיט די שטאטישע אינטערעסען אין פערלויף פון די נאהענטסטע 5 יאהר.

מיר אין לאדז האבען א זעהר טרויעריגע פראקטיק, דער ערשטער שטאט-ראט, וואס איז געוועהלט געווארען לויט דער נייער זעלבסטפערוואלטונגס-ארדינאציע דעם 27 מאי 1934, האט צוליב פערשידענע סיבות דערפיהרט דערצו, אז דער שטאט-ראט איז בעהערשט געווארען דורך אנ'ענדעקישער מעהרהייט. פון דעמאלט אן און פון דער טריבונע פון שטאט-ראט האט זיך פערשפרייט איבערן גאנצען לאנד די אונגעהויערע, נישט-דערהערטע אנטי-סעמיטישע העצע. דער לאדזער שטאט-ראט איז געווארען א מוסטער פאר כל'ערליי אנטיסעמיטען, פון דארטען האט מען אויסגעהערט און געפרובט נאכצוטון אלץ וואס די לאדזער ענדעקעס האבען פערטראכט.

אנגעהויבען האט עס זיך מיט פארשלאגען וועגען שטרייכען יודישע סובסידיעס, וועגען בעזייטיגען די יודישע בעאמטע פון דער זעלבסטפערוואלטונג, וועגען איינפיהרען דעם אריער - פאראגראף און דעם סטאטוט פון דער ליטעראַרישער פרעמיע, פון געשלעגען און ווארפען בענקלעך ביז צו דער העצע וועגען אפנעהמען ביי יודען די פאליטישע רעכט און פון קאנפיסקירען די יודישע פערמעגענס. און וואו ווייסט ווער נישט איין שוין אדורכגעפיהרטע גזירה געגען יודען האט נישט געקומען דעם אנהויב פון דער ענדעקישער מעהרהייט אין פריהערדיגען לאדזער שטאט-ראט. דאס טאר זיך מעהר נישט איבערחזר'ן. די יודישע בעפעלקערונג אין לאדז בעטרעפט מעהר ווי א דריטעל פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג. דער אנטייל פון די יודען אין די שטאטישע שטייערן מעטשפרעכט זיכער דער פערהעלטניש פון דער בעפעלקערונגס - צאהל אדער איז נאך גרעסער. מיר דארפען דעריבער האבען דעם איינפלוס אין דער שטאטישער ווירטשאפט לכל הפחות אין דערזעלבער פערהעלטניש. צוליב פערשידענע סיבות איז אונמעגליך אז מיר זאלען קענען אריינפיהרען אין שטאט-ראט א דריטעל פון אלע ראטמענער. מיר מוזען זיך דעריבער בעמיהען, אז דער דאזיגער איינפלוס זאל זיין א וואס גרעסערער און ערפאלגרייכענדער.

דאס קאן נאר געשעהען דאן, ווען די יודישע בעפעלקערונג, סיי בירגערליכע און סיי ארבייטער וועט מאסענהאפט אנטיילנעהמען אין די וואהלען. יעדע להכעיס'דיגע אבסטינענץ, אדער יעדע פערנאכלעסיגקייט איז עלול. אז ס'זאלען קאליע ווערען יודישע מאנדאטען און ס'קען דערפיהרען דערצו, אז אייפן ארט פון א יודישען פארשטעהער זאל געוועהלט ווערען א פארשטעהער פון אונזערע שונאים.

קיינער פון די יודישע וועהלער טאר זיך נישט פערטיידיגען דערמיט, אז ער קען נישט די וואהל-ארדינאציע, אז ער ווייסט נישט, ווי אזוי מען וועהלט און דעריבער וועט ער איגנאנציען נישט וועהלען. דאס וואלט געווען א פערברעכען, אויב אימיצער ווייסט ווירקליך נישט וואו צו געהען, זאל ער פרעגען זיין שכן, זיין פריינד, קיין איין יודישע שטים טאר נישט פערלוירען געהען.

זאל קיינער נישט קיין מאך טון מיט דער האנד און זאגען: איך וויל נישט וועהלען, ווייל איך האב נישט פאר וועמען, אבער כ'וועל וועהלען נישט-יודיש, דאס איז אנ'אויסרייד. יעדע יודישע געזעלשאפטליכע גרופע בעטייליגט זיך אין די וואהלען, אלע קלאסען, ריכטונגען און שאטירונגען אין יידישען לעבען האבען ארויסגעשטעלט זייערע קאנדידאטען און יעדער אייטער וועהלער קען נאך א ישוב הדעת זיך דעצידירען פאר וועמען ער האט צו וועהלען.

די ערגסטע זאך איז פערנאכלעסיגונג, ווען טויזענטער יודישע וועהלער געהען נישט צו די וואהלען א"ים פוילקייט אדער סתם אפאטיע.

דאס טאר נישט געשעהען! זאל קיינער נישט נעהמען אויף זיין געוויסען דעם חטא פון פערקלענערען די יודישע שאנסען אין נייעם שטאט-ראט. סיי-ווי-סיי האבען די בעריגונגען מעזורענגט דערצו, אז די יודישע פערטרעטונג (הלואי זאלען מיר ליגען זאגען) וועט זיין פיל צו קליין, ווי מיר וואלטען דאס געדארפט האבען. מיר טארען דעריבער נישט מיט אייגענע הענד די שאנסען פערקלענערען, נאכמעהר דערפאר, ווייל צוזאמען דערמיט קענען פערגרעסערט ווערען די שאנסען פון אונזערע בלוטיגסטע שונאים. אזוי ווי די ענדעקעס האבען געשטיגען אין לאדז, אזוי מוזען זיי איצט פאלען און מיר האפען, אז צוזאמען דערמיט וועט אויך פאלען זייער „קוראזש", וועט אויך פאלען די שוין אונגערטרעגליכע העצע.

די דראהונגען פון די ענדעקעס טארען נישט אפשרעקען, מיר האפען, אז די צוזאגען פון די מאסגעבענדע פאקטארען, אז ס'וועט נישט דערלאזען ווערען צו קיין שום טערער אין טאג פון די וואהלען וועלען פערווירקליכט ווערען. אלע יודען מוזען געהען צו די אורנעס און אפגעבען זייער שטים און שטימען מוזען אלע יודיש. דאס הייסט אויף יודען.

י. ד.

* * *

צוליב יום-כפור איז נכטען די וואהל-אגיטאציע ביי די יודישע פארטייען אויסגעמיטען געווארען. אפשר אין פערלויף פון נעכטינען אווענד איז די אגיטאציע דערגאנגען צום קולמינאציע-פונקט די פעראינטערעסירונג איז שטארק געוואקסען.

אומעטום האט מען גערופען זיך נישט אפצוהאלטען פון שטימען און געהן צו די וואהלען. די קאנדידאטען האבען אויסגעשאסען פון די שטארקסטע הארמאטען, די ווענט זענען בעקלעפט געווארען מיט די פערשידענסטע פלאקאטען, אויפרופען און קאריקאטורען. די גאסען זענען פערפלייצט געווארען מיט פלוג-בלעטלעך פון אלע פארטייען און ריכטונגען. אין אלע טויערן זענען שוין אויסגעהאנגען מעלדונגען, וואו די וועהלער פון געגעבענעם הויז וועלן אפגעבען זייער שטים אזוי אז קיינער קען שוין נישט האבען קיין אויסרייד, דאס ער ווייס נישט וואו צו וועהלען.

מיר וועלען איצט נאכאמאל איבערחזר'ן ווי אזוי עס קומט פאר די אפשטימונג. ס'איז מעגלאנט, אז מ'וועהלט איצט נישט נאר אויף די ליסטעס, נאר אויך אויף די קאנדידאטען פערזענליך. די שטים-צעטלען מוזען זיין פון ווייסען קאליר, אויבען אויפן צעטעל מוז זיך געפינען דער נומער פון דער ליסטע אדער דער נאמען פון וואהל-קאמיטעט, אויף וועלכען דער וועהלער וויל שטימען.

יעדער וועהלער האט אזוי פיל שטימען, וויפיל קאנדידאטען עס וועהלט דער קרייז, אין וועלכען מען האט וואהל-רעכט.

אזוי וועהלט דער ערשטער וואהל-קרייז — 9 ראטמענער, דער 2-טער — 5 ראטמענער, דער 3-טער 6, דער 4-טער — 6, דער 5-טער — 8, דער 6-טער — 4 דער זיבעטער — 8, דער אכטער 8, דער ניינטער 7, דער צעהנטער — 11 ראטמענער.

(ווייטער זעה 13-טע זייט)

וואלוטע=פערשטענדיגונג

צווישען פראנקרייך ענגלאנד און די פעראייניגטע שטאטען

פראנקרייך דעוואלוירט דעם פראנק אויף 33 פראצ.

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

זייט א פאר טאג האבען זיך געהאט פערשפרייט קלאנגען וועגען א נאהענטער ענדערונג אין דער מאנעטארער פאליטיק פון דער רעגירונג און וועגען צופאסען דעם פראנק צו די נייע פאדערונגען פון ווירטשאפטליכען לעבען.

צוליב די דאזיגע קלאנגען זענען די לעצטע טעג ווייטער אויף דער פאריזער בערזע אדורך אונטערן צייכען פון אויסערגעוועהנליך שטארקע נאכפאדערונגען כיי אויף פראנצויזישע ווי אויך אויף אינטערנאציאנאלע ווערט-פאפירען,

ענדליך האט זיך נעכטען אין די נאכמיטאג-שעהן פערשפרייט א קלאנג, אז אין אנהויב פון דער קומענדיגער וואך וועט צונויפגערופען ווערען אנ'אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון פארלאמענט, בכדי צו בעשטימען פינאנציעלע און ווירטשאפטליכע פעראָרדנונגען.

נעכטען נאכמיטאג איז אונטער'ן פארזיץ פון פרעזידענט לעברען פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט, אויף וועלכער מיניסטער אריאל האט רעפערירט די פרטים פון דער מאנעטארער פערשטענדיגונג, וואס איז געשלאסען געווארען צווישען פראנקרייך, ענגלאנד און די פעראייניגטע שטאטען.

דער מיניסטארען - קאבינעט האט אפראבירט די מאנעטארע פערשטענדיגונג. די דעקלאראציע שטעלט פעסט, אז דער ציל פון דער אינטערנאציאנאלער וואלוטע-פערשטענדיגונג איז צו שאפען בעדינגונגען וואס זאלען צוריקשטעלען ארדנונג אין די אינטערנאציאנאלע ווירטשאפטליכע בעציהונגען, בכדי אויפצוהאלטען דאס גלייכגעוויכט אויפ'ן אינטערנאציאנאלען וואלוטע-מארק.

ווייטער שטעלט די דעקלאראציע פעסט, אז דער ערפאלג פון דער אויבענדערמאהנטער פאליטיק איז אפהענגיג קודם-כל פון דער ענטוויקלונג פון אינטערנאציאנאלען האנדעל, דערביי וועט אונטערגענומען ווערען אנ'אקציע מיט'ן ציל איין ציגזויין צו מילדערן, ביז צו דער פולשטענדיגער אפשאפונג פון די איצט פערפליכטענדע קאנטינגענט - פארשריפטען פון דעוויזען-קאנטראלעס.

נעהמענדיג אין אכט די דאזיגע דעקלאראציע, האט דער מיניסטארען-ראט אפראבירט א פראיעקט פון א מאנעטארען געזעץ, וואס זיין הויפט-ציל איז צוצופאסען דעם קורס פון פראנק צו דער איצטיגער ווירטשאפטליכער לאגע.

אויפ'ן יסוד פון דעם דאזיגען געזעץ מוז דער ווערט פון גאלד, וואס דארף ענטהאלטען אין 1 פראנק, בעטרעפען 49,43 מיליגראם גאלד פון 900 פרובע.

די פינאנציעלע קרייזען פערזיכערן, אז דער נייער פאריטעט פון פראנק וועט פעסטגעשטעלט ווערען לויט דער פערהעלטניש פון 100 פראנק פאר איין פונט שטערלינג, דאס הייסט די דעוואלואציע וועט זיך וואקלען אין די גרענעצען פון 33 פראצענט.

די פארלאמענטארישע סעסיע צו בעשטעטיגען דאס מאנעטארע געזעץ איז צוזאמענגערופען געווארען אויף זונטאג דעם 27 ד.ח.

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

עס איז פערעפענטליכט געווארען א דעקרעט פון פינאנץ-מיניסטעריום, לויט וועלכען די געלד- און סחורות-בערזעס ווערען געשלאסען ביז אויף א טערמין, וואס וועט שפעטער פערעפענטליכט ווערען.

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)

היינט אינדערפריה האט די בריטישע רעגירונג פערעפענטליכט א דעקלאראציע, אין וועלכער עס ווערט מיטגעטיילט, אז עס איז געשלאסען געווארען מיט פראנקרייך און די פעראייניגטע שטאטען א מאנעטארע פערשטענדיגונג. אויפ'ן יסוד פון וועלכער ענגלאנד און די פעראייניגטע שטאטען וועלען נישט אונטערנעהמען קיין שום רעפרעסיע-אקציע בנוגע פראנקרייך ביים צופאסען די פראנצויזישע וואלוטע צו דער ענגלישער און אמעריקאנישער דורך דער דעוואלואציע פון פראנק.

אלע דריי רעגירונגען וועלען בענוצען אלע געלד-מיטלען, וואס שטעהען צו זייער פערפיגונג, בכדי אויסצומיידען וועלכע עס איז אויפטרייסלונגען אין דעם מאנעטארען גלייכגעוויכט, וואס וואלטען געקענט ענטשטעהן ביי דעם פראצעס פון אדורכפיהרען די דעוואלואציע.

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)

פון וואשינגטאן מעלדעט מען, אז דער אמעריקאנער פינאנץ-מיניסטער מארגענטאו האט ערקלערט וועגען דער דעוואלואציע פון פראנק פאלגענדעס: דער דאזיגער שריט וועט לויט מיין מיינונג זיין א ווענדע-פונקט פאר דעם אלגעמיינעם שלום אויף דער גאנצער וועלט.

די סטאביליזאציע פון די וועלט-וואלוטעס בילדעט דעם יסוד, וואס מען דארף אויפקלעגען, איידער מען וועט קענען צוטרעטען צו בויען דעם פעסטען שלום און אמת'דיגען ווירטשאפטליכען וואוילשטאנד.

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

דער פינאנץ-מיניסטער אריאל האט היינט אינדערפריה אויפגענומען די פראנצויזישע זשורנאליסטען, פאר וועלכע ער האט ערקלערט, אז די וואלוטע-פערשטענדיגונג פון די דריי מלוכות, איז אפען פאר אלע מלוכות און אלע מלוכות וועלען איינגעלאדענט ווערען צו בעטייליגען זיך אין איר.

דער מיניסטער איז איבערצייגט, אז אין דער נאהענטסטער צייט וועלען אלע מלוכות צוטרעטען צו דער פערשטענדיגונג.

בכדי אויסצומיידען געזעלשאפטליכע אונגערעכטיגקייט, וואס קען ענטשטעהן צוליב דער דעוואלואציע פון פראנק, ווערען געפלאנט א רייה

(ווייטער זעה 14-טע זייט)

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין תל-אביב מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגער-פאטער און גרויספאטער

נ"ע יעקב שטיינבאך

איז עלטער פון 61 יאהר

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

צו די בעפארשטעהענדע יום־טובים בזויצט דאס בעקינטע

שיך־געשעפט פון
3 נאוואמיעסקא 3

א גרויסען אויסוואהל פון

מענער
דאמען
קינדער
ספארט
און שפאציר

שיך

ח. מ. ראדזאנאווער

צו צוגענגליכע פרייזען

קומט און איבערצייגט אייך!

אתרוגים

מובחרים, לולבים והדסים

צו בעקומען אין

„אגרומי"

קאשטשעלנא № 1

טעלעפאן 133-33

אתרוגים

ארץ־ישראל ◆ קארפו ◆

מובחרים, לולבים והדרים

במקח השוה הורט ענצעל שוין צו בעקומען ביי

גאלדשטיין און קארן

נאוואמיעסקא 4

אין דער אוואצערניע „תל־אביב" טעלעפאן 244-10

אתרוגים

מובחרים
לולבים
והדסים

וועלכע שוהל, בית־המדרש און יעדע בתי־התפלה וואס וויל האבען א תענוג יום טוב און בענטשען מיט אן אמת'דיגען מבחר אתרוג קען מען נאר בעקומען

נאוואמיעסקא 24

אין וואורשטען־געשעפט ביי

ר' חיים וואלף דיאמענט

אתרוגים

מובחרים וגם לולבים והדסים

במקח השוה אויף הורט און ענצעל

שוין צו בעקומען ביי

Emanuel Kapelusz

Plac Wolności 10

אתרוגים

מובחרים וגם לולבים והדסים

במקח השוה אויף הורט און ענצעל

שוין צו בע־קומען ביי **יחיאל קאפעלוש**

באוואמיעסקא 2, אין הויף און אויף זגערזשער 2.

ברוך הבא! ברוך הבא

יודל קאפעלוש

מיט די

אתרוגים,

לולבים והדסים

איז שוין פון טריעסט דא!

צו בעקומען נאוואמיעסקא 16 אין דער צוקערניע

אויך ענצעלנע לולבים און הדסים צו בעקומען.

קליינהענדלער־פעראיין פון

פרוכטען־ און געמיזע־הענדלער

אויפ'ן גרינעם מארק (זשעראמסקיעגא 45)

מיר פאדערען אויף אלע אונזערע מיטגלידער, וועלכע וואוינען אין 7־טען וואהל־קרייז אומבעדינגט צו שטימען אויף דער קאנדידאטור פון פרנס ה'

לייבוש ראזענבערג

פרעזעס פון לאדזער יודישען סוחרים' און קליינהענדלער־פערבאנד.

אלע אינפארמאציעס ערטיילט דאס וואהל־ביורא אין לאקאל פון אונזער פעראיין.

אין נאמען פון דער פערוואלטונג

פרעזעס: (—) יצחק ווייצענפעלד.

יודען וועהלער!

היינט, זונטאג, ד. 27 סעפט., אין טאג פון די וואהלען צום לאדזער שטאט־ראט, וועהלט די בעקאנטע אונפאר־טייאישע כלל־טוער אין אונזער שטאט, אויסגעפרובטע פערטיידיגער פון אייערע רעכט, אין 7־טען וואהל־קרייז:

שרייבט אויפ'ן וואהל־צעטעל אכט מאל:

לייבוש ראזענבערג

פרנס, ראטמאן פון דער האנדעלס־קאמער, פרעזעס פון קליינהענדלער־פעראיין.

אין 10־טען וואהל־קרייז:

שרייבט עלף מאל אויפ'ן וואהל־צעטעל:

בנימין רוס

לאנגיעהריגער ראטמאן, געוו. פרעזעס פון דער לאדזער קהלה.

פעראייניגטער יודישער וואהל־בלאק.

דער אלעקסאנדערער רבי שליט"א האט צוגעשיקט צו זיינע חסידים א בריף, אין וועלכען ער הייסט זיי שטימען פאר די קאנדידאטען ר' לייבוש ראזענבערג און פאר ר' בנימין רוס.

פון יודישען

לאקאטארן־פעראיין

דער יודישער לאקאטארען־פעראיין פאדערט אויף אלע מיטגלידער, ווי אויך די ברייטע מאסען ארימע לאקאטארען, אז זיי זאלען אומבעדינגט שטימען אויף די קאנדידאטען פון

יודישען

ארבייטער־בלאק

ווייל דאס איז די איינציגע ליסטע אויף וועלכער ס'פיגורירען נישט קיין ווירטסלייט.

אויפפאדערונג.

דערמיט פאדערן מיר אויף אלע שפייז־ און קאלאניאל־הענדלער פון VII־טען וואהל־קרייז צו שטימען און אגיטירען פאר אונזער פארשטעהער, דעם מוטיגסטען קעמפער פון אונזערע יודישע און ווירטשאפטליכע אינטערעסן

אדוו. א. צימערמאן

שפיץ־קאנדידאט פון ליסטע נומער 9

פערוואלטונג פון קאלאניאל־הענדלער פערבאנד, שרודמיעסקא 20.

אלע האנטווערקער שטימען פאר א האנטווערקער

אכטונג, בעקער־מייסטער, מעהל, הייוועז־סוחרים, קליינהענדלער, האנדווערקער און אינטעליגענטען

געבען היינט אפ זייערע שטימען אין 2. וואהל־קרייז

פאר דעם קעמפער פארן יודישען בעל־מלאכה און סוחר'טום

מענדל קופערמינץ

וויצע־סטארשע פון בעקער־צעך אין לאדז

אין היינטיגען טאג בעטען מיר צו אגיטירען און צו שטימען פאר מענדל קופערמינץ אין 2־טען וואהל־קרייז.

די פערוואלטונג פון בעקער־צעך אין לאדז.

די וואהל־ביורא פון 2־טען וואהל־קרייז געפינט זיך אין לאקאל פון בעקער־צעך, פילסודסקעגא 57.

8־ונג, קצבים!

אין צוזאמענהאנג מיט די פערעפענטליכטע שחיטה־גזרה און לויט'ן בעשלוסען דער פערזאמלונג פון 23.9—36, פאדערן מיר אויף אלע לאדזער קצבים, סיי מיטגלידער און סיי נישט־מיטגלידער — זיך צו רעגיסטרירען אין סעקרעטאריאט פון צעך טעגליך ביז מאנטאג, דעם 28/9 ד. י. איינשליסליך אין די אמט־שעה'ן פון 6—9 אוונט און זונטאג פון 4—9 אוונט.

צו דער רעגיסטראציע דארף מען מיטברענגען די האנדווערקער־קארטע און די „פאטוויערדזעניע זגלאשעניא".

די פערוואלטונג פון

פליישער־ און וואורשטענמאכער־צעך

איז לאדז, ציגעל־גאס 28.

אכטונג !!! אכטונג !!!

יוד. וועהלער פון 2־טען וואהל־קרייז

סוחרים, קליינהענדלער, מארק־שטעהער, קאלאניאל־הענדלער, האנדווערקער, אלע רעליגיעזע יודן בכלל

היינט ווען איהר געהט צו די וואהלען בעדענקט אייך וועמען איהר האט אפצוגעבען אייער שטימע נאר פאר ווירדיגען און מוטיגען קעמפער פאר אלע יודישע ליידען פון עקאנאמישען און פאליטישען געביט מיט ראט און טאט פון ארים ביז רייך דאס איז דער לאנגיאהריגער ח. פ. פון קאלאניאל־הענדלער־פעראיין, פרנס פון דער לאדזער יודישער קהלה, ראטמאן פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער

6 6

ר' גרשון וואלמאן

(וואהל־קאמיטעט פון קליינהענדלער־פעראיין, אגראדאווא 10

אינזשיניער

גרשון פראשקער

קאנדידירט אין **X** וואהל־קרייז

אויף דער ציוניסטישער ליסטע № 8

שרייבט עלף מאל

גרשון פראשקער

צענטראלער סוחרים־פעראיין

אין לאדז, פיעטריקאווער 10.

סוכות

פערטיגע

פון ווייסע טישלער־ברעטער און אויך אויף באלקאנען

צו בעקומען צו ביליגע פרייזן נאר אויף

פולנאצנא 12, אין הויף

בעמערקונג: היינט א גאנצען טאג ווערען שוין אנגענומען בעשטעלונגען.

לאבאראטאריום

פ. שאץ, לאדז

פיעטריקאווער 37

בשורה טובה!

אתרוגים

(ארץ און קארפער)

לולבים

מובחרים שבמובחרים

פון די ערשטע קוועלע דירעקט צו בעקומען ביי

פישאף, קאשטשעלנא 2

טעל. 169-20.

Import Towar. Kolon.
i Owoców Połudn.

B. FISZOFF, Łódź

2 Kościelna 2

אתרוגים

מובחרים, לולבים והדסים

שוין אנגעקומען: צו בעקומען ביי

שמואל הערש ליסס

פאמארסקא 5, טעל. 223-98

אתרוגים

מובחרים ומהודרים מארץ־ישראל

וגם לולבים והדסים

נמצא להמכר אצל הר"מ דישיבת תורת חסד הרה"ג ר'

ישראל לעוו, פאמארסקא 25

יין כשר

ווער עס וויל הנאה האבען פאר זיין געלד און א אמת'ן עונג שבת ויום־טוב זאל זיך איבערצייגען, אז נאר ביי דער פירמע

„פראגרעס"

אינהאבער זלמן גוטער, בעקומט מען גוטען

■ ראדזיבען־ווייך און מעהד ■

אויך אלע אנדערע סארטען וויין און מעהד צו ביליגע פרייזען.

פירמע „פראגרעס" ווייך און מעהד־פאבריק

אינהאבער: זלמן גוטער.

הויפט־פערקויף: אלטער מארק 2 אין פאבריק.

ענצעל־פערקויף: אלטער מארק 2 אויפ'ן הויף.

גרינער־מארק 6 אין ווייגעשעפט הערצבערג (פריהער פולווערמאכער).

די ארץ-ישראל-פראַגע אויף דער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע

זשענעווע, 26. (ספ"א טעל.)
אויף דער היינטיגער זיצונג פון פעלקער-בונד, האָט דער רומענישער אויסערן-מיניסטער אַנטאָנעסקו אָפּגעגעבן אַ באַריכט פון דער מאַנדאַט קאָמיסיע.

דאַן האָט גענומען אַ וואָרט מיניסטער אידען, וועלכער האָט ערקלערט, אַז די לאַגע אין פּאַלעסטינע איז נישט באַפרידיגענד און די רעגירונג האָט זיך נישט גערעכט, אַז די אומרוהען וועלן אַזוי לאַנג געדויערן.

אידען האָט ווייטער ערקלערט, אַז די רעגירונג קען נישט אָפּגעבן אַ גענויען באַריכט כל־זמן זי וועט נישט האָבן דעם באַריכט פון דער קעניגליכער קאָמיסיע, וואָס איז באַשטימט געוואָרן אויסצופאָרשן די לאַגע. ביז צו יענער צייט וועט נישט פאָרקומען קיין ענדערונג אין דער פּאָליטיק.

אידען'ס ערקלערונג איז דורך דער פעלקער-ליגע פאַרזאַמלונג קאַלט אויפגענומען געוואָרן. דער וויצע-פאָרזיצענדער פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע, אָרטס האָט ערקלערט, אַז די פעלקער-ליגע וואָלט באַדאַרפט האָבן אַ גענויען באַריכט פריהער.

מיניסטער אידען האָט נאָך אַמאָל גענומען אַ וואָרט און ערקלערט, אַז ער באַדויערט זעהר אָבער ער קען נישט אָפּגעבן פריהער קיין באַריכט כל־זמן די קעניגליכע קאָמיסיע וועט נישט אָדורכפיהרען איהר אַרבייט.

צוזאַמענשטויס צווישען אַראַבישע טעראָריסטען און דאָרפישער באַפעלקערונג

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
באַוואָפנטע טעראָריסטען זענען אַריין אין אַן אַראַבישען דאָרף על הַעֲדַאר און געפאָדערט שפּייז און געלד פון דער דאָרפישער באַפעלקערונג. זיי האָבען זיך אָפּגעזאָגט צו געבען. עס איז ענטשטאַנען אַ קאַמף, איין אַראַבער איז דערהרגעט געוואָרען.

אלס רעפּרעסיע פאַר שיסען און וואַרפען באָמבעס אויף מיליטער זענען צושטערט געוואָרען 6 הייזער אין דאָרף זראַ, 113 הייזער אין דאָרף קלקליה און 2 אין דאָרף בעקאַר.

פּראָטעסט פון אַראַבישען אויבערשטען ראַט

נעגען דער בעהאַנדלונג פון בירגערמייסטער פון שכם דורכן ענגלישען מיליטער

ירושלים, 26 יט"א טעלעגראַפיש)
דער אַראַבישער אויבערשטער ראַט האָט היינט אָפּגעהאַלטען אַ דרינגענדע זיצונג, אויף וועלכער עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ שאַרפער פּראָטעסט געגען דער האַנדלונג פון ענגלישען מיליטער לגבי דעם בירגערמייסטער פון שכם.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער טעראָריסטישער אַקציע אין שכם האָט דאָס מיליטער אַרעסטירט דעם בירגערמייסטער אין שכם און איהם אַרויפ־געזעצט אויפ'ן דאַך פון הויז און איהם אַזוי געהאַלטען אַ גאַנצע נאַכט. דאָס איז געטון געוואָרען, בכדי די טעראָריסטען זאָלען נישט קענען שיסען. צומאָרגענס האָט מען איהם באַפרייט. דער בירגערמייסטער האָט זיך צוליב דעם שטאַרק באַליידיגט און אָפּגעשיקט דער מאַכט אַלע ענגלישע אויסצייכנונג און אָרדענס, וואָס ער האָט באַקומען.

ווינט שאַפען אינדוסטריעלער, סוחרים, האַנדווערקער, פּראָפעסיאָנעלע אינטעליגענץ אַן'אייגנהייטליכען פראַנט און שטימען אין 2-טען זאַהל-קרייז אויף דער ליסטע נומער 6

אַלע פינף שטימען אויף

יאַקוב ליבראַד

געוו. ראַטמאַן, ראַטמאַן פון דער האַנדעלס-קאַמער, וויצע-פּרעזעס פון לאַנדעס-פאַרבאַנד פאַר טעקסטיל-אינדוסטריע.

אין 7-טען וואַהל-קרייז אויף דער ליסטע נומער 11
אַלע אַכט שטימען אויף

ל. ראָזענבערג

ראַטמאַן פון דער האַנדעלס קאַמער, פּרעזעס פון קליינהענדלער-פאַראיין אַגראַדאָווע 10.
אין 9-טען וואַהל-קרייז. ליסטע נומער 8
אַלע 7 שטימען אויף

יאַקוב הערץ

ראַטמאַן פון דער האַנדעלס-קאַמער, וויצע-פּרעזעס פון סוחרים-פאַראיין אין לאָדז.
אין 10-טען וואַהל-קרייז אויף דער ליסטע נומער 11
11 שטימען אויף

סטאַניסלאַוו דאַבראַניצקי

אַדוואָקאַט, געוועזענער ראַטמאַן.

פאַראייניגטער יודישער וואַהל-בלאָק
יודישער געזעלשאַפטליך-ווירטשאַפטליכער פראָנט

אַלע אינפאָרמאַציעס אין וואַהל-זאַכען ערטיילט דער סעקרעטאַריאַט שרודמיעסקאַ 12, טעל. 77 128.

לייכט פאַרוואונדעט דעם פיה־רער פון די אַראַבישע טעראָריסטען

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)
פון אַראַבישע קוועלען מעלדעט מען, אַז עס איז לייכט פאַרוואונדעט געוואָרען דער פיהרער פון די טעראָריסטען פאַוזי על קאַוקאַדזשי.

אַראַבער ווערען באַפרייט פון קאָנצענטראַציע-לאַגער

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראַפיש).
„פּאַלעסטיין" טיילט מיט. אַז מאָרגען וועלען באַפרייט ווערען פון קאָנצענטראַציע - לאַגער אין סאַראַפאַנד 50 אַראַבער.

נחום גאָלדמאַן קאָנפערירט מיט פראַנצויזישע מלוכה-מענער וועגען ארץ-ישראל-ענינים

זשענעווע, 26 (ספּ. טעל.)
ד"ר נחום גאָלדמאַן האָט היינט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט דעם פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער דעלבאָס און פאָל באָנקור וועגען ארץ-ישראל-ענינים.

לוצקער רב געשטאָרבען פון אַ האַרץ-אַטאַק אין געריכט

לוצק, 26 (טעל.)
דער לוצקער רב משה גליקלעך איז אַרויס־געטרעטען אַלס עדות אין אַ פּראָצעס אין לוצקער געריכט. ער האָט באַקומען אַ האַרץ-אַטאַק און געשטאָרבען.

מיניסטער בעק קאָנפערירט מיטן אונגאַרישען אויסערן-מיניסטער

זשענעווע, 26 (ספּ. טעל.)
מיניסטער בעק האָט היינט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט דעם אונגאַרישען אויסערן-מיניסטער קאַניאַ.

ווער וועט מאָרגען געווינען דעם מיליאָן?

אַלזאָ דעם 28-טען ה. מ. 8 אַ זייגער פריה וועט זיך אָנהויבען דער לעצטער ציהונגס-טאָג פון דער פערטער קלאַס פון דער זעקס און דרייסיגסטער מלוכה-לאָטעריע. אויף דעם נומער, אויף וועלכען עס וועט פאַלען דאָס ערשטע קלענסטע גע־ווינס, ד. ה. נוייע הונדערט זל. וועט אויך געהערען דאָס הויפּט-געווינס פון אַ מיליאָן זל. אַט די מינוט וועט טראַנסמיטירט ווערען דורך אַלע פּוילישע ראַדיאָ-סטאַציעס.

מיר האָבען שוין געמאָלדען וועגען די רעזולטאַטען פון דער ערשטער האַלבער ציהונג. אין משך פון דער פאָריגער וואָך זענען ווידער געפאַלען אַ גאַנצע רייה גרע־סערע געווינסען אין פאַרשידענע טיילען פון לאַנד נעמליך: צו פינף און זיבעציג טויזענד זל. האָבען געוואונען די אייגנ־טימערס פון די באַזונדערע פערטלען פון די נומערן 36.051, 54.738 און 128.333 צווישען זיי קענען מיר אויסרעכענען: פרי־זאַפּיאַ פּיאָטראָבסקאַ (קראָקאָווער פאָר־שטאָט נומ. 7), הער פראַנטישישעק קראָטש. סקוויטש (יערוזאַל מסקאַ 19), ד"ר פ. סקיביצעווסקי (לאָדז, ד"ר שטערלינג גאַס נומ. 7), פראַנציישעק וויטקאָווסקי (שעמ־צאַ 11), וואַצלאַוו פּיעכאָווסקי, אַ וועבער־אַרבייטער פון טשענסטאָכאָוו, וואָיטשעך טאָציק, אַן'אַרבייטער פון סטשעלניע בייבים און י. אייזענבערג פון איזשביצע אויפן וויעפּזש.

צו פופציג טויזענד זל. האָבען געוואו־נען די איינוואוינער פון: לוצק (120.811) קראָקאָוו און אומגעגענד (107.750), וואַר־שע (92,305), פּויזען (נומ. 120.519), ראַדאָם (נומ. 34.281) און דעם גרעסטען איין פערטעלע צו צוועלף סקויטרמיטגלי־דער פון אָסטראָווצע און רוזשאַנע גראָדז. (נומ. 12.091).

שוין נישט קיין גאַנצע פיר וואָכען טיילט אונז אָפּ פון דער נייער ציהונג פון דער 1-טער קלאַס פון דער זיבען און דרייסיג־סטער לאָטעריע, עס איז שוין אַלזאָ צייט אַ טראַכט טון וועגען זיך באַזאָרגען מיט אַ ציעטעל, באַזונדערס וואָס עס דערנעהענ־טערט זיך דער ערשטער אָקטאָבער, און דערמיט אַ פרישער יאָפּאַס מזומנים.

Dr.med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
שערפּיען 37 בענעדיקטאַ .6
נעהמט אָן פון 5—7 נאַכמ.

פערקויף פון אַלערליי
קיכען-געשיר

ווי: עמאַליע אַלומיניום, צינק, פאַר־צינקטע און אייזענגעפעס, שוואַרץ און צווייזייטיג עמאַלירטעס, ווי אויך אַלערליי הויז - גאַלאַנטעריע, ווי בעשטעק פון דער פירמע „Gerlach" פּלאַטירט בעשטעק פון אַלע אינלענדישע פירמעס, וויזשי־מאַטשקעס, פלייש-מאַשינקעס אויס־לענדישע און אינלענדישע, אַלע אַרט פרעסאייזענס, מערזשעלס, אַלע אַרט ספּיריטוס און נאַפט-קאָכערס ווי אויך זעמטליכע בלעך-גאַלאַנטעריע אין דעם גרעסטען אויסוואַהל צו זעהר ביליגע פרייזען צו באַקומען נאָר ביי דער פירמע

ל. איזביצקי
לאָדז, אַגראַדאָווע 10
טעל. 131-93

אַכטונג אַכטונג
100-טער מענשען

האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די בעסטע היגיענישע טאַפּטשאַנען, מאַזעטקעס און מאַטראַצען ווי אויך פאַרשידענע טאַפּעציר - אַרבייט זענען נאָר צו באַקומען אין דער 1-טער לאָדזער ווערקשטאַט פון אויסגעבעסערטע היגיענישע טאַפּטשאַנען און מאַטראַצען

א. ס. **„ZURMA"**
אינה. ל. מרוז
Łódź, Cegielniana 58
telefon 178-21.
סאָלידע און פּינקטליכע אויספיהרונג!

מאָנדורקעס
שילער-מאַנטלען און קינדער - פּאַלטענדלעך

עמפּפעהלט צו די ביליגסטע פרייזען

Ch. I. KRAUZER

פּאָלודניאָוואַ 22 פראָנט
ס'ווערען אָנגענומען באַשטעלונגען פון אייגענע און אונפאָרטרויטע סחורות

„אגודת ישראל"

לאָדז, נייערם ראַיאָן אין באַינע.
עפענטליכע ערקלערונג

צוליב דעם ברעכען די ה החייבות'ן לגבי אונז און לובי די יודישע באַפעלקערונג פון אונזער ראַיאָן און צוליב דעם, וואָס מ'האָט אונז איגנאָרירט, זענען מיר געצוואונגען אַרויסצו־טרעטען אין בלאָק פון 5-טען וואַהל-קרייז, ליסטע נומער 11.

„אגודת ישראל"
נייערם ראַיאָן.

וויכטיג פאַר דאַמע
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגען
מאַכט די עלטעסטע
היטע!
אויף גאַנץ ניי ווי אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
25 Zawadzka 25

פ קורשפריי
דעם נייעם
טאָלקסבלאַט

א עונג יום-טוב
קאָנט איהר נאָר האָבען אין גוט־באַקאַנטען און שטרענג כשר'ן
פּענסיאָנאַט
„NICEA"
KOLUMNA, Krakowska 3.
דער פּענסיאָנאַט געפינט זיך אין בעס־טען, גרעסטען און שענסטען וואַלד פון קאָלומנאַ. פרישע און געשמאַקע שפּייזען. פּינקטליכע און זאָרגפעל־טיגע בעדינונג.
אויף די יום-טובים וועט דאַווענען אַ ספּעצ. אַנגאַזשירטער חזן.
אויפ'ן פאַרלאַנג ספּעצ. דיעטעטישע קיך.
צו זעהר מעסיגע פרייזען!
אינפאָרמאַציעס אין לאָדז:
ביי ר' חיים הערדינגער,
אַגראַדאָווע 5, טעל. 215-24
און אויפ'ן אָרט אין קאָלומנאַ;
די געסט ווערען ערוואַרט ביי דער באַהן

די ציוג. סאָצ. אַרב. פּאַרטיי
„התאחדות"

מאָדערט אויף אַלע יודישע אַרבייטס-מענשען, אַלע פריינד פון אַרבייטענדען ארץ־ישראל, די גאַנצע חלוצישער מחנה היינט צו שטימען און צו אַגיטירען אין צווייטען וואַהל - קרייז פאַר
ליסטע 5
וועמעס שפּיצקאַנדידאַט איז דער באַ־קאַנטער פיהרער פון אַרבייטס-ציוניזם אונזער איינציגער
ד"ר ז. ערלענבערג

אונזערע אינפאָרמאַציע-ביוראָס:

1) פּראַנציסקאַנער 7	4) קילינסקיעגאָ 44	7) פּ. אָ. וו. 1
2) מאַגיסטראַצקאַ 14	5) פּאָמאָרסקאַ 25	טעלעפאָנען
3) נאַרוטאָוויטשאַ 41	6) צעגעלניאַנאַ 66	189-68 233-24 168-75

FIRANKI
Kapy, Sztory i Obrusy
poleca
M. Goldbart
Piotrkowska 62, tel. 135-35.

געדענקט, שטשעשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע ביליצער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פאַרשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R.Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראָנט II שטאָק.

8 פעראייניגטער ציוניסטישער בלאק 8

אלע בעוואוסטזיניגע יודישע וועהלער איז 10-טען וואהל-קרייז שטימען היינט
פאר דעם מוטיגען און שטאלצען קעמפער פאר יודישע רעכט

דיר. ב. מארעק

וויצע-פרעזעס פון לאדזער „מזרחי" און
דירעקטאר פון ארטאדאקסיש-נאציאנאלען
לעהר-אנשטאלט „תחכמוני".

8 אונזער לאזונג: א טויט-קלאפ די אנטיסעמיטען פון רעכטס ביז לינקס 8

בעמערקונג: דאס וואהל-ביורא פון „מזרחי" איז אפען א גאנצען טאג.

רעגירונגס-מיליטער

פערפלייצט די פאזיציעס פון די אויפשטענדיגע

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

אפיציעל טיילט מען מיט, אז דאס רעגירונגס-מיליטער האט גענומען אונטער דער אנפיהרונג פון פולק. נאווארא במעט ווי דערגרייכט טאלאווערא. די אויפשטענדיגע האבען אויף'ן דאזיגען אפשניט געמוזט פערלאזען זייערע פאזיציעס צוליב'ן פונאנדערגיסען זיך פון טייך טאגא. נאכדעם, ווי דאס רעגירונגס-מיליטער האט אין אלבערגא געעפענט די שלוזען. די פעלדער זענען פערגאסען געווארען דורך פיר מיליאן קוביק מעטער וואסער.

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

די פאבר-אגענטור האט ארויסגעגעבען א קאמוניקאט וועגען לעצטען גרויסען אקט פון רעגירונגס-מיליטער.

די אפעראציעס פון רעגירונגס-מיליטער ענטוויקלען זיך מאדמאל לויטן צענטראלען קריגס-פלאן. אויף'ן שטח פון ארמפעס און טאלאווערדא זענען געעפענט געווארען די שלוזען פון טייך אלבערגע און עס איז פערפלייצט געווארען די גאנצע געגענד. די אפטיילונגען פון די אויפשטענדיגע, וואס האבען זיך דארט געפונען האבען שוין נישט געקאנט אפטרעטען צוריק. די אויפשטענדיגע זענען פערפלייצט געווארען פלוצלונג. די אויסגעטריקענטע טייך-קאריטע האט געדינט די אויפשטענדיגע צו טראנספארטירען דורך איהר באטעריען און אנדערע מינים וואפען. ווען דאס וואסער האט אהין אריינגעפלייצט מיט א געוואלדיגער קראפט, האט מען שוין גארנישט געקאנט ראטעווען. אלץ איז פערפלייצט געווארען. עס זענען אומגעקומען פיל אויפשטענדיגע.

די קריגס-אפעראציעס ענטוויקלען זיך איצט לויט א גרויסען פלאן, וועלכער איז אויסגעארבייט געווארען דורך די גענעראלען פון רעגירונגס-מיליטער.

דער קאמוניקאט ענדיגט זיך אזוי:

„עס איז אוממעגליך נישט פעסטצושטעלען די געוואלדיגע בעדייטונג פון דעם נצחון, וועלכער קומט שוין באלד צו זיין פינאל".

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

אויף'ן פראנט פון טאלאווערא האט דאס רעגירונגס-מיליטער זיך א רוק געטון אויף 30 קילאמעטער פאראויס.

לויט די אפיציעלע ידיעות, אפערירט דאס רעגירונגס-מיליטער אין צוויי קאלומנעס, איינע דער-נענטערט זיך צו טאלאווערא די צווייטע געפינט זיך נישט ווייט פון מאקעדא.

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

דאס קריגס-מיניסטעריום טיילט מיט: אויף'ן פראנט אין אסטוריע זענען די רעגירונגס-פליהער טעטיג אהן איבעררייס. מען ערווארט, אז אוניעדא זאל זיך אונטערגעבען. אויף'ן אפשניט בורגאס האט דאס רעגירונגס-מיליטער פארנומען וויכטיגע סטראטעגישע פונקטען אויף דער ליניע לאמאס-קאקינטא. אויף'ן אראגאנישען פראנט זענען פארגעקומען קליינע צוזאמענשטויסען. נעבען מאנטארא האבען די רעגירונגס-אעראפלאנען פערניכטעט 2 באטעריעס פון די אויפשטענדיגע. אויף'ן פראנט פון מאלאמערא גייט דאס רעגירונגס-מיליטער פאראויס.

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

נעכטען 10 אין אווענד האט דאס קריגס-מיניסטעריום פערעפענטליכט פאלגענדען קאמוניקאט:

דאס רעגירונגס-מיליטער האט אויף דרום אטאקירט א שטארקע קאלומנע אויפשטענדיגע. זיי האבען זיך בעהאלטען אין גרענעצער אלקאזאר.

די רעגירונגס-אעראפלאנען האבען באמבארדירט קארדאבע און פערשאפט פיל שרפות אין הייזער פון עפענטליכען געבייד.

בורגאס, 26 (ספ. טעל.)

דער גענעראל מאלא דערקלערט, אז ער האט ארויסגעשיקט קיין בילבאא און סאנטאנדער אן אולטימאטום, ביז נעכטען איינס ביינאכט זיך אונטערצוגעבען, אויב נישט זאל ער היינט אנהייבען אן'אנגריף אויף ביידע שטעט.

בילבאא, 26 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון „האוואס" טיילט מיט, אז די לאגע איז דא אהן ענדערונג. די בעפעלקערונג נעמט זיך דא צופיל נישט איבער מיט גענעראל מאלאס דראהונגען, אז ער וועט אנהייבען אן'אטאקע אויף זאפאסען עסען זענען פאראן גענוג. די ארטיגע מאכט לייקנט אפ די ידיעה, אז מען זאל האבען אין האפען פערלייגט מינעס. א קאלומנע פון רעגירונגס-מיליטער האט אטאקירט די אויפשטענדיגע און פער-נומען די בערג בארינדא און מאראדא. די אויפשטענדיגע האבען געהאט גרויסע פערלוסטען.

אויפשטענדיגע צוריק פערנומען אלקאזאר

מעלדונג פון דער סעווילער ראדיא-סטאציע

לאקארונא, 26. (ספ. טעל.)

די ראדיא-סטאציע פון די אויפשטענדיגע מעלדעט, אז די אפטיילונג פון פאלקאווניק אסענסיא האט פארנומען אלקאזאר אין טאלעדא, צווינגענדיג דאס רעגירונגס-מיליטער צום אנטלויפען.

סעוויליא, 26. (ספ.)

די ראדיא-סטאציע פון די אויפשטענדיגע מעלדעט: גענעראל מאלא האט זפווארטענדיג די אריינמישונג פון דער פעלקער-ליגע אין דער פראגע פון אונטערגעבען זיך פון בילבאא. האט ווידער געמעלדעט זיינע בעדינגונגען די פערטיידיגער פון דער שטאט, פערזיכערענדיג, אז די וואס וועלען אפגעבען דאס געוועהר וועלען נישט אונטערליגען קיין שום רעפרעסיעס. אין אנדאלוזיען האבען די אויפשטענדיגע פארנומען די שטאט אזאגא.

אויפן שטח פון קארדאווא האט דאס אויפשטענדיגע מיליטער פארנומען 2 באטעריעס ארטילעריע און א סך געפאנגענע. דער קאמיוניקאט פון די אויפשטענדיגע ענדיגט זיך מיט די ווערטער: דאס פאלען פון מאדריד איז איצט אפהענגיג אויסשליסליך פון דער הויפט-אנפיהרונג פון די אויפשטענדיגע.

ס'קומט פאר א בלאקאדע פון דער לעגאלער שפאנישער רעגירונג

ערקלערט דער שפאנישער מיניסטער אין זשענעווע

גענף, 26 ספ. טעל.)

נאך אידענען האט גערעדט דער שפאנישער דעלעגאט מיניסטער דעלוואיא. ער האט דערקלערט, אז ער טראגט אויף זיך א דאפעלטע פעראנטווארטליכקייט: לגבי שפאניען און לגבי דער גאנצער וועלט. די זאך – וועלכע זיין רעגירונג רעפרעזענטירט – האט ער געזאגט – איז דער סימבאל פון פרידען. שפאניען בעדראהט נישט די אונאפהענגיגקייט פון קיין שום מלוכה.

רעדענדיג וועגען דער מלחמה-געפאהר, האט דעל-וואיא זיך ארויסגעזאגט, אז די צוקונפטיגע מלחמה וועט זיין גיכער א מלחמה צווישען צוויי אידעאלאגיעס. פונקט ווי אין 17-טען יאהרהונדערט זענען געווען רעליגיעזע מלחמות, טיילט זיך אויך היינט די וועלט לויט די פאליטישע אידעאלען. דער היינטיגער קריג אין שפאניען – דער-קלערט דעל-וואיא – איז א רעזולטאט פון אידעאלאגישע אונטערשידען, וואס זענען נישט נאר אן' אינערליכער ענין פון שפאניע.

דער אנפאלער האט געקריגען מאראלישע און מאטעריעלע הילף פון קרובישע רעזשימען אין אויס-לאנד.

דער רעדנער איז זעהר שארף ארויסגעטרעטען געגען דער פאליטיק פון נישט-אינטערווענץ אין די שפאנישע ענינים. דער שרעקליכער אומזין פון נישט-אינטערווענץ איז צום בעסטען געקומען צום אויס-דרוק אין פאקט, וואס די לעגאלע שפאנישע רעגירונג איז בערויבט געווארען פון רעכט אויף וועלכע נישט איז הילף.

די שפאנישע רעגירונג — זאגט דער רעדנער — האט אליין פערלאנגט די נייטראלע נישט אריינמישונג און האט זיך צו קיינעם נישט געווענדעט וועגען הילף. אבער ווען די נארמאלע האנדעלסבאציהונגען מיט אויסלאנד זענען פלוצלונג איבערגעריסען געווארען, ווען מען האט פלוצלונג אפגעשטעלט דאס ליפערן פון יעדען מין מאטעריאלען, מוז איך דא דערקלערען מיט דער גאנצער אויפריכטיגקייט אז די פאליטיק פון נישט אינטערווענץ האט געווירקט אויסשליסליך צום שאדען פון דער שפאנישער רעגירונג.

דעל-וואיא דערקלערט ווייטער, אז זיין רעגירונג האט איבערגעשיקט צו אלע מלוכות, וואס האבען אונטערגעשריבען דעם אפמאך וועגען נישט אריינמישען זיך, א נאטע, וואס שטעלט פעסט, אז דאס נישט אריינמישען זיך איז פאקטיש פערוואנדעלט געווארען אין א בלאקאדע געגען דער לעגאלער רעגירונג פון שפאניען.

דעל-וואיא האט ווייטער דערקלערט, אז אויף נישט העלפען די אויפשטענדיגע דארף מען נישט האבען קיין שום אפמאך. דאס איז א מאראלישע פליכט, וואס איז זעלבסטפערשטענדליך. דער רעדנער האט געזאגט, אז דער בירגערקריג אין שפאניען וואלט שוין לאנג געווען פערענדיגט, ווען נישט די קאלאסאלע סכומים געלטער, וואס די אויפשטענדיגע קריגען פון אויסלאנד.

אין שלוס פון זיין רעדע האט דעל-וואיא פעסט-געשטעלט, אז זיין רעגירונג קעמפט נישט נאר פאר דער זיכערקייט פון אייראפא, נאר אויך פאר דער זיכערקייט פון אלע מיטגלידער פון פעלקער-בונד.

געשאפען א נייע קאטאלאנישע רעגירונג

בארצעלאנא, 26. (ספ. טעל.)

עס איז געשאפען געווארען א נייע קאטאלאנישע רעגירונג. אין וועלכער עס זענען אריין דריי רעפובליקאנער, 3 קאמוניסטען, 4 סאציאליסטען און 4 מיטגלידער פון דער ארבייטער פעדעראציע (אנארכא-סינדיקאליסטען). אין דער שפיץ פון דער רעגירונג שטעהט ווייסער קאמפאניס.

אלע יודען
שטימען אין 9-טן וואהל-קרייז
פאר'ן רעוויזיאניסטישען קאנדידאט
7 מאל
מאיר זייעט

טרויעריגער יום-כפור אין דייטשלאנד

צוליב די ארעסטען פון אנגעזעהענע יודען

בערלין, 26 (יט"א טעלעגראפיש)'

יום-כפור איז אדורך ביי די יודען אין א געדריקטער שטימונג צוליב די לעצטע ארעסטען פון אנגעזעהענע יודען. נאכ'ן ארעסט פון ראבינער ד"ר עמיל קאן, איז אויך ארעסטירט געווארען ד"ר נוסבוים און 2 אנפיהרענדע ציוניסטען פראנץ מייער און בענא קאן.

זיי זיצען אין ארעסט פון „געסטאפא" אויפן אלעקסאנדער-פלאץ, די ארעסטען האבען ביי יודען געמאכט א שטארקען רושם, די סיבות פון די ארעסטען זענען בעקאנט. ס'הערשט א בעאונרוהיגונג צוליב דעם, וואס מ'רעכט זיך אויף נייע רדיפות. די שטימונג אין די שולען איז געווען א נעדריקטע, די מתפללים האבען גארנישט גערעדט צווישען זיך, ווייל מ'האט מורא געהאט פאר „געסטאפא"-אגענטען.

1. סטאמאטאלאגישע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פון Dr. med.
Sadokierski
פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77
כירורגיע פון ציינער, קיען-באקען און יאסלעס

א בעזוך בײַם יודישן פארזיצער פון אויסטראלישן פארלאמענט

(א בריף פון לאנדאן) —:— פון אסיף דימאוו

ווען צוויי יודען טרעפען זיך, — עס מאכט נישט אויס וואו און אין וואס פאר א לאנד, — וועלען זיי שוין זיך צונויפרעדן וועגן א דריטען יודען, וועלכע זיי ביידע קענען. דאס איז אזוי זיכער און אזוי אוניווערסאל, אז עס זענען כמעט נישטא קיין אויסנאמען. אפילו ווען איינער פון די צוויי יודען איז דער „ספיקער" פון אויסטראלישען פארלאמענט און דער צווייטער איז גלאט א רוסיש־יודיש־דייטש־ענגלישער שרייבער, ווי איך בין דאס טאקע.

אלזא, דער דאזיגער יוד, מיט וועמען איך האב זיך צערעדט אין דעם טיי־סאלאן פון דעם שיינעם „קומבערלאנד האטעל" אין לאנדאן, איז טאקע סער דאניעל לעווי, דער ספיקער פון ניו־סאוט וואילס־פארלאמענט (אויסטראליע).

נישט הויך געוואקסען, מאגער, מיט קלוגע יונגע, גראע אויגען, א גלאט־געגאלטען שמאלען פנים, 63 יאהר אלט — א טיפישער ענגלישמאן פון די דאמיניעס. זייער בעשיידען אין מאנערען, איינפאך און עפעס אלטמאדיש אנגעטון. ער ווארפט זיך גלייך אין די אויגען, און ער וויל עס גאר נישט. אויף דער גאס וועט איבער איהם פערזאנען בערגיין און איהם נישט בעמערקען... אבער אין דעם האטעל וויס מען שוין, אז ער איז „עמיצער", ווייל די דירעקטארען פון דעם „קומבערלאנד" (אויך יודען) בעגריסען איהם מיט רעספעקט און בעהאנדלען איהם ווי דעם טייערסטען גאסט זייערען...

פערשטייט זיך, אז אונזער בעגעגעניש איז נישט געווען קיין צופעליגע. איך האב זיך דערוואוסט, אז ער איז אין לאנדאן און געוואלט איהם זעהען.

— מאשקאוויטש, זאגט איהר! מאריס מאשקאוויטש? — האט ער איבערגעחזרט — אוודאי קען איך איהם! ער איז דאך געווען בײַ אונז אין סידני (די הויפט שטאט פון ניו־סאוט וואילס), וואס פאר א שוישפילער דאס איז! וואס פאר א טאלאנט! איך וואלט געלאפען הונדערט מייל צו זעהען איהם שפילען טעאטער.

איז טאקע אונזער אלטער פריינד פון דער משפחה פיאנערען פון אונזער יודישען טעאטער געווען דער „דריטער יוד", וואס צעמענטירט צוויי. סער דאניעל (מיט'ן טיטול „סער" פאר'ן ערשטען נאמען רופט מען אין ענגלאנד א מאן, וועלכער איז „געאדעלט") איז א גרויסער פארערער פון טעאטער; ער עפענט גרויסע אויגען, ווען איך דערצייל איהם, אז אין ניו־יארק שפילט מען טעאטער אין יודיש און מען דרוקט און מען פערקויפט און מען לייענט צייטונגען אין יודיש.

— יי־דיש? — וואונדערט ער זיך, איהר מיינט דאס, וואס איז פערדארבען דייטש??

— ניין, — רוף איך זיך אפ זעהר ערנסט, — היטלער רעדט דאס, וואס איז פערדארבען יודיש. מיר רעדען דעם אמתן לשון.

ער לאכט, א גוטער יוד, וואס איז שטאלץ אויף זיין יודישקייט, האט ער אבער קיין בעגריף נישט פון דעם, וואס עס טוט זיך, אביסעל ווייטלעך פון דער איסט־סייד און בראנקס.

— וויפיל יודען האט איהר אין אייער פארלאמענט? — טו איך א פרעג מיט פולער זיכערקייט, אז אויב שוין יא א פארלאמענט, מוזען דארטען אוודאי זיין יודען.

— איך בין דער איין און איינציגער.

נו, טראכט איך בײַ זיך, באר איין יוד, און ער איז דער ספיקער, דער פרעזידענט, הייסט עס — מען קען נאך לעבען.

פארט אזוי גרינג לאז איך איהם נישט אפ.

— פארוואס נישט מעהר?

— פארוואס? — טוט ער א קוועטש מיט די פלייצעס — פון וואנען וועלען מיר נעמען מעהר? עס זענען דאך בײַ אונז נישטא פיל יודען.

— וויפיל־זשע?

— נישט מעהר ווי דרייסיג טויזענט.

— איהר מיינט, אין אייער שטאט סידני??

— ניין, אין גאנצען לאנד — אין אויסטראליע.

— וויפיל זענען דא בײַ אייך איינוואוינער? זעקס מיליאן?

— זעקס און א האלב מיליאן.

— נו, — זאג איך, — איך פיהל זיך אביסעל פערשעהמט מיט דעם, וואס א מדינה מיט זעקס און א האלב מיליאן ענגלענדער, האט נאר דרייסיג טויזענט יודען, און ער סטארעט זיך וואס גוט צו מאכען.

— איהר האט אוודאי געהערט פון אונזער סער אייזיקס? נו, א חוץ איהם האט אויסטראליע ארויס געבראכט נאך אנדערע פראמינענטע יודען. דער הויפט־ריכטער פון גאנצען לאנד איז מר. מייער. א יוד. דאס איז א זעהר הויכע און זעהר פעראנטווארטליכע שטעלע. זיין וואוט איז די לעצטע יוריידישע אינסטאנץ. אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה איז דער הויפט פון דער גאנצער אויסטראלישער ארמעע געווען א יוד, סער מאניש, נישט־שלעכט, א־יא?

איך שטים צו.

— מיר האבען שיינע סינאגאגען אין סידני (אזוי האט ער זיך אויסגעדריקט: „סינאגאגען"), דער צענטראל טעמפעל איז א בעוואוסטער יודישער צענטער.

— איז פערהאן אנטיסעמיטיזם אין אויסטראליע?

ער קוקט מיך אן מיט זיינע גרויסע אויגען הינטער די ברילען און ענטפערט:

— מאסקיטאס זענען פערהאן איבעראל.

— זענען דאס מאסקיטאס אדער טאקע, חלילה, גיפטיגע חיות?

— א, ניין! אזעלכע פאסקודנע זאכן ווי אין אנדערע לענדער קענען בײַ אונז נישט פארקומען. די מאסקיטאס קומען פלוצלונג און פערשווינדען ווידער. יודען אין אויסטראליע קענען זיך פיהלען גאנץ גוט און צופרידען.

מיר רעדען פון ציוניזם, קאמוניזם, דאס ערשטע איז איהם מעהר בעקאנט. ער דערציילט פון זיינע פריינד אין סידני, הייסע ציוניסטען. ער איז גוט אינפארמירט, אבער מעהר ווי א פאליטיקער און ווינציגער ווי א יוד. פון די פאסירונגען אין רוסלאנד ווייס מען אין אויסטראליע, ווי עס זעהט אויס, זייער שפעט און אין א פערקריפעלטער פארם.

— איך וואלט זייער געוואלט זיך דורכפאהרען קיין רוסלאנד — זאגט ער — און זעהען מיט מיינע אייגענע אויגען וואס דארט טוט זיך. איך פערשטעה אבער נישט קיין איין ווארט רוסיש... א חוץ דעם פיהל איך זיך נישט גוט די לעצטע צייט.

ער דערציילט מיר פון זיין קראנקייט — א מיסטעריעזע חולאת: ס'פעהלט איהם גארנישט, אלץ איז בײַ איהם געזונט, אבער — ווי זאגט דער וויץ? — „אליין איז ער נישט געזונט". ער האט זיך שוין קורירט בײַ 28 דאקטוירים, און איצט גלייבט ער, אז ער האט שוין געפונען דעם ריכטיגען — טאקע דא, אין לאנדאן, און טאקע א יודען, און נאך א רוסישען דערצו, ער זאגט מיר דעם נאמען, און איך שמייכעל: דאס איז מיין אלטער בעקאנטער, בײַ וועמען איך האב פערבראכט א נאכט אין מאסקווע אין די גוטע אלטע צייטען — פאר דער מלחמה.

— צוליב דעם טאקע זייט איהר געקומען קיין לאנדאן זיך צו קורירען? — מאך איך אן אומשולדיג פנים.

איך ווייס גאנץ גוט, אז ער איז דא וועגן עפעס א פאליטישען ענין. איך ווייס, אז ער איז היינט געווען צו־גאסט בײַ זעהר גרויסע פערזענליכקייטען, אבער ער איז טאקטיש גענוג דאס צו בעהאלטען.

— איך בין געבוירען געווארען דא אין לאנדאן! און אוועק קיין אויסטראליע מיט פופציג יאהר צוריק. נו, בין איך איצט געקומען אהיים...

דאס איז זייער טיפיש פאר אלע ענגלענדער פון די דאמיניעס — סיי יוד, סיי קריסט. צעהנדליגער יאהרען פערברענגען זיי אין קאנאדע אין דרום־אפריקע, אין אינדיע, ווערען דארט אלט און גרא. אבער ענגלאנד, לאנדאן, מאנטשעסטער אדער א קליין שטעטעל אין שאטלאנד — זענען פאר זיי די „היים", די אלטע היים, וואס זיי קאנען קיינמאל נישט פערגעסען אט דאס געפיהל איז שטארקער און טיפער ווי אלע פאליטישע אפמאכען און אקטען, דאס איז דאס, וואס צעמענטירט ענגלאנד מיט איהרע דאמיניעס, וואס מאכט די בריטישע אימפעריע פאר דער גרויסער מעכטיגער מדינה, וואו „די זון גייט קיינמאל נישט אונטער".

מיר רעדען ווייטער. ער וויל וויסען וואס און ווי טוען די יודען אין אמעריקע. ער פרעגט מיר וועגען יודישע שרייבער, צייטונגען, קלוטורעלע צענטערס וועגען יודישען טעאטער. איך מאך רעקלאמע אלע מיינע פריינד און קאלעגען — זאלען זיי האבען א שטיקעל אומשטערבליכקייט אין אויסטראליע א י״ג. איך פרעג איהם, צי ער האט געהערט פון „יאשע קאלב". ניין, נישט געהערט, טראכט איך בײַ זיך: ווי וואלט געקוקט צו איהם, ווען וועגען דעם זאל זיך דערוויסען מאריס שווארץ! וועגען „קאפע ראיאל" שווייג איך שוין אינגאנצען: א יוד וויס נישט פון „קאלב" — ווי קומט ער שוין צו „ראיאל"?

עס ווערט שפעט. צוויי עלטערע ליידיס קומען צו צו אונז און זאגען סער דעניעל, אז עס איז שוין צייט פאר איהם צו גיין שלאפען. דאס זענען זיינע צוויי שוועסטער, אויך נישט פערהייראט אזוי ווי ער אליין.

ער זאגט מיר אויף דייטש:

— אויף ווידערזעהען.

— און איך בין צופרידען, ווייל ער איז זיכער, אז ער האט גערעדט מיט מיר יודיש...

דאס איצטיגע לעבען אין ארץ־ישראל

(פון מיין טאג־בוך)

פון פישל קארנאווסקי

— 2 —

עס זענען אויך דא צוויי קאטעגאריעס מיידלעך אין א״י. איין קאטעגאריע זייער צאהל איז קליין, זיי לעבען אין א״י מיט דער גלות פסיכאלאגיע. און פערשטעהען נישט אונזער גרויסען אידעאל וואס גיט אזוי פיל פרייד און גליק אין לעבען. די מיידלעך האבען אפגעפארבט זייערע נעגעל אויף רויט, די ליפען אויף רויט. זיצען אויף די פראנטען פון צוקערנישען, רויכערען פאפיראסען, די פאפיראסען שפיצען זענען בלוטיג פון דער פארב פון די ליפען און זיי ווילען נעהמען געפאנגען א יודישען חתן, דאס איז זייער אידעאל.

עס איז דא א צווייטע קאטעגאריע מיידלעך. זייער צאהל איז — לעגיאנען. זייער פארב איז זייער נאציאנאלע פאהנע. אמת זיי זענען א סך יונגער, שוין פון דרייצעהן יאהר, זיי זיצען אויך אויף דעם פראנט זיי פערשווינדען פון דער היים און קומען צוריק. די עלטערן פרעגען זיי קיינמאל נישט וואו זיי זענען געווען, און אויב זיי ווילען ווייטער פערשווינדען. פאר די מיידלעך איז ווייניג צו נעהמען געפאנגען איין בחור. זיי ווילען איינגעהמען דאס גאנצע לאנד נישט ווייניגער. ווייל ווען געהערט א״י אויב נישט דער דאזיגער יוגענד? פון דערוועלבער קאטעגאריע מער נער וויל איך נאך נישט רעדען. זיי געהערען צו אלע קלאסען, שטאנדען און אהן אונטערשיד פון עלטער.

28־טן אויגוסט.

מען קען נישט זאגען, אז עקאנאמיש געהט היינט אלעמען פייגעלדיג אין א״י אין א לאנד, וואס איהר עקאנאמיק איז אנגעשטרענגט איבער א יאהר, פון אנהויב אן פון דער אביסינישער מלחמה, עס איז שוין דער פינפטער חודש ווי 2 פעלקער אין א קליין לאנד זענען קינסטליך, אבער שטארק אפגעפארירט פון איינאנדער, און די וועגען זענען נישט זיכער, איז דאך קיין וואונדער אז דער האנדעלס־פולס איז א שוואכער. עס האט געפלאצט דער געשוויר פון דער אויפגעבלאזענער פראספעריטי. מיט אלע איהרע חכמהדיגע אבער קראנקע קאמבינאציעס. די „פראספעריטניקעס" קרעכצען און ווילען נישט פערשטיין אז א פארד וואקסט נישט בלויז צום הימעל.

אין דער טיפקייט פון פראספעריטי ליגט דער אנהויב פון קריזיס און אומגעקעהרט, אין דער טיפקייט פון קריזיס ליגט דער אנהויב פון א געזונטער עקאנאמיק. די פראספעריטניקעס ווילען זיך נישט צו־פאסען צו דער נייער לאגע. דער באראמעטער פון זייערע גרויסע פערדינסטען איז געווען דער באראמעטער פון זייער אידעאליזם, איז דערפאר איז טאקע זייער אידעאליזם און אפטימיזם נעפאלען. דאס דערמאהנט מיך ווי א כלה־מיידעל האט זיך אנטעליינט ראמאנען און געשטעלט בעדינגונגען. איהר חתן מוז הייסען אלפרעדא, זיין זעהר הויך און שעהן, רייטען אויף א ווייסען פערד און טראגען נאגיז שמאלע הויזען. אזוי שמאל אז מען וועט געבען א פאטש איבער די קניה זאלען די הויזען פלאצען. בלייבט זי טאקע אן אלטע מויד, אנטעפרהגזט אז די גאנצע וועלט. ווער איז שולדיג? נאר זי אליין, אין לעבען איז נישטא קיין איינבילדונג, מען קען דארף זיך קענען צו־פאסען צום לעבען. „אומשטעלען זיך" ווי די דייטשע יודען האבען געמאכט, אז זיי האבען געמוזט אנטלויפען פון היטלער־לאנד.

דאגעגען האבען מיר אנדערע דערפרעהענדע ערשיינונגען, עקאנאמישע, פון מאסן־בעשעפטיגונגען. מען בויט נייע שאסען צו פערבינדען די יודישע ישובים צווישען זיך און מיט די יודישע צענטרומס, די פרוכטען־פאבריק „עסים" ארבייט גוט, הלואי אויפן גאנצען יודישען גלות געזאגט איינקלהיו די פראספעריטי־לעטערער. די יודען־פאבריק „משי" אר ברייט און פראספערירט גוט, זי האט זעהר פיל בעשטע לונגען פון סירישע און עגיפטישע אראבישע נכ־רים. ריכטיג, די אראבער בעטען אז די עטיקעטען און קאסטענס זאלען זיין אהן עברות, כדי טישט צו דערצארנען די גוים. מיר זענען זיי היינט מוחל דעם כבוד, אבער גלייכצייטיג איבערצייגט עס אז ס'איז נישטא קיין יודיש־אראבישע שנאה. און די דאזיגע שוואכע מיחות, וועלכע יעפינען ארויס פון די ציי־טונגען אז ס'איז דא א שנאה, וויל איך ערקלערען, אז ס'איז אלץ א קינסטליכע, פאבריצירטע פון די הער־גע פקידים, די ענגלישע אנטי־פאלפוריסטען.

די פאפיראסן פאבריק פון מאזעס און וואשקעוויטש אין תל־אביב איז פאר די צייט פון שטרייק אויסגעוואקסען זוויטגסטענס מיט הונדערט פראצענט. חדשים ווארט מען ביי זיי אויף סחורה, די יודישע שיפען הר־ציון און הר־כרמל זענען צוויי חדשים אהן זייערע פאפיראסען, טראץ דעם וואס מאזעס און וואשקעוויטש זענען אקציאנירען פון די יודישע שיפען.

נאך א קוריאז, די פאפיראסען פאבריק פון ברידער מאמסטרא, א ענגליש־אראבישע יודישע אקציען געזעלשאפט ארבייט אין תל־אביב מיט הונדערט פראצענט יודישע ארבייטער און די תל־אביבער זארטען זענען כשר נאר פאר יודען. צו חנער זעלבער פירמע געהערט אויך די פאפיראסען פאבריק „קערמאן" אין חיפה. וועלכע ארבייט מיט אראבער, און די חיפה׳ער זארטען זענען כשר נאר פאר אראבער. עס קומט אויס, אז די תל־אביבער יודען באיקאטירען די חיפהער יודען און די חיפה׳ער אראבער באיקאטירען די תל־אביבער אראבער. ווייל סיי יודען און סיי אראבער זענען אקציאנערען אין ביידע פאבריקען.

כאראקטעריסטיש איז פאלגענדער פאל. דעם 26 אויגוסט איז געפאהרען א ן א רעגירונגס אויטא, דער יודישער מנהל פון די שאסעען אויפן וועג עכו—צפת. נישט ווייט פון דעם מגדל־כרום איז איהר אנטקעגען געקומען א לאסט־אויטא מיט צוויי בעוואפענטע באנדיטען, וועלכע האבען איהם געהייסען שטעהן בלייבען און גלייך אריינגעשאסען פיר קוילען אין בענזין טאנק. דעם יודישען בעאמטען האבען זיי אלס געפאנגענעם אוועקגעפיהרט אין די בערג. דארט האט ער געטראפען צעהן בעוואפענטע באנדיטען מיט זייער פיהרער. דער פיהרער האט איהם געפרעגט אויב ער האט געוועהר. האט דער יוד געענטפערט, ער האט נאר אביסעל טיי אין טערמאס און דערמיט קען ער זיי מכבד זיין. דער פיהרער האט איהם געזאגט, עס איז זיין גליק וואס ער האט קיין געוועהר און איז אהן דער בעגלייטונג פון דער פאליציי און מיליטער, ווען נישט וואלט ער בעצאהלט מיט'ן לעבען. ער האט איהם בעפרייט מיט די ווערטער: „גיה זאג אן דיינע ברידער אז נישט מיט זיי האלטען מיר מלחמה, נאר מיט דער רעגירונג (חבקוק סמ' 265).

די עליה פון פוילן קיין א״י גייט אן מיט דער גאנצער קראפט

ווארשא (יט״א). אין לאקאל פון פאלעסטינא אמט אין ווארשא איז פארגעקומען א פלענאר־זיצונג פון פאלעסטינא־אמט מיט דער בעטייליגונג פון פארשטעהער פון עליה - דעפארטאמענט פון דער יודישער אגענץ אין ירושלים, ה׳ אליהו דאבקין.

נאך דעם ווי דער פארזיצער פון צענטראלען פאלעסטינא־אמט ה׳ איגוש. רייך עפענט די זיצונג בעעהרט דעם אנדענקען פון פערשטארבענעם תל־אביב׳ער בירגערמייסטער מאיר דיזענגאף ז״ל, גיט ער איבער אינטערעסאנטע ציפערן וועגען דער עליה פון פוילען קיין א״י אין די ערשטע 9 חדשים פון יאהר 1936. פון די דאזיגע ציפערן איז צו זעהן, אז אין דער צייט יאנואר—סעפטעמבער 1936 האבען עולה געווען קיין א״י פון פוילען 10.286 עולים (אין דערזעלבער צייט 1934—8631 עולים, 1935 —18639 עולים). ווי מ׳קאן פארזעהן וועט די צאהל עולים פון פוילען קיין א״י אין גאנצען יאהר 1936 בעטרעפען לערך 12.000 נפשות, לגבי 13.000 אין יאהר 1934 און 25.000 אין יאהר 1935.

עס איז אינטערעסאנט דערביי, דאס נאך די אונרוהען אין א״י אין יאהר 1929 זענען די סערטיפיקאטען אויסגענוצט געווארען בלויז דורך חלוצים, בעת אנדערע עלעמענטע האבען זיך אפגעהאלטען פון פאהרען. דאגעגען איז היי־יאהר, נישט געקוקט דערויף, וואס די אונרוהען אין א״י האלטען שוין אן דעם 4־טען חודש, נישט געווען מעגליך צו בעפרידיגען זאגאר א טייל פון די עולים קאנדידאטען. נאכמעהר, בעת יעדעס יאהר ווערען איניגע הונדערט סערטיפיקאטען פון שעדיול אפריל—סעפטעמבער פערשלעפט נאך 2—3 חדשים נאך זיין טערמין, איז היי־יאהר געבליבען ס״ה 5—6 סערטיפיקאטען, וועמענס אייגענטימער עס זענען נאך נישט אפגעפאהרען. צווישען די עולים קיין א״י פאר די לעצטע חדשים זייט עס דויערן די אונרוהען אין א״י זענען געווען חלוצים, קאפיטאליסטען, בעלי־דרישות און שילער פון די פאלעסטינער לעהר־אנשטאלטען. עס איז נישט געווען צו זעהן קיין עולה־קאנדידאט פון אלע שיכטען, וואס זאל אפהאלטען די רייזע צוליב די אונרוהען אין א״י.

א זעהר אינטערעסאנטען רעפעראט האט געהאלטען ה׳ דאבקין וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע אין א״י. עס וואלט געווען פאלש צו מיינען, אז אין א״י הערשט א ווירטשאפטליכער קריזיס. היי־יאהר, ווען דאס לאנד האט אין די ערשטע חדשים געליטען פון דער איטאליעניש־אביסינישער מלחמה און אין די לעצטע חדשים פון די אונרוהען — האט א״י אויפגענומען נייע 42 טויזענד עמיגראנטען, וואס דאס מאכט אויס מעהר ווי פינף מאל אזוי פיל ווי די יודישע אימיגראציע אין אלע מעבר־לים לענדער צוזאמען גענומען. די יודישע בעפעלקערונג אין א״י איז היי־יאר געוואקסען פון 365 טויזענד אויף 415 טויזענד (42 טויזענד איי וואנדערער און 8 טויזענד פון נאטירליכען צוואוקס) ד.ה. מיט 15 פראצענט. ס׳איז כדאי אונטערצושטרייכען, אז די חדשים פון די אונרוהען אין א״י האבען נישט געבראכט קיין שום רעעמיגראציע. א פי...

וועגען ארבייטס־מארק אין א״י גיט איבער ה׳ דאבקין, דאס בעת ביז איצט האט די צאהל ארבייטסלאזע אין לאנד בעטראפען לערך 3500 איז די דאזיגע צאהל אין אנהויב סעפטעמבער געפאלען אויף 3 טויזענד. די ארבייטסלאזיגקייט בעגרעניצט זיך אויף די געוויסע פראפעסיעס, גלייכצייטיג אבער פעהלען אויס ארבייטס־הענד אין דארף. אלע וואס זענען בעהאוונט אין דער א״י־ווירטשאפט זעהען פאר, דאס די נעכסטע 2 חדשים וועט אין א״י אויספעהלען 10 טויזענד ארבייטער. אויף א זיצונג פון דער הסתדרות־עקזעקוטיווע, וואס איז פארגעקומען דעם 12 סעפטעמבער היי יאהר איז בעשלאסען געווארען צוצוציהען די שילער פון די העכערע קלאסן, צו ארבייטען אין די פרדסים און אויף די פעלדער.

דער יודישער ישוב האט אויסגעהאלטען דעם ווירטשאפטס־עקזאמען ערארבערנדיג זייערע ווירטשאפטליכע פאזיציעס. אונטער'ן דרוק פון די געשעהענישען אין לאנד איז געלונגען דער יודישער ארבייט אריינצודרינגען אין די יודישע פריוואט־פרדסים. עס איז וועניג צו דערמאהנען, אז אויף די 163 טויזענד דונאם יודישע פריוואט־פרדסים, וועלכע בעשעפטיגען 15.000 ארבייטער, זענען געווען קוים 3 טויזענד יודישע ארבייטער. לעצטענס דאגעגען איז די צאהל געשטיגען ביז 10 טויזענד. אין די נעכסטע 3 יאהר, ווען אלע יודישע פריוואט־פרדסים וועלען געבען פרוכט, וועלען זיי מוזען בעשעפטיגען נייע 25 טויזענד ארבייטער

א גר צדק געשטארבען אויף קידוש השם

(א היסטארישער דאקומענט פון דער רוימער אינקוויזיציע)

אין דער יודישער געשיכטע, אדער בעסער געזאגט, אין אונזער גלות-מארטיראלאגיע, געפינען מיר א סך פאלען, ווען אפילו גרים האבען זיך מוסר נפש געווען פאר דער יודישער אמונה און זיך געלאזט פארברענען לעבעדיגערהייד, נישט וועלענדיג בשום אופן אננעהמען צוריק זייער פריהערדיגען גלויבען.

בלעטערענדיג די טרויעריגע היסטארישע דאקומענטען וועגען די רוימער אינקוויזיציע-קרבנות, מוזען מיר, ווילענדיג ,נישט-ווילענדיג, לענגער און ספעציעל זיך אפשטעלען ביי דער בעשרייבונג וועגען טויט פון א געוויסען פארטוגעזישען גר-צדק, פערדינאנד אלווארעז, וועלכער איז אין יאהר 1640 פערברענט געווארען לעבעדיגערהייט אין רוים. די געשיכטע וועגען אט דעם גר איז זעהר אינטערעסאנט און בעלעהרענד און דעריבער איז טאקע כדאי דאס צו שילדערן פאר'ן לעזער.

פערדינאנד אלווארעז איז לויט דעם דערמאהנטען דאקומענט — געבוירען געווארען אין קאאימבראַ — פארטוגאל ביי קריסטליכע עלטערן און נאך אין די יונגסטע יאהרען זיך מגייר געווען. זיין ליבע צו דער יודישער אמונה איז געווען אזוי גרויס, אז אפילו שפעטער, נישט קוקענדיג אויף פערשידענע אכזריות'דיגע אינקוויזיציע-טארטורען, האט ער דאך זיך נישט געוואלט אומקעהרען צו זיין אלטען גלויבען און בעסער געגאנגען אויף קידוש-השם, לאזענדיג זיך לעבעדיגערהייט פערברענען.

די אינקוויזיציע-שדים פון פארטוגאל האבען אזוי לאנג געלאקערט אויף זייער אומשולדיגען קרבן ביז דער אומגליקליכער פערדינאנד איז אריינגעפאלען אין די רוצחישע הענד פון די אינקוויזיציע-מושלים.

ווי דער דאקומענט ווייזט אונז צו דערצעהלען, האט פערדינאנד אפגעשמאכט זעקס יאהר אין דער אינקוויזיציע-תפיסה פון קאאימבראַ, וואו די טאר-טור-מכשירים האבען איהם פערשטענדליך נישט אויסגעמיטען און אויף זיין קערפער איבערגעלאזט זייערע בולטע סימנים. נישט קענענדיג אבער אוויך מיט אלע אויסגעפרובטע בעסטיאלישע און רוצחישע אינקוויזיציע - מעטאדען פערדינאנדען געזאונגען צוריק פאר'ן קריסטענטום, האט מען איהם אפגעשיקט אין דער בעריהמטער אין יענער צייט אינקוויזיציע-תפיסה פון פוזא — איטאליען, וואו עס האבען זיך געפינען א סך מאראנען און סתם א היבשע צאהל הערעטיקער. דארט איז דער גרייז-גראהער גר-צדק אפגעקומען דעם אמתין גהינום התחתון פון דער אינקוויזיציע, אבער אויך דאס האט זיינציג וואס געווירקט. ווייל פערדינאנד איז פערבליבען טריי דער יודישער אמונה. נישט קענענדיג זיך שוין אן עצה געבען מיט'ן איינגעשפארטען גר, איז ער אפגעשיקט געווארען צום העכסטען אינקוויזיציע-טריבונאל אין רוים, וואו מ'האט דעם אלטיטשקען פערדינאנד'ן אין פערלויף פון צוויי יאהר פרובירט מיט שוידערליכסטע, ביי אונז יודען נאך-ביז ווארסטע אינקוויזיציע - מעטאדען און אונמענשליכע טארטורען, צוריק אומקעהרען צום קריסטענטום. טראץ אלעמען, זעהענדיג נישט איינמאל פאר זיינע אויגען דעם טויט, איז דאך דער גרייז-גראהער גר-צדק געבליבען פעסט ביי זיינע רעליגיעזע איבערצייגונגען. דאס געדולד פון די שדים האט אבער אויך שוין געפלאצט און מ'האט פערדינאנד'ן, אלס 76-יאהריגען זקן, פערמשפט צום טויט דורך הענגען. און אט דער לעצטער טאג פון פערדינאנד'ס לעבען איז אפשר דאס אינטערעסאנטסטע קאפיטעל פון דער גאנצער טראגישער געשיכטע.

נאכ'ן אורטייל פון העכסטען טריבונאל איז שוין דער פערמשפטער איבערגעגעבען געווארען אין דעם רשות פון דער רעליגיעזער ברודערשאפט פון סאן דזשאוואני דע קאללאשא. און נאך איצט, אין די לעצטע מינוטען ,האט מען פרובירט חירקען מיט אלע, ביז אהער נישט אויסגענוצטע מיטלען, אז דער זקן זאל הרטה קריגען און ווערען צוריק א קריסט. ארום 5 א זייגער פארטאג, האט מען צו איהם ספעציעל אראפגעבראכט א גייסטליכען, וואס בעזיצט די פארטוגעזישע שפראך. און אין דער זעלבער צייט איז שוין די תליה געווען צוגעגרייט, און די צוויימאליגע פון מזוודה זיי האט זיך אנגעהויבען... דער גלח האט מיט פלאמענדיגע ווערטער געפרובט איבערצייגען פערדינאנד'ן וואס פאר א חטא ער איז בעגאנגען און ער מוז צוריק אננעהמען זיין אלטען גלויבען און נאר דאן וועט מען איהם שענקען דאס לעבען. דער גרייז-גראהער זקן איז מיטאמאל ווי שטום געווארען, ענטפערט נישט, נאר געהט ארום אהין און צוריק, טריט ביי טריט איבער דער ענגער און פינסטערער קאמער פון דער אינקוויזיציע-תפיסה. און זיין יוויטען ווי שניי קאפ אראפגעלאזען, אויף זיין בלאסען פנים לאזט זיך נישט בעמערקט די מינדעסטע לעבענס-בעוועגונג. פונקט ווי ביי א מומיע, די תמיד שווארצע צאפלענדיגע פאר אויגען זענען ווי איינגאנצען אויסגעלאשען געווארען, נאר ער מורמעלט כסדר מיט די ליפען עפעס פערשטענדליכעס...

און אט אין אזא פאזע האבען איהם די אינקוויזיציע-שדים איבערגעלאזט אליין אויף א פאר שעה צייט.

איצט ארום 11 א זייגער בייטאג איז מען ווי-דער אריין צו איהם אין קאמער, וועלענדיג בעקומען א ענטפער. פערדינאנד איז נאך אליין ווי שטום גע-ווזן. מ'האט איהם שוין מיט געוואלד געצוואונגען אז ער זאל א קוש טון דעם הייליגען קרייץ און ארויסברענגען פון זיין מויל עפעס א קאטוילליש הייליג ווארט. דער גרייז-גראהער זקן ערפילט אבער בשום אופן נישט דעם דאזיגען פערלאנג. גלויבענ-דיג, אז ער פערשטעהט נישט גוט פארטוגעזיש, איז ספעציעל געריפען געווארען א גייסטליכער, וואס בענוצט די קאטאלאנישע שפראך, אפשר וועט אזוי ארום געלונגען צו הערען פון פערדינאנד'ס מויל א חרטה-ווארט. דער איינגעשפארטער זקן ענט-פערט אבער לחלוטין נישט אויף די אלע פראגען. נאר הויבט כסדר מיט די אקסלען „כאילו לא ידע" ס'איז ארייגעקומען דער תליון און האט פערווארפען אויפ'ן האלז פון פערמשפטען א שטריק און געהייסען גיין מיט איהם. דער זקן עפענט אבער אלץ נישט זיין מויל... דער תליון איז אנ'אויפגע-בראכטער צוגעלאפען צום אלטיטשקען און איהם אנגעהויבען צו שטיקען, אבער אויך אין יענעם מא-מענט איז נישט געלונגען ארויסצובעקומען פון פערמשפטענס מויל קיין חרטה-ווארט. די גייסטליכע זענען פון דעם אלעם געווארען איבערראשט און געשיקט צום הויפט-אינקוויזיציע'ג בור'נאטא" פרע-גען וואס צו טון. און אינצווישען זוכט מען דער-ווייל פערשידענע עצות ווי אזוי דערוויסען זיך פון פערמשפטענס מויל, צי ער וויל שטארבען אלס יוד אדער קריסט. מ'ברענגט א יודיש היטעל ער זאל נעמען, אבער פערדינאנד רירט עס נישט אן. פלוצ-לונג איז איינער פון די גייסטליכע געפאלען אויף א המצאה און געהייסען ברענגען א סידור. דער גר-צדק, דערזעהענדיג דעם סידור איז מיטאמאל געווארען אנ'אנדער מענש. זיין בלאס פנים, פול מיט קנייטשען און זמארשטשקעס, איז אין איין רגע געווארען אויסגעגלייכט ווי אין דער יוגענד. די פאר שווארצע אויגען האבען ביי איהם פון גרויס שמחה געלאנצט, און געבלישטשעט ווי צוויי טייערע דיאמענטען, זיין אויסגעדארטע" און איינגעהויקערטער גוף האט געציטערט ווי א פיש אין וואסער. מיט טרייסלענדע הענד כאפט ער דעם סידור קושט איהם און דריקט איהם מיט גירע הענד צום הארצען, זאגענדיג „אט דאס דארף איך האבען". זעהענדיג די דאזיגע ריהרענדע סצענע, זענען די איוועזענדע גייסטליכע ווי פאראליזירט געווארען, נישט וויסענדיג בשעת מעשה, ווי אזוי אויף דעם צו רעאגירען. נישט לאנג טראכטענדיג נעמט מען זיך ווידער פייניגען און יאגען דעם אומשולדיגען קרבן, אז מען וועט איהם באלד פערברענען לעבעדי-גערהייט, אויב ער וועט נישט אויסנוצען די איינ-ציגע רעטונג: א קוש טון דעם הייליגען קרייץ און ווערען צוריק א קריסט. דער פערקשנטער זקן ווערט אבער פון דעם אלעם נישט איבערראשט, פונקט ווי מ'וואלט איהם לחלוטין נישט געמיינט. פערדינאנד ווערט דאן אויסגעטון נאקעט, ווי די מוטער האט איהם געבוירען, און מיט אנ'אנגעגליט רויט אייזען ברענט מען זיין גוף ווייזענדיג איהם דערמיט, ווי אזוי ער וועט אפקומען אין גיהנום פאר זיין גרויסען חטא. און אויך דאס דאזיגע אכזריות'דיגע פשוט רצחישע מיטעל איז געבליבען אהן שום פאזיטיווען רעזולטאט, גראד אזוי ווי די ביז איצט בענוצטע טארטורען. די גייסטליכע האבען פארט נישט איבערגעלאזען זייער פערקשנטען קרבן, גלויבענדיג, אז מ'וועט איהם ענדליך אומקעהרען פון זיין „שלעכטען וועג" און דעריבער איז נאך אויסגעפרובירט געווארען דאס לעצטע מיטעל און נעמליך: ס'איז געריפען געווארען א פארטוגעזישער גייסטליכער, וועלכער איז אמאל צוזאמען מיט פערדינאנד'ן געזעסען אין פוזער אינקוויזיציע-תפיסה פאר א רעליגיעזען חטא. דער פער-משפטער פערפיהרט מאקע מיט'ן לאנדסמאן א שמוס וועגען זיין פאמיליע אין פארטוגאל, אבער ווען יענער האט נאר גענומען איהם זאגען מוסר און ווען ער האט איהם געוואלט איבערצייגען, אז ער מוז אומקעהרען זיך צו זיין אלטען גלויבען, דערלאנגענדיג בינו לבינו איהם דעם קרייץ א קוש צו טון, דאן איז פערדינאנד אלווארעז ווידער ווי שטום געווארען און מעהר מיט איהם שוין נישט גערעדט. ענדליך נאך די אלע נישט-געלונגענע פרו-בען און גרויזאמע טארטורען האבען שוין די גייסט-ליכע קלאר אין דייטליך פערשטאנען, אז מיט דעם פארמוגעזישען איינגעשפארטען זקן איז שוין גאר-נישט פערבליבען וואס אויפצוטון, ווייל ער וועט דאך בשום אופן מעהר קיין קריסט נישט ווערען. דערווייל האט זיך די נאכט יואס אמאל מעהר דער-נעהנטערט. די אינקוויזיציע-מחבלים האבען שוין אויך פערלוירען דאס געדולד. דער הויפט-אינק-וויזיטאר בכבודו ובעצמו איז אליין געקומען אנ-קוקען דעם פערעקשנטען גר, וועגען וועלכען ס'איז איהם געווען אלץ צוגעטראגען געווארען.

איצט, 6 א זייגער פארנאכט, ווען מ'האט שוין געהאט אויסגענוצט אלע עקזיסטירענדע, שוי-דערליכסטע אינקוויזיציע-מיטלען לגבי דעם פער-משפטען, ערקלערט ענדליך פערדינאנד אלווארעז, דער 76-יעהריגער פארטוגעזישער גר-צדק, אז ער וויל שטארבען אלס יוד און בלייבען טריי דער יו-דישער אמונה. די גייסטליכע ארום זענען ווי פער-שטוינט געווארען הערענדיג אזעלכע דיבורים. ס'איז באלד בעשלאסען געווארען, אז פערדינאנד וועט פאר זיין גרויסען חטא פערברענט ווערען א לעבע-דיגער. בליץ שנעל זענען צוגעגרייט געווארען די אינקוויזיציע שייטער-הויפענס אויפ'ן פלאץ סאן פיארע וואו ס'פלעגען פארקומען די הייליגע צערע-מאניעס.

די גאנצע געשיכטע מיט'ן פארטוגעזישען פער-משפטען האט זיך פערשפרייט זוי שען דער רוימער בעפעלקערונג און א טויזענט-קעפיגער המון איז געקומען צוקוקען זיך, ווי אזוי ס'וועט פערברענט ווערען דער פארטוגעזישער זקן. איז איצטער איז פערדינאנד אלווארעז אין דער בעגלייטונג פון דער שוין דערמאנטער רעליגיעזער ברודערשאפט גע-פיהרט געווארען פערברענט צו ווערען. דאס פייער פון שייטער-הויפען, דעם „הייליגען מזבח" אויף וועלכען מ'פלעגט גאנץ אפט מקריב זיין אין נאמען פון רעליגיע מענשליכע לעבענס האט שוין גע-פלאקערט און געוועזען גרייט ארומצוכאפען זיך מיט דעם אומשולדיגען קרבן. און דווקא אין יענעם טאג האט זיך די זון ווי אויף להכעיס אריבערגע-כאפט וואס שנעלער אויף דער צווייטער זייט ערד-קוגעל, נישט וועלענדיג מסתמא צוקוקען זיך און זיין אנ'עדות פון אט אזא „הייליגע" צערעמאניע. און די נאכט האט ווי מיט א כישוף זיך אנגעוויקט אין זעהר א שנעלען טעמפא. דער גרייז-גראהער זקן איז געגאנגען אין דער בעגלייטונג פון א צאהל-רייכע סוויטע גייסטליכע פשוט מיט זיינע לעצטע כוחות, אבער מיט שטאלצע טריט. אויף זיין בלאסען פנים האט זיך געלאזט בעמערקען א מאדנע מידקייט, אבער נישט קיין מינדעסטער אויסדרוק פון טויט-שרעק. די מעכטיגע, גיגאנטען-גלאקען פון די צאהלרייכע רוימער קירכעס און קלויסטערס, האבען מיט זייערע דונערנדיגע קולות אנגעזאגט „בקול רם" דער בעפעלקערונג, אז אט באלד קומט פאר „א רעליגיעזע פייערונג". דאס יודישע געטא אין רוים הערענדיג די צעווילדעטע קערבען-גלאקען האט שוין גאנץ גוט פערשטאנען די בעדייטונג פון דער „גוטער בשורה", און יעדער איינ-ציגער גלאקען-קלאנג האט ווי א ריס געטון א שטיק יודיש אנגעווייטאגט הארץ. מיט שטאלץ שטעלט פערדינאנד זיינע אויסגעדארטע ווי שטע-קענס פיס אויף די טרעפ פון ברענענדיגען שייטער-הויפען. און אין די לעצטע מינוטען פון זיין טרא-גישען טויט, שטייענדיג פנים אל פנים מיט זיין מלאך המות, דעם „הייליגען" פייער, וואס וואַרט שוין אויף צו פארשלינגען דעם פאר איהם צוגעגרייטען קרבן, האט מען נאך פון פערמשפטען פערלאנגט, ער זאל ערקלערען „בפני כל עם ועדה" ווי אזוי ער וויל שטארבען. דער גרייז-גרויער גר-צדק האט מיט א הויך דערהויבענער שטים ווי א דונער אויס-געשריען: „כ'וויל שטארבען אלס יוד". די דאזיגע ווערטער האבען ארויסגערופען גרויס פ... ביי אלע אנוועזענדיגע גייסטליכע און ט... פון המון. לויט טעקסט פון היסטארישען דאקו-מענט, האט פערדינאנד אלווארעז, דער אמתער גר-צדק און קדוש-השמנים אויסגעשריען די ווערטער: „שמע-ישראל" אליין אריינגעשפרונגען אין די פלאמען פייער פון דער הייליגער אינקוויזיציע. דאס „הייליגע" פייער האט אין אייניגע רגעס איינ-געשלונגען דעם 76-יעהריגען זקן, וואס האט מקריב געווען זיין לעבען, נישט וועלענדיג בשום אופן אפטרעטען פון דער יודישער אמונה, און אט דער שטילער „שמע ישראל" אויף די ליפען פון אונ-זערע טויזענטער אינקוויזיציע-קדושים האבען פארט געזיגט און בולט בעוויזען די כלומרשטע גאטס „הייליגע דינער", אז דאס יודישע פאלק און זיין אמונה קען מען נישט אומברענגען מיט קיין אב-זורדיגע טארטור-מיטלען און אוממאדאיסס. די ווילדע בלוטדורשטיגע אינקוויזיציע-העלדען און זייערע טרייע דינער דארפען זיך נאך הייגט שעמען. עהרע אבער דעם אנדענק פון די אומשולדיגע אינקוויזיציע-קדושים.

ד"ר נ. זלאטאלאוו

אין די צייטען פון טערק

פון לעבען אין א"י און שפיגעל פון דער דארטיגער ליטעראטור

פון נ. י. גאטליב

... א וואונדערליכע צייט איז עס דאן געוועזן — מיט א דריטהאלבען, דריי צעהנדליג יאהר צוריק. א צייט, פול מיט ראמאנטיזם — פון איין זייט און יאוש, רעזיגנאציע — פון דער צווייטער זייט. א צייט, ווען א"י איז נאך געלעגען אונטער ווילדען טערקישען יאך; ווען ירושלים איז נאך גע-ווען פערפלייצט מיט „חלוקה"-יודען; תל-אביב האט נאך געהייסען „אחוזת בית" און אפענהיימער האט געמאכט זיינע קאאפעראציע-עקספערימענ-טען... א צייט פון העלדישע שומרים, פון דיי-סארטיגען קדחת, פון ווילדע אראבער-איבערפאלען און פון טאג-און-נאכטיגע דיסקוסיעס, קריגערייען, אמפערנישען, ווי אזוי דאס לאנד דארף אויפגעבויט ווערען. א צייט, ווען הונדערטער און טויזנטער יודישע רעוואלוציאנערען, אנטלאפענע, נאכן פינפ-טען יאהר פון צארישען רוסלאנד, — האבען זיך בעזעצט אין א"י און געפרובט פערבינדען זייער ווייטערדיגען גורל מיט אט דעם לאנד... א צייט, פול שוידערליכקייטען, ארבייט-התלהבות, סכנות, לעגענדעס, פרייד און טרויער, גלויבען און פער-צווייפלונג... — אט דאס אלץ — און א סך מעהר — ווערט קינסטלעריש אפגעשפיגעלט אין יעקב ראבי-נאוויטש'עס צוויי בענדערדיגען בוך „גדודי עמשי השומר" — די וואגלענישען פון אמשי דעם שומר.

עמשי איז דער הויפט העלד אין ראבינא וויטש'עס אויסגעצייכענטער שאפונג, וואו א גאנץ א"י-דור ווערט אלזייטיג אפגעשפיגעלט. און צו עמשי'ן זענען אין בוך פערהאן נאך א פאר צעהנדליג העלדען — טיפען פון אלע ריכטונגען; אלטע קאלאניסטען, בילויים; ארבייטער, שומרים, ציוניסטישע עסקנים, אינטעליגענטען, רעכטע, לינקע, פרומע, אראבער. בעדואינער דרוזען... ס'איז א קאלידאסקאפ פון טיפען אויפ'ן פאהן פון דער וואונדערליכער א"י-נאטור, אין פערשידענע אומ-שטענדען: ארבייט, רוהע, יום טוב, מלחמה א. אז. וו. א. אז. וו.

עמשי דער שומר, דער הויפט העלד אין בוך, איז א געבוירענער אין א"י, א זוהן פון א קאלא-ניסט, וועלכער איז גאר פריה אוועק פון טאטען, כדי אנצוהויבען א זעלבסטשטענדיג לעבען. עמשי איז לויט דער נאטור א טרעמפ, א הפקר-יונג, א ברייטהארציגער, אנ'עהרליכער, א פערביסענער קעמ-פער... ער קומט אן ארבייטען ביי א יודישען קא-לאניסט, יענער וויל איהם פאר אנ'איידעם, אבער ער, עמשי, קלערט נישט פון חתונה האבען, מיידלעך פעהלען איהם נישט, ער איז ביי אלעמען געאכ-טעט — פאר זיין שעהנקייט, שטארקייט, דרייסטקייט און — קלוגשאפט... ער האט א סך ליבהאבערינס. צווישען זיי: חמדה, פועה, טטאניע א. א. ער קלערט אבער נישט וועגען א האלעכעסעלדיגען לע-בענס-שטייגער. ער רייסט זיך צו אוואנטיורעס, צו א לעבען פון וואגעל, צו א לעבען פון א יודישען שומר אין דעם אמאליגען א"י, און עמשי ווערט א שומר.

עטליכע יאהר דינט ער אין דער שומרים-ארגאניזאציע, ס'איז א מין מיליטער-דינסט... די שומרים זענען א בעזונדערע אומה... „אנו, חביבי, לא „ציונים" ולא צדיקים — אנו שומרים"... אזוי זאגט עמשי צו זיינעם א פריינט, און עמשי נעהמט זיך פון צייט צו צייט דערצעהלען וועגען שומרישען לעבען, וועגען זייערע גבורות און אויך — ליי-דען... אנו — — — המפקידים עמנו ללהט היום ולקור הלילה, לסופות, לגשמים, לבוץ, ליריות מן המארב ולסכנות — — — רוח צבאית שולטה בנו — — —

... און שוידערליך וואונדערליך זענען עמשי'ס דערציילונגען וועגען זיין שמירה-צייט, מעשיות וועגען אנפאלען אויף יודישע ארבייטער, וועגען בלבולים, וועגען גנבות און מערדערייען... עמשי שילדערט די נשמה פונ'ם אראבער, פונ'ם בעדואין און ער קומט צום אויספיהר, אז מיר יודען מוזען אין ארץ ישראל האבען אייגענע בעדואינער... שפעטער צו וועלען מיר זעהען, ווי אזוי עמשי. דער הפקר-יונג, דער אומרוהע, לאזט זיך אוועק אין ווייטען, סכנה'דיגען מדבר אריין — כדי אויפ-צוזוכען דארטען די יודען פון חיבר, וועגען וועמען די ווילדע מדבר שבטים דערצעהלען, ווי וועגען מורא'דיגע מערדער, רויבער ,און קעפ-האקער...

דערווייל ווערט עמשי'ן נמאס זיין שמירה-ארבייט אין גליל און ער לאזט זיך אוועק צוריק אין יהודה, ער קומט אין אלטע, בעקאנטע ערטער, וואו ער טרעפט זיך מיט אלטע פריינט. צווישען זיי איז חוה, זיינע א געליבטע, א מיידעל א ברען, וועלכע איז פול: פון איין זייט — מיט ראמאנטיזם, מיט גלויבען און פון דער צווייטער זייט — מיט יאוש. מיט „סאניניזם". אט איז יאנאוויטש — אנ'אלטער ארבייטער, וועלכער האט שוין פיל דורכגעמאכט אין א"י און האט א סך צו דערצעהלען. אט איז ברוך — אנ'אינטעליגענט, יצחק — א חלוץ, אנ'אידעאליסט, דיינה — א ליבגער; צפורה, נאניע, יחיאל רמוני א. א. יעדערער פון זיי איז א וועלט פאר זיך. יעדערער פון זיי טראגט זיך ארום מיט אייגענע פריידען און טיפע וועהטאגען. איין זאך אבער פערבינדעט זיי אלעמען: דער גורל פון לאנד... און עס געהען דיסקוסיעס אין קלוב-הפועלים וועגען די מעגליכסטע פראבלעמען פון יחיד און כלל, פאלק און קלאס, אלט און ניי... א שמועס וועגען שטאט און דארף. תל-אביב, דאס דאמאלסדיגע „אחוזת בית", נעהמט זיך א-קארשט בויען. אבער שוין זענען פערהאן א סך אומצופרידענע, וועלכע זעהען דאס נעגאטיווע פון אזא א דערשיינונג, זיי זענען קעגען דעם שטאט-פיבער. ישוב מיינט ביי זיי, ערד, לאנד, דארף, קבוצה.

עמשי, וועמען עס ווערט נמאס זיינע וואגלע-נישען אין יהודה, ציהט צוריק אין גליל. ער זאגט צו זיינע א מיידעל:

— לא, חמדה'לע, ילדה אינה סוסה.. און ער רייסט זיך צוריק, צו זיין שומר-פערד, „שובבה", וואס האט איהם נישט איין מאל פון א געפאהר גע-ראטעוועט... ער רייסט זיך צוריק „אל השמירה", אל הסכנה, אל שובבה! רק לא מנוחה זו, רק ללא תנומה"...

עמשי פאהרט אוועק, ראשית כל געהט ער גאר אוועק דינען אין מיליטער... ער איז א הייג-בוירענער, דארף ער זיך, ווי אנדערע, פון מילי-טער נישט ארויסדרעהען... אבער אפדינענדיג א שטיקעל צייט אין מיליטער און זעהענדיג אין וואס פאר א שמוץ ער איז אריינגעפאלען, — פערלאזט עמשי דאס דינסט און קעהרט זיך אום צו זיין שמירה, פון זיין מיליטער-דינסט האט אונז עמשי א סך צו דערצעהלען — א ברייטע שילדערונג פון דער טערקישער ממשלה אין א"י. פון איהרע זי-טען, פון איהר גערעכטיגקייט, פון איהר קארופטירט קייט, פון איהר אוממאראלישקייט...

... דערנאך לאזט זיך עמשי אוועק דורכפיהרען זיינע אלטע פלענער — אויסגעפינען די העלדישע מדבר-יודען — יהודי-חיבר — און זיי ברענגען א ז א"י... ער וואנדערט אין מדבר, בעגעגענט זיך מיט משונה'דיגע טיפען, מיט מערדער, מיט גנבים, מיט אוואנטוריסטען. ער שילדערט אונז דערנאך — מיט גרויס טאלאנט, אין א וואונדערליכער שפראך און אין א געהויבענעם טאן, — דאס לעבען אין מדבר, די מדבר-געזעצען; לעגענדעס, מעשיות, פאסירונגען... עפעס א מאדנע וועלט. אנ'אומ-גלויבליכע, — עפענט זיך פאר אונז... און דאס אלץ איז אמת. דאס אלץ איז וואהרע יואהר. דאס אלץ געפינט זיך בשכנות, און אין א"י גופא...

פון עמשי'ס וואנדערנישען און זוכענישען לאזט קוים-קוים מיט'ן לעבע- — ווייק אין א"י.

יודישער פריץ מארצין-מיקאלאי ראדזיוויל

מיט א האלב יאהר צוריק איז געשטארבען איינער פון די לעצטע פארשטעהער פון העכסטען פוילישן אדעל אין אמאליגען פוילען — פירשט אלברעכט ראדזיוויל דער באלעבאס פון ניעסוויעזש און פיל אנדערע גיטער.

אלברעכט ראדזיוויל איז געווען איינער פון די לעצטע פארשטעהער פון דער מעכטיגער דינאסטיע פריצים אין אמאליגען פוילען — די דינאסטיע וועמעס געשיכטע איז ענג פערבונדען מיט דער פוילישער געשיכטע.

אין צווייטען העלפט פון זעכצענטען יאהרהונדערט וואקסט דער כח און רייכטום פון די ראדזיווילס. נאכטהענדיג דעם ביישפיל פון די פוילישע קעניגען — פערליהען זיי א פריוואט דינאסטיע מיט עטליכע אייגענע רעזידענצען צווישען וועלכע עס רוקט זיך ארויס אויפן ערשטען פלאן דאס שטעטעל ניעסוויעזש.

די פוילישע געשיכטע פארשער פון ניינצעהנטען און צוואנציגסטען יאהרהונדערט וויסען נעמליך צו דערצעהלען אז איינער פון די ראדזיווילס האט אנגענומען עפענטליך דעם יודישען גלויבען. געווען איז דאס דער פריץ מארצין — מיקאלאי ראדזיוויל דער ערשטער.

מארצין — מיקאלאי, דער זוהן פון דעם נאוואגראדער וואיעוואדע יאן מיקאלאי, איז געבוירען געווארען אין ציעמקאוויטש לעבען ברעסט — דעם 11 נאוומבער 1765. פון דער פריהסטער יוגענד נאך האט דאס קינד ארויסגעוויזען א אויסערגעוועהנליכען דראנג צום לערנען און צו דער נאטור, דעם קינדס הארץ האט געלאקט די רייצענדע שעהנע און סודות'פולע אויג שטעלענדיג די ערשטע טריט, ארויסגעהענדיג פון פאטערס רייכען פאלאץ.

אויף גאנצע טעג פלעגט מארצין פערשווינדען פון שטוב פערברענגענדיג איינזאם אין די ארומיגע וועלדער. דער פאטער האט דאס קינד נישט געשטראפט פאר זיין מאהנער אויפפיהרונג וועלכע האט אויף זיך געצויגען די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט, דער יונגער פריץ האט נישט געוואוסט פון קיין לוסטיגען שטיפערישען לעבענסשטייגער נאר פערקערט, זיין גאנצע אויפמערקזאמקייט האט ער געשאנקען דעם ערלערנען די נאטור, וועלכע איז איהם שטענדיג אזוי ליב געווען.

ענדיגענדיג די שולע אין ניעסוויעזש קומט אן דער נאך יונגער דאמאלט מארצין אין דער ווילנער אקאדעמיע וואו ער זעצט פאר זיינע שטודיומס איבער נאטורוויסענשאפט און מעדיצין, און באלד מאכט ער א וויסענשאפטליכע רייזע איבער די אויסלענדישע אוניווערסיטעטען; וואו ער שעפט וויסענשאפט ביי די גרעסטע אויטאריטעטען פון דעמאלטיגער קולטור וועלט, נאך דעם אומקעהרען זיך פון דער רייזע שטעלט איהם פאר זיין פאטער דער פערדינסטפולער וואיעוואדע דעם פוילישען קעניג אויגוסט דעם צווייטען, וועלכער שענקט איהם א וויכטיגען אמט אין זיין הויף.

צוליבן מגייר זיין זיך פערשפארט מען איהם אין א משוגעים-הויז

(א בלעטעל געשיכטע פון אמאליגען פוילען)

מארצינען ציהט אבער נישט דאס פרעהליכע הויף לעבען ער זוכט אפילו א געלעגענהייט פון קעניגליכען הויף זיך צו דערווייטערען, ער געפינט אויך באלד דערויף א אומדערווארטעטע געלעגענהייט. נעמליך, נאך א יאהר פערברענגען ביי דער זייט פון קעניג קומט איהם אן די טרויעריגע ידיעה וועגען טויט פון זיין פאטער, ער פערלאזט דאן דעם הויף, האט חתונה און בעזעצט זיך אין פאטערס גיטער אין טשארנאוויטש נעבען קלעצק, אין זיין פאלאץ גרינדעט ער א נאטורוויסענשאפטליכע לאבאראטאריע, וואו ער פיהרט דורך פארשונגען איבער כעמיע, פיזיק און מעדיצין. גלייכצייטיג אבער פערנעהמט ער זיך אויך מיט רעליגיע-פארשונגען און קומט צום בעשלוס צו בייטען זיין קריסטליכען גלויבען אויף דעם יודישען, וועלכער איז איהם פיל מעהר געפעלען.

זיין בעשלוס פיהרט ער אויך גלייך אויס, ער הייסט זיך אראפברענגען יודישע לעהרער, וועלכע דערלערנען איהם די יודישע און העברעאישע שפראך און אויך די גרונדלאגען פון דעם יודישען גלויבען, באלד פערוואנדעלט זיך דער פריץ מארצין מיקאלאי אין א פרומען יוד, גרינדעט ביי זיך אין פאלאץ אפילו א מנין; יעדען שבת פלעגען זיך ביי איהם צוזאמענקומען די ארומיגע יודען אויף ברכה. ער פיהרט אויך איין אין זיין שלאס א שטרענג כשר'ע קיך שאפט אפ זיין גאנצע קריסטליכע דינערשאפט און אויף איהר ארט נעהמט ער אריין צו זיך יודען, אויך דעם אמט פון זיין אבער-קאסיר און הויפט-[illegible] גיט ער איבער א יודען מיט דעם נאמען שמעון, וועלכער ווערט גלייכצייטיג נאמינירט אלס הויפט-פערוואלטער פון אלע זיינע גיטער. דער פריץ אליין פערלאזט זיך א בארד מיט פאות, טוט אן א לאנגע זשופיצע און זעצט זיך אנידער אין זיין פאלאץ לערנען תורה.

פאר די ביז איצט ארימע יודען פון זיינע גיטער הויבט זיך אן א ניי לעבען, זיי ווערען די אייגענטימער פון די הייזער און פעלדער וועלכע זיי האבען ביז איצט נאך געהאלטען אין ארענדע, זיי ווערען אויך רייך און לעבען ווי אין גן-עדן. די גוטע צייטען פאר די קלעצקער יודען זענען אבער גאר שנעל אריבער.

די ידיעה וועגען יודישען פריץ האט זיך בליץ שנעל פערשפרייט צווישען אלע נאהענטע און ווייטע קרובים פון מארצינען און האט זיי אויפגערודערט. די שאנדע פאר זיי איז געווען צו גרויס. באלד געהען אוועק אינטערווענציעס אין קעניגליכען הויף. דער קעניג בעשטימט דאן דעם פריץ היעראנים ראדזיוויל אלס אפיעקון איבער מארצינען. דער נייער אפיעקון אבער אנשטאט פרובען מיט גוטען ווירקען אויף מארצינען דערקלערט איהם עפענטליך פאר משוגע, קומט באלד אראפ אין דער בעגלייטונג פון זיינע 200 טרייע דינער קיין טשארנאוויטש און בעפאלט ווי א רויבער מארצינס פאלאץ און דא הויבט זיך ערשט אן די אמתע טראגעדיע פון דעם אומשולדיגען פריץ מארצין. היעראנים ארומרינגלענדיג מיט זיינע מענשען מארצינס שלאס, געהט אליין אריין אינעווייניג און בעפעהלט דעם צום טויט איבערגעשראקענעם מארצין געזעגענען זיך מיט זיין משפחה און אריינזעצען זיך אין דעם צוגעגרייטען פאר איהם לעבען פאלאץ קאטש אויף דער פראגע וואוהין וויל ער איהם פיהרען, קריגט מארצין נישט קיין ענטפער, נאר די איבער-חזרונג פון זעלבען בעפעהל צו פערלאזען דעם שלאס. מארצין זעהענדיג אז ער האלט שלעכט, בעט זיך ביי היעראנימען רחמים ער זאל איהם איבערלאזען אויף דער פריי. אבער דער לעצטער וויל גאר נישט וויסען, הייסט ער איהם זיינע מענשען בינדען.

אומזיסט פאלט איהר מארצין צו די פיס און קושט איהם אין די שיך. דער געבונדענער פרינץ פרובט דאן איינצוקלאמערען זיך אין זיין פרוים קלייד, אבער היעראנימס דינער רייסען איהם מיט געוואלד ארויס, ווארפען איהם אריין א געבונדענעם אין א פערמאכטער קאטש און פיהרען איהם אפ קיין ביאלע. די פערוואלטונג איבער מארצינס גיטער נעהמט אליין איבער דער שטרענגער היעראנים וועלכער טרייבט גלייך פון דארט ארויס אלע יודען, און מארצינס טרייער ראטגעבער שמעון ווערט אויף זיין בעפעהל ארויסגעפיהרט אין א נישט בעוואוסטער פאר קיינעם ריכטונג.

אין ביאלע איז מארצין אויף לאנג נישט פערבליבען, נאך אין זעלבען יאהר הייסט איהם היעראנים אריבערפיהרען אונטער א שטרענגער וואך קיין סלוצק וואו מען פערשפארט איהם אין געפאנגענשאפט, מארצין אבער אפילו אין טורמע בלייבט טריי זיין יודישען גלויבען, ער היט אפ אין טורמע אויך ווייטער כשרות און אלע איבעריגע יודישע דינים, און נישט קוקענדיג אויף דער שטרענגער וואך וועלכע האט איהם טאג און נאכט געהיט געלינגט איהם אפילו צו קומען אין קאנטאקט מיט די הארטיגע יודען און מיט דעם סלוצקער רב.

צוועלף יאהר בלייבט מארצין אין געפאנגענשאפט ביי זיין שטרענגען אפיעקון, וועלכער האט איהם אפיציעל ערקלערט אלס משוגע, אין יאהר 1760 שטארבט היעראנים. היעראנימס טויט האט מארצין פארגעפילט, אין טאג ווען היעראנים שטארבט אין ביאלע, האט דער געפאנגענער אין סלוצק, מארצין, גערופען צו זיך זיינע וועכטער און זיי אנגעזאגט אז זייער היעראנים איז געשטארבען.

אין עטליכע טעג ארום האט זיך טאקע די ידיעה וועגען היעראנימס טויט בעשטעטיגט.

נאך היעראנימס טויט האט זיך אבער מארצינס טראגישער גורל מיט נאך נישט געענדערט. מארצין בעקומט נעמליך נייע אפיעקונעס, אפשר פיל שטרענגערע פון זיין פאריגען אפיעקון. דער ארימער געפאנגענער פרובט דאן אין יאהר 1765 דורכשמוגלען א בריף צום דעמאלסדיגען נייעם פוילישען קעניג סטאניסלאוו אויגוסט פאניאטאווסקי, וועמען ער גיט איבער וועגען זיין טראגישען גורל. מארצין פרובט אין בריף איבערצייגען דעם קעניג אז ער איז נישט משוגע, ער קלערט דעם קעניג אויף די גרויסע עוולה, וועלכע מען איז געגען איהם בעגאנגען און בעט דעם קעניג ענדליך איהם צו בעפרייען.

אבער דער בריף העלפט נישט. דער קעניג בלייבט טויב אויף דעם טראגישען גורל פון ארימען מארצין כאטש פון בריף דרינגט גאנץ קלאר ארויס, אז ער איז גאר נישט געווען משוגע.

מארצין מיקאלאי שמאכטעט אפ אין געפאנגענשאפט ווייטערע 16 יאהר ד.ה. ביז זיין טויט אין 1781 יאהר וועלכער האט דעם יודישען פריץ אויסגעלייזט פון זיינע פיינליכע ליידען.

מגר. א. פ.

נישט געהאלטען ווארט

(דערצעהלונג)

פון א. מ. שמויל

הערבסט. דער טאג איז געווען א גרויער און דורכגעווייקטער, דאס טאג-ליכט איז נישט געווען אימשטאנד צו פערטרייבען די איבערגעבליבענע נאכט-שאטענס. א דינער הערבסט-רעגען האט עקשנות'דיג געשמיסען אין פנים, געשפריצט אין די שויבען און אפגעוואשען די משופעדיגע דעכלעך פון די נידריגע געבויגענע הייזלעך, וועלכע האבען זיך געטוליעט הארט איינס נעבען אנדערן, ווי געפרוירענע זקנים. א שטומער צער איז געלעגען איבערן געסעל. אריינגעדרונגען אין די ענגע שטיבלעך און אין די הערצער פון די ארימע איינוואוינער פון געסעל. אין יענעם טאג איז יאסעל געשטאנען אונטער דער חופה מיט זיין געליבטער. ביי ר' יששכר דיין, אין לאנגען טונקעל ציממער ווי א קארידאר, זענען געווען פערזאמעלט יוסל'ס חברים און קרובים. די קרובים וועלכע זענען שוין לאנג געווען איבער דער האנט מיט יאסעלען צוליב זיין נישט יודישקייט... האבען זיך היינט איבערגעבעטען און זענען געקומען צו דער חופה לכבוד יאסעל'ס פערשטארבענע עלטערן... מיט פרושע אויפגעהויבענע אויגען, האבען די מוהמעס געוויישען זיך געשמועסט:

— ער איז טאקע נישט קיין לייט, א גוישטשיק... ר'איז נישט ווערט מ'ר זאלען בעשיינען זיין שמחה, נאר מיר'ן פערשאפען א נחת רוח די טייערע נשמות וועלכע שוועבען דא ארום...

ביים טיש אויבענאן, איז געזעסען יאסעל און פון זיינע פערזשומערטע אויגען האט ארויסגעקוקט אזוי פיל צער, אזוי פיל בענקשאפט... אין מוח האבען זיך געדרייט אומהיימליכע געדאנקען, און פאר זיינע אויגען זענען געלאפען טרויעריגע בילדער, ווי אויף א פילם... ער האט געזעהן פאטער און מוטער מיט בלייכע מוטנע פנים'ער, שאקלען טרויעריג מיט די קעפ:

די האסט דיך פערזארגט הא? און וואס וועט זיין מיט דיין אומגליקליכע שוועסטער? צי געדענקסט דו נאך דיין צוזאג?..

ר' יששכר דיין, וועלכער האט אקארשט געהאט פערענדיגט, האט איינגעשריבען די כתובה, האט זיך פערהייבען און געזעצט, ווי אין א קאבערינגער מסוה און אויף זיין געלבליך פארמעט פנים האט זיך פערצויגען א גרימאסע פון לאנגווייליגקייט, מיט א הייזעריג קול ווי פון א געשפאלטענעם שופר ארויס, האט ער אונטערגעזאגט:

— נו, נו, מאכט'ן בס צור, ער האב נאך ברוך השם היינט א סך חופות...

צוויי מחותנים אין לאנגע שווארצע קאפאטעס, האבען יאסלען געכאפט אונטער די ארעמס און ווי אנ'ארעסטאנט איהם געפיהרט, מיט ערנסטע שטרענגע פנימער צו דער חופה. ביים דער שמש, א דארער הויכער פארשוין, מיט א דינעם האלדז און אויסגעשטרעקטען קאפ ווי א קעטשעל. האט יאסל'ען בסדר געמונטערט:

— זאלסט נישט טרויעריג, אזא יאהר אויף מיר ווי א לעבען דו וועסט היינט מאכען...

יאסעל האט זיין מוטער נישט געקענט, די איז געשטארבען פונם שווערען געבורט, בעת יאסעל איז געקומען אויף דער וועלט און זיין שוועסטער לאה איז צו יענער צייט געווען א מיידעלע פון זעקס יאהר. לאה'ן, וואס האט געפעהלט די נאהנטקייט פון א מוטערס הארץ, איז ביים אנהויב פון פאטערס טויט, געווארען שטארק צעבראכען און פערצווייפעלט. מיט א פערשטיקט כליפען האט לאה אריינגעהומט אין איהר פאטער, וועלכער איז געלעגען א צוגעדעקטער מיט א שווארץ טוך אויפ'ן דיל:

— טאטע, טאטעשי קרוין! ווער וועט איצט פאר מיר זארגען? ווער וועט מיך פיהרען צו דער חופה? דו ביזט דאך געווען מיין טאטע און מאמע...

יאסעל האט ארומגענומען זיין שוועסטער און איהר בערוהיגט:

— לאה, לאה! איך וועל זיין פון היינט אן, דיין טאטע און מאמע... איך וועל פאר דיר זארגען פריהער ווי פאר מיר...

יאסעל איז געווען א יונגער קרעפטיגער בחור, שלאנק ווי א פאלמע און ריהרעוודיג ווי א פיש, ער האט געארבייט אין א פאבריק און גוט פערדינט.

אין די ערשטע צייטען נאכ'ן פאטערס טויט, האט יאסעל אהיימגעברענגט זיין גאנץ פערדינסט און יעם געגעבען די שוועסטער, ער האט ארויסגעוויזען איבערגעגעבענקייט צו לאה'ן, וועלכע איז נאך געווען אונטערן איינדרוק פון איהרע לעצטע איבערלעבונגען. יאסעל האט איהר אויך אפט געטרייסט:

— זארג נישט לאה! זארג נישט, ס'וועט נאך גוט זיין...

מיט דער צייט האט לאה שוין אנגעהויבען פערגעסען אין איהר אומגליק, איהרע צונויפגעפרעסטע ליפען, וואס האבען אויסגעזעהן ווי צונויפגעקלעפט, די ערשטע וואכען נאכ'ן פאטערס טויט, האבען זיך שוין אייניגעמאל אנגעהויבען בעוועגען און פון צייט צו צייט, האט זי שוין אפילו בעוויזען א שמייכעל צו טון... אבער גארנישט לאנג האט געדויערט, ווי דער וואונד אויף איהר הארץ, וואס האט שוין געהאלטען ביים פערהיילען זיך, איז געווארען אויפגעריסען און געגאסען בלוטיגען נאך מעהר און שטארקער ווי פריהער.. יאסעל האט זיך בעקענט מיט א מיידעל, וועלכע האט געארבייט מיט איהם אין דער זעלבער פאבריק און האט ביסלעכווייז פערגעסען אין דער שוועסטער, וואס אמאל איהר ווייניגער געלד געגעבען און זעלטענער אהיימגעקומען. אדער ער פלעגט זיך אהיימברענגען אין שטוב אריין זיין מיידעל, מיט איהר ארומלאכען און מיט נישט ניחא'דיגע אויגען קוקען אויף דער שוועסטער. ער האט אנגעהויבען געפינען פעהלערס אויף זיין שוועסטער און איהר בסדר גענומען מוסר'ן:

— נא, פערקוק דיך אויף מיין חברטע, זעה נאר אזא לעבעדיגע און דו ביזט שטום נישט מיט אלעם... דו האסט מיראפט פערזוימען איהרס א לעבעל עסען,

אך! טרויעריגער טעם...

לאה'ן האט עס געקרענקט, אין איהר עלענדקייט האט זי זיך געפיהלט ווי אויסגעלאכט פון אייגענעם ברודער און זי פלעגט יעדעס מאל, ווען דער ברודער מיט'ן מיידעל זענען געקומען — ארויס פון שטוב. יאסעל האט איהר נאכגעווארפען א ווארט:

— משוגענע!...

אזוי ארום האט זיך געשטעלט א וואנט, צווישען ברודער און שוועסטער...

נאך האלבער נאכט. אין קליינעם ציממערל, וואו עס האבען געוואוינט לאה און יאסעל, איז וואס אמאל טונקעלער געווארען. דאס פלעמעל אין דער לאמפ האט זיך אלץ מעהר אראפגעזעצט און אז עס האט שוין געהאט אויסגעזויגען דאס לעצטע טראפ נאפט, איז אין ציממער געווארען שטארק פינסטער, אויפ'ן אלטען טאפטשאן מיט'ן אריינגעדריקטען געזעס און ארויסגעשטארטשעטע ספרענזשינעס, ווי אנ'אלטע איינגעדארטע קלאטשע, איז געזעסען לאה און מיט רוגזה געברומט אין איהרע שלאפריגע ברוסטען אריין:

— א חוצפה פון אזא יונג, גאנצע נעכט מיט א מויד ארומצושלייפען און מיך צו לאזען ווי א הונט אין דער בודע...

פאר מידיגקייט זענען לאה'ן די אויגען צוגעפאלען, פון איהר האלב אפען מויל האט געטריפט א פליסיגקייט, ווי פון א קאליעדיגען קראן און דער צעפאטעלטער קאפ, וואס האט אין דער פינסטערניש אויסגעזעהן, ווי א שווארץ שטיק וואלקן, האט זיך לאנגזאם אראפגעלאזט אויף דער ברוסט, ווי ער וואלט געהאט בדעה אראפצוקוילערן זיך פון האלז. אדער באלד האט זי האסטיג א הויב געטון דעם קאפ און מיט נישט קיין קלארע שטים גלייך ווי א מענש ווען ער רעדט פון שלאף, האט זי א זאג געטון:

— מנע, ר'איז נאך אלץ נישטא, נאך נישט צייט אויף איהם צו קומען צעסען...

מיט א'נ'עק פון דער שירץ, האט זי זיך ארומגעווישט די פייכטע מויל-ווינקלען, זיך אויסגעריבען די אויגען און גענומען טראכטען אין זיך:

— וואס וועט דאך זיין מיין סוף וואס? איך אומגליקליכע יתומה...

ווען דער פאטער האט געלעבט, האבען זיך ארום איהר געשארט די שענסטע יונגעלייט פון געסעל, טייל האבען אפילו געקריגען די פגירה פאר איהר... זייט אבער דער פאטער איז געשטארבען, איז ווי דורך א כשוף פערשוואונדען איהר מזל, איהר חן, איהר שיינקייט, פערזינקען מיט'ן פאטער אין קבר אריין און ווי אנגענעהמע חלומות, זענען אוועקגעפלויגען יענע גוטע צייטען... א שטארקער קלינג פון דרויסען ביים טויער. לאה'ס קאפ האט זיך געריסען א הויב געטון:

— אפשר איז ער דאך שוין געקומען? ער זאל נאר נישט האבען מיטגעבראכט די מויד...

דער סטרוזש האט געעפענט ס'טויער. יאסעל איז אריין. אין הויז איז געווען פינסטער און עס האט זיך געפיהלט שארפע ריחות פון איבערגעשטאנענע מאכלים. אויף די הילצערנע צעבראכענע טרעפ האבען זיך א שאט געטון בליישטשענדיגע אויגען פון קעץ, ווי לענגעהאלע פערפיהר-ליכטלעך, האבען זיך פלוצלינג אפגעשטעלט, מיט זייערע גרינע פאספאר אויגען. אדורכגעשפיזט די געדיכטען פינסטערניש פון דער נאכט און געקוקט מיט רוגזה יאסלען אין די אויגען אריין. יאסעל איז געבליבען שטיין א דערשראקענער, אבער באלד האט ער זיך געלאזט מיט אייליגע פעסטע טריט צו דער טיר פון זיין וואוינונג. א קלאפ אין דער טיר.

— ווער איז? — האט לאה אויסגעשריגען.

— איך, יאסעל, בין דא...

— אהא! ביזט שוין געקומען? אז א שד זאל דיך נעמען!

יאסעל האט זיך גערעכנט אויף אזא ברוך-הבא און איז דעריבער געבליבען גלייכגילטיג. ער האט אנגעריבען א שוועבעלע און ביי דער טונקעלער שיין, האט איהר געזיכט אויסגעזעהן שארף, צארניג, ווי ביי א צערייצטע חיה. לאה'ס שרייען איז באלד איבערגעגאנגען אין א ספאזמאטיש געוויין, יאסעל האט זיך בעמיהט צו בערוהיגען די שוועסטער, האט זי ארומגענומען, געגלעט איהרע הייסע צעפלאמטע באקען און איהר געשעפטשעט אין די אויערן אריין:

— לאה, בערוהיג דיך, די ביזט געזונט, איך וועל דיך שוין נישט לאזען אליין...

זייט דעמאלט איז אדורך א לאנגע, לאנגע צייט, יאסעל האט נישט געהאלטען זיין ווארט און לאה איז געווארען עלענדער, פערביטערטער און פערצווייפעלטער...

אין דעם טאג ווען יאסעל האט חתונה געהאט, האט זיך לאה געפארעט. זי האט אנגעטון איהרע שענסטע קליידער און זיך געגרייט צו דער חתונה פון איהר ברודער. נאך דער חופה, עולם איז געווען פריילך, נאר לאה איז געשטאנען אין א ווינקעל, נישט גערעדט מיט קיינעם, נאר בלויז געקוקט מיט ברענענדיגע אויגען.

פלוצים האט זי זיך גענומען צושארען צו חתן־כלה, זי האט זיך געשטעלט הארט קעגן איבער יאסלען און איהרע אויגען זענען געווען איינגעגראבען אין יאסעלס געזיכט.

— איך ווינש עטך מזל־טוב, יאסעל, פון מיר זאלסטו נישט זארגען, איך וועל שוין אליין זארגען פאר זיך...

יאסל האט מיט חוזק א מאך געטון מיט דער האנד:

— זי ווייסט ווער ס'האט איהר דעם קאפ גער מאכט?...

די געסט זענען זיך צעגאנגען, און חתן־כלה זענען אוועק אין זייער אייגענער דירה, אבער לאה איז שוין מעהר נישט אהיימגעגאנגען.. צומארגענס האט מען זי געפונען א טויטע ליגען נעבען סטאוו.

אין געסעל האבען זיך געטיילט די מיינונגען. טייל האבען געבורטשעט ביז און צארנדיג:

— די נויט, אלץ איז די נויט שולדיג צו אלדע טיוועל...

אנדערע ווידער האבען גריזגעשעצט, א מאך געטון מיט דער האנד:

— עך, א ווארשאטקע דארטען...

יאסעל אבער וואס האט געוואוסט די אמתע סיבה פון זיין שוועסטערס טויט, איז געשטאנען מיט א טע־זוטקענעם קאפ איבער איהר אפען קבר.

— זיי מיר מוחל, שוועסטער — האט ער מיט א וויינענדיגער שטים אריינגערעדט — כ'בין קעגען דיר שולדיג...

זיי מיר מוחל

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נאטיצען

לאקאטארען-שוץ פאר געשעפטס-לאקאלען.

מיר געפינען זיך שוין באלד ערב דעם 30-טען סעפטעמבער, אלזא ערב דעם אקטועליבעגטען טאג, ווען די לעצטע מניעה צו מעגען קינדיגען דירות-קאנטראקטען מיט אויסגעשלאסענע פון לאקאטארען-שוץ געשעפטס - לאקאלען ווערט ענטגילטיג בעזיי-טיגט.

און דאך האט דער טומעל צווישען די בעטראפענע לאקאטארען לעצטענס אויפגעהערט, ווייטערע איבער-געשראקענע געמיטער האבען זיך בעסלעכוויין אן צו בערוהיגען.

די סיבה פון דער דאזיגער פלוצלונג איינגעשטע-טענער ענטשפאנונג איז באמת אונפערשטענדליך, איז דאך די גזירה נישט אפגעשאפט געווארען, עס האלט אויך נאך אפילו נישט ביים אפלייגען זי אויף א בעשטימטער צייט, און בעסטען פאל ווערען בלויז געמאכט געוויסע פרובען עטוואס צו לינדערען ווייניגסטענס אין דער ערשטער צייט די שארפע פאלגען פון איהר ווירקזאמקייט.

דערוויל זאלען קומען אין בעטראכט פאלגענדע צוויי קאמפראמיס-פארשלאגען:

1) דער טערמין צו מעגען קינדיגען קאנטראקטען מיט די דערמאנטע געשעפטס-לאקאטארען, ווערט מא-סע אפגעלייגט אויף צוויי יאהר, אפשר גאר אויף דריי יאהר, אבער יעדעס יאהר ווערט דאס דירה-געלד גע-העכערט מיט 10 פראצענט.

2) אויפלעזען קאנטראקטען מיט אזעלכע גע-שעפטס - לאקאטארען וועט מען מעגען, מ'וועט נאר דארפען די דאזיגע אפמאכען קינדיגען אדער נישט ווי ביז איצט א קווארטאל, נאר א האלב אדער א גאנץ יאהר פריהער, אפהענגיג דערפון, ווי לאנג דער בעטרעפענדער לאקאטאר פערנעמט שוין דעם געגעבענעם לאקאל — איבער 5 אדער לענגער ווי 10 יאהר.

און דא דארף מיט דער אבסאלוטער זיכערקייט פעסטגעשטעלט ווערען אז אט די ביידע דערמאהנטע פראיעקטען וועלען נישט זיין ביכולת אפילו אויף א האר צו ענדערען די סכנהדיגע לאגע פון די בעטרא-פענע לאקאטארען און וועלכער די פאטאלע נאוועלע פון 14 נאוועמבער 1935 האט זיי אריינגעפיהרט.

אין שייכות מיטן ערשטען פראיעקט רוקען זיך ארויס פאלגענדע בעטראכטונגען:

אויב די רעגירענדע פאקטארען האבען עגדליך בעוויליגט צו רעדוצירען דאס דירה-געלד דורכשניט-ליך אויף 10 פראצ. מסתמא זענען זיי שוין אליין גע-קומען צום אויספיהר, אז די עקאנאמישע לאגע פון דער בעפעלקערונג איז אזא קלאגעדיגע, אז קוים ווען אזא רעדוקציע טאקע נישט פערארדענט ווערען, דראהט איהר באמת א קאטאסטראפע.

קיין אויסנאהם לגבי די וואוין-לאקאלען פון גע-שעפטס - איגהאבער זעהט דאס דערמאנטע רעדוק-ציע געזעץ נישט פאר, ממילא אקצעפטירט דערמיט דער געזעצגעבער, אז אויך זייער מצב איז נישט קיין בעסערער. א בעוויז, אז דאס דירה-געלד פון געשעפטס-לאקאלען איז אויך רעדוצירט געווארען.

אמת, די רעדוקציע איז חל בלויז אויף לאקאלען פון קלענערע אונטערנעהמונגען, ס'ענטשטייט אבער א פראגע: אויב מ'נעהמט אלס קריטעריום דעם אל-געמיינעם עקאנאמישען מצב פון דער בעפעלקערונג מא פאר וואס זשע האט די רעדוקציע אויך נישט גע-זאלט חל זיין אויף לאקאלען פון גרעסערע אונטער-נעהמונגען, די פארשוונג פון דער קאניונקטור בע-ווייזט דאך, אז אויך די גרעסערע אונטערנעהמונגען לעבען איבער א קריזיס. און בכלל צי קאן מען ביי אונזער פאטענטען-סיסטעם אנ'אונטערנעהמונג פון א 3-טער אדער אפילו נאר 2-טער קאטעגאריע אנער-קענען פאר א גרעסערע?

אגב מערקט זיך דא איבערהויפט א געוויסער ווי-דערשפרוך: איינס פון די ביידע — איז די עקאנא-מישע לאגע פון א געשעפטס איגהאבער א בעפרידי-גענדע, מא פארוואס זאל אויף זיין וואוין לאקאל יא חל זיין די רעדוקציע, איז זי ווייטער א קלאגעדיגע, מא פאר וואס זאל אויך זיין געשעפטס לאקאל נישט אונטערליגען דער רעדוקציע.

אבער נישט בלויז אין דעם אליין האנדעלט זיך עס: אויב מ'שטעלט זיך אויפן שטאנדפונקט פון פראיעקט געבער, אז מיט יעדען פון די 3 איבערגאנגס יאהרען זאל דאס דירה געלד געהעכערט ווערען אויף 10 פראצ., וועט חאך די הוספה פאר אויסגעשלא-סענע פון לאקאטארען-שוץ געשעפטס-לאקאלען אין לעצטען יאהר הערטרעפען 40 פראצ. און פערגליך מיט די געשעפטס-לאקאלן אויף וועלכע די רעדוקציע איז יא חל.

נאכן אפלויף פון די 3 איבערגאנגס יאהרען וועט זיך אלזא די פריזוען שרויפעריי אזוי הייבען פון דער דאזיגער 40-פראצענטיגער הוספה, דאן קאן מען זיך ערשט פארשטעלען צו וואסערע משוגעדיגע אונטער-שיידען דאס דירה געלד פון געשעפטס לאקאלען וועט זיך נאך דערקייקלען.

בכלל שאפט די פארגעלייגטע הוספה א מאדנע לאגע. פון איין זייט שטעלט די ווירטשאפטליכע סטא-טיסטיק פעסט, אז דער קריזיס האלט זיך אין איין פער-שארפען און ממילא ווערט אויך גלייכצייטיג די לאגע פון די בעזונדערע אונטערנעהמונגען מיט יעדען יאהר וואס אמאל שרעכער והראיה, אפילו די פינאנץ-מאכט בערוקזיכטיגט דאך די דאזיגע ערשיינונג, פאר קלערענדיג מיט יעהען אהר דער פראצענט-זאץ ביים אויסמעסטען פון אומזאץ-שטייער, פון דער אנ-דערער זייט אבער קומט מען און מ'לייגט נאר פאר אויף יעדען יאהר נייע הוספות.

נאך ווייניגער אויסגעהאלטען איז דערגלייכען דער צווייטער פראיעקט.

לויטן דערמאנטען פראיעקט וועט מען מעגען אויפלעזען קאנטראקטען מיט געשעפטס לאקאלען נאך א נארמאלער (קווארטאלדיגער) קינדיגונג אויב זיי וואוינען נישט לענגער ווי 5 יאהר אין הויז. דערפון איז אלזא צו הריגען, אז נייע, ממילא שוואכע, נאך נישט גענוג איינגעפונדעוועטע אונטערנעהמונגען לאזט דער פראיעקט-געבער מיט א רוהיג געוויסען איבער אין גאנצען אויפן חסד פון הויז-שרויפע-רייען.

קיין ממשותדיגען ווערט זעהט זיך איבריגענס, אויך נישט ארויס פון דער הויכמוטיגקייט, וואס עס ווערט יא שוין ארויסגעוויזען לגבי לענגערע עקזיסטי-רענדע אונטערנעמונגען, ווייל דאס פערלענגערן דעם קינדיגונגס-טערמין פון 3 אויף 6 אדער אפילו אויף 12 חדשים האט נישט פארן בעטרעפענדען לא-קאטאר קיין גרויסען בעדייט. יעדענפאלס לעזט דאך דאס נישט די שארפקייט פון ענטשטאנענעם פראבלעם.

אגב איז אין גאנצען נישט פערשטענדליך האבען די טאקע אין זין די ווירטשאפטליכע פאליטיק — אלזא דער איינציגער פערפליכטענדער און אזלכע פאלען קריטעריום פאר דאס דער פראיעקט געבער נעמט יא אונטער זיין זייט אין פראפעלמאטישען שוץ די לענגערע עקזיסטירענדע ממילא שטארקערע, לאסט-פעהיגערע אונטערנעהמונגען און לאזט אב-סאלוט אויף הפקר די יונגערע, שוואכערע אונטערנעה-מונגען, בעת לויט אלע אנגענומענע כללים האט דאך נאר געדארפען זיין פונקט פערקעהרט?

י. א.

קורצע אויפקלערונגען איבער אקטועלע רעכטליכע ענינים

לאקאל - שטייער

לאקאלען אין נייע בנינים זענען פריי פון לא-קאל-שטייער אין משך פון 10 אדער 15 יאהר, אפ-העגגיג פון דער צייט, ווען מ'האט זיך אין זיי אנגעהויבען אריינצוציהען.

אלזא, אויב מ'האט זיך אין זיי אנגעהויבען אר-ריינצוציהען פארן 1. יאנואר 1929, זענען זיי בעפרייט פון לאקאל-שטייער אין משך פון 10 יאהר, ווי באלד נאכן 1. יאנואר 1929 איז די בעפרייאונג גילטיג אויף 15 יאהר.

הכנסה - שטייער

איינקונפטע פון הייזער, וועלכע בעשטעהען בלויז פון 20 שטיבען זענען בעפרייט פון דער פליכט יעדעס יאהר צו דערלאנגען דעקלאראציעס (וויזגא-ניעס) וועגען זייער הכנסה.

ווי באלד די זעלבע פערזאנען ציהען אבער הכנסה גלייכצייטיג אויך פון אנדערע מקורים אזוי, אז צוזאמען בעטרעפט די יעהרליכע הכנסה איבער 15 הונדערט זלאטעס, מוזען זיי יא דערלאנגען אזעלכע דעקלאראציעס.

שטראף - רעגיסטער

אויב א שטראף איז געשאנקען געווארען צוליב דער אמנעסטיע, ווערט פון רעגיסטער די שטראף-קארטע בעזייטיגט.

דער זעלבער כלל גילט אויך אין פאל, ווען דער אויספיהר פון א שטראף איז אוועקגעלייגט געווא-רען. דאס אויסשטרייכען אין לעצטען פאל פון רעגיס-טער די בעקומענע שטראף קומט פאר אבער ערשט נאך 6 חדשים. רעכענדיג פון טערמין, אויף ווען דאס אויספיהרען די שטראף איז אפגעלייגט געווא-רען.

גייסטיגע ארבייטער

הגם אנ'עקספעדיענטקע אויב זי האט נישט קיין 6-קלאסיגע שול-בילדונג ווערט אנערקענט פאר א פיזישע ארבייטערין, פונדעסטוועגען, אויב די זעל-בע עקספעדיענטקע פיהרט אויך גלייכצייטיג די חשבונות און פערטרעט דעם איינגענטימער בעת זיין אפוועזענהייט, איז זי א גייסטיגע ארבייטערין.

אינוואלידען - רענטע

די רעכט אויף אינוואלידען - רענטע ווערט פער-עלטערט נאכ'ן אפלויף פון 5 יאהר.

דער טערמין הייבט זיך אן צו רעכענען פון מא-מענט, ווען דער פערזיכערטער האט אנגעוואוירען די פעהיגקייט אויסצופיהרען זיין בערוף.

דער אומשטאנד, וואס דער בעטרעפענדער פער-זענט גלייכצייטיג טעהמט ביי איהם נישט צו די רעכט צו בעקומען די רענטע, זיין פערדיענסט צוזאמען מיט דער בעקומענער רענטע מאר אבער נישט איבער-שטייגען די סומע פון גרונד-פערדיענסט. קוים איבער-שטייגט עס יא, ווערט די רענטע ענטשפרעכענד רע-דוצירט.

ארבייטס - פערזיכערונג

אפילו, ווען א גייסטיגער ארבייטער בעקומט אויך געצאהלט זיין שכירות יעדען טאג, מוז מען איהם אויך פערזיכערען אין אנשטאלט פאר גייסטיגע אר-בייטער.

נייע געזעצן און צירקולארען.

בעצייכנונג פון פראדוקטען

דאס אינערן מיניסטעריום האט פונאנדערגע-שיקט א צירקולאר אין וועלכען ס'ווערט אויפמערק-זאם געמאכט אויף דער פעראָרדנונג פון מיניסטעריען-ראט, וואס איז געווען פערעפענטליכט אין נ. 68 פון דזש. אוסטאוו.

לויט דער דערמאהנטער פעראָרדנונג מוזען די פראדוקטען, וועלכע געפינען זיך אין ענצעל-פער-קויף, פערזעהן ווערען מיט אנ'אזוי גערופענעם אפשטאם-בעצייכנונג.

אויף דער בעצייכנונג דארף אנגעוויזען ווע-רען די פירמע, וואס האט דעם בעטרעפענדען פרא-דוקט אויסגעארבייט, דער הויפט זיץ ארט און דאס ארט, וואו דער פראדוקט איז אויסגעארבייט געווארען.

די דערמאהנטע בעצייכנונג פערפליכטעט פאל-גענדע פראדוקטען: כאלעמ און זייפען, קאסמעטיק, פערפומען, לעבענס-מיטלען, שפייז, נארונג, און דיעטעטישע ארטיקלען, וואסערען, הייל-פרעפאראטען, באנדא-זשיר-מיטלען און פיראטעכנישע ארטיקלען (קינסט-ליך פייער).

פאר איבערטרעטען די דערמאהנטע בעשטימונג דראהט א שטראף פאר נישט עהרליכע קאנקורענץ.

פאסט - זענדונגען

דאס פאסט-מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז רעקאמענדירטע בריף און ווערט-זענדונגען זאלען אנגענומען ווערען באר אפענערהייט.

רעקאמענדירטע בריף און ווערט-בריף, וועל-כע מ'וועט געפינען אין די פאסט-קעסטלעך זאלען צוריקגעשיקט ווערען דעם אפזענדער און אויב די אדרעס פון אפזענדער איז נישט אנגעוויזען זאלען זיי פערהאלטען ווערען.

די דערמאהנטע פארשריפט האט אנ'אנווענ-דונג בלויז לגבי זענדונגען, אדרעסירט קיין אויס-לאנד.

שטעמפעל - שטייער

לויט אנ'אויפקלערונג פון פינאנץ-מיניסטעריום זענען בעפרייט פון שטעמפעל-שטייער די בקשות צו די ארבייטס-אינספעקטארען וועלכע אונטערנעמער דערלאנגען, אז מ'זאל זיי ארויסגעבען צייגנישען, וויפיל ארבייטער זיי האבען בעשעפטיגט אין געגע-בענעם יאהר אדער חודש.

פון סטעמפעל-שטייער זענען דעסגלייכען אויך בעפרייט די ארויסגעגעבענע צייגנישען.

ווערט - פאפירען

דאס פינאנץ-מיניסטעריום ווייזט אן, אז די אבליגאציעס פון די 4-פראצענטיגע קאנסאלידאציע הלוואה דארפען אנגענומען ווערען אלס קויציע און פערזיכערונגען אין אלע פאלען צוגלייך מיט אלע אנדערע פופילארע פאפירען. לויט'ן ווערט 100—42 גילדען.

בירגערשאפט

דאס אינערן-מיניסטעריום קלערט אויף, אז פרויען פוילישע בירגערינס חתונה האבענדיג מיט א בירגער פון א פרעמדער מלוכה פערלירט נישט דורכדעם די פוילישע בירגערשאפט אלענפאלס אזוי לאנג, כל זמן זי האט נישט אנגענומען די בירגער-שאפט פון איהר מאן.

די זעלבע כללים גילטען אויך ווען ס'האנדעלט זיך וועגען א חתונה פון א פוילישע בירגערין מיט אנ'אזוי גערופענעם שטאטלאזען אדער מיט אזא איינעם, וואס האט פערלוירען די פוילישע בירגער-שאפט.

ה. אכערמאן

ער און זיינע פריוועס

ראמאן פון יודישען לעבען

36

איבער א שטיפמאמען. הערש-בער האט נאכ-אמאל חתונה געהאט און ער האט זיך אריינגענומען אין שטוב א יונגע ווייבעל.

הערש-בער איז דאמאלסט אלט געווען עטליכע און פערציג יאהר. צוליב זיין שטארקייט אבער און גבורה האט ער אויסגעקוקט יונגער און ער האט נאך אויסגעפיעט א בתולה. דאס מיידעל איז אלט געווען פיער און צוואנציג יאהר, א בעקער'ס א טאכטער, וועמעס עלטערען זענען כמעט אין איין וואך צייט געשטארבען פון טיפוס, און דאס מיי-דעל איז איבערגעבליבען א קיילעכדיגע יתומה.

זי האט זיך געוואלגערט אין פרעמדע הייזער און האט געטון פערשידענע ארבייטען זיך צו דער-נעהרען, און זי האט זיך אזוי פיל אנגעליטען צרות און הונגער, אז ווען א שדכן איז צו איהר געקומען און האט איהר געבראכט הערש-בער'ן, דעם טא-טען פון זעקס קינדער, פאר א מאן, האט זי אנגע-נומען און איז מיט איהם געגאנגען צו דער חופה.

קיין איינער פון די זיהן איז נישט געווען ביי דער חופה. זיי האבען נישט מסכים געווען צום שידוך, אבער דער פאטער האט זיי נישט געהערט און האט דאך חתונה געהאט, און פאר די קינ-דער האט ער פערלייגט א תירוץ, אז ער טוט עס צוליב זיי — זיי זאלען האבען א היים און זאלען נישט דארפען זיין אין דער פרעמד.

חתונה געהאט מיט דעם מיידעל האט הערש-בער א סך פריהער איידער עס איז פאראיבער דער ערשטער יאהרצייט נאך זיין ווייב'ס טויט. און דאס האט אנגעצונדען א צארן אין זיינע זיהן, אי אויף איהם, אי אויף זייער שטיפמאמען, און ערשט איצט האבען זיך אנגעפאנגען נייע צרות.

דאס יונגע ווייבעל האט גיכער געפאסט צו זיין הערש-בער'ס שנור איידער זיין ווייב, און מיט איהר ערשטען אריינקומען אין הויז האט זיך צווישען איהר און איהרע שטיפקינדער נישט איינ-געשטעלט קיין שלום.

עס האבען זיך אין הויז באלד אנגעהויבען קריגערייען, מחלוקת'ן, און הערש-בער'ן איז גע-ווען ביטער און פינסטער פון ביידע זייטען.

האלטען מיט זיינע זיהן האט ער נישט געקאנט ווייל ער האט זיך נישט געוואלט קריגען מיט זיין יונג ווייבעל.

האלטען ווידער מיט זיין ווייבעל האט ער אויך נישט געקאנט, ווייל עס! האט איהם געריסען זיין הארץ, ווען ער האט א קוק געטון אויף זיינע קינ-דער מיט די גרויסענע קריעה'ס אין זייערע רעק-לעך, און ניי אזוי און סיי אזוי האט ער גוואוסט, אז עס וועט מוזען קומען צו לייטישע געלעכטער.

עס האט לאנג נישט געדויערט און הערש-בער'ס אלע זיהן זענען אוועק פון הויז און זיי פלע-גען שוין אפילו נישט קומען שלאפען אין הויז.

אז זיי פלעגען דעם פאטער אמאל וועלען זעהן, פלעגען זיי איהם אפזוכען ביי דער קלויז, יואו-הין ער פלעגט געהן דאווענען. הערש-בער פלעגט זיך בעטען רחמים ביי זיינע זיהן, זיי זאלען איהם נישט מאכען צו שפאט פאר דער גאנצער שטאט און אז זיי זאלען צוריקקומען אין הויז. אבער זיי האבען איהם נישט געוואלט הערען און זענען גע-בליבען צוזייט צושפרייט אין דער פרעמד.

צום יאהר האט הערש-בער'ס צווייט ווייב גע-האט א קינד, א מיידעלע, וועמען זי האט א נאמען געגעבען נאך איהר מוטער, ליבע. און ווען דאס מיידעלע איז אנטשגעוואקסען, האט מען זי פער-צויגען אויף ליובא.

און מיטן געבוירען ווערען פון אט דעם מיי-דעלע האט זיך ערשט די שנאה פון הערש-בער'ס זיהן צו זייער שטיף-מאמע צופלאקערט, און עס זענען געווען סיבות, וואס האבען פערשטארקט די שנאה צו איהר.

ווען דאס קינד איז געבוירען געווארען האט דער פאטער אריינגענומען א דינסט אין הויז, זיין ווייב זאל נישט דארפען שווער ארבייטען.

אלע יערע יאהרען האבען הערש-בער'ס זיהן געדענקט, אז זייער מוטער פלעגט שווער און ביי-טער ארבייטען אין הויז, און דער פאטער וויערער האט אפילו נישט געטראכט אריינצונעהמען א דינסט און דא ווי נאר זיין צווייט ווייב האט נאר געהאט איין קינד, איז ער איהר שוין געטריי געווארען און האט איהר אריינגענומען א דינסט.

די צווייטע סיבה זיי זאלען האסען נאך שטאר-קער זייער שטיפמוטער, איז געווען, וואס זייער מוטער'ס קבר איז נאך עד היום געשטאנען אהן א מצבה, און ווען צום יאהר האבען די זיהן געריידט מיט זייער פאטער וועגען שטעלען דער מוטער זייער רער א מצבה, האט ער זיי געזאגט, אז די צייט געהט איהם נישט גוט און ער האט נישט צו בע-צאהלען פאר'ן שטיין, און די זיהן זענען דאן אוועק-געגאנגען פון זייער פאטער מיט א גרויסען גרימ-צארן אין זייערע הערצער, נישט אזוי אויף זייער פאטער. ווי אויף דער שטיפמאמען זייערער. זיי האבען געוואוסט, אז דאס איז זי שולדיג, זי לאזט איהם נישט געבען קיין געלד, עס זאל איהר נישט בלייבען ווייניגער.

און אין אלגעמיין האבען הערש-בער'ס זיהן אנגעהויבען בעמערקען, אז א גרויסע ענדערונג קומט-פאר מיט זייער פאטער. עס איז נישט דער מענש וואס אמאל. עפעס האט ער גאר אנגעהויבען צו קריגען אנ'אנדער פנים. מיט אמאל איז ער גע-ווארען הייגט-יועלטיגער.

דאס יונגע ווייבעל, פערשטעהט איהר, האט געוואלט איהר עלטערן מאן מאכען אויסקוקען יונ-גער, שעהנער. האט זי איהם איינגערעדט, אז ער זאל זיך אביסעלע צופוצען די בארד, א קאפעטשקע קירצער מאכען די קאפאטע, און די האר אויפן קאפ, זאל ער זיך אביסעלע אנדערש קעמען. ווען די זיהן האבען עס אנגעהויבען בעמערקען, האבען זיי זיך אנגעהויבען זעהר צו שעמען מיט זייער פאטער.

(פארטזעצונג קומט)

נײַער פֿאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבן

נײַער פֿאָלקסבלאַט

זונטאָג, 27 י״א תשרי תרצז

סעפּטעמבער
זון-אונטערגאַנג 5.15
זון-אויפֿגאַנג 6.26

פּייערליכער קבלת פּנים פֿאַר די צוריק־קעהרענדע זעלנער פֿון די איבונגען

קאָמוניקאַט פֿון דער וואָיעוואָדזטווע

די באַפעלקערונג פֿון דער לאָדזשער וואָיעוואָד־זטווע נעמט אָנטייל אויף מיט באַגײַסטערונג דאָס מיליטער, וואָס קערט זיך אום פֿון די איבונגען. אין פֿיל געגנטן איז דאָס אָנקומען פֿון מיליטער פֿאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ מאַניפֿעסטאַציע פֿאַר׳ן פּוילישן זעלנער.

דער באַגײַסטערטער קבלת פּנים איז געמאַכט געוואָרן פֿאַר׳ן מיליטער אין ווײַעלונער קרײַז פֿאַר דער בריגאַדע קאַוואַלעריע, וועלכע האָט דאָרט אָהורכגע־מאַכט די איבונגען. דאָס מיליטער האָט דאָרט באַקו־מען אַ האַרציגע אויפֿנאַהמע, וואָס האָט בײַ די זעל־נער געמאַכט אַ טיפֿן אײַנדרוק.

אין שײַכות דערמיט, האָט דער וואָיעוואָדע ה׳ האַוקע־גאַוואָק דערהאַלטן אַ בריף פֿון פּאָלק. קאָור גאַצקי פֿון פּויזן, אין וועלכן ער טיילט מיט וועגן די פּייערליכע אויפֿנאַהמען אַזוי פֿון דער קרײַז־סטאַ־ראָסטווע אַזוי פֿון דער באַפעלקערונג.

גרויסע פֿאַבריקס־שׂרפֿה אויף זשווירקי 11

נעכטן אַרום האַלב אַכט אין אָוונט איז די צענטראַלע פֿון די פֿײַערלעשער אַלאַרמירט געוואָרן צו אַ גרויסער שׂרפֿה, וועלכע איז אויסגעבראָכן אין פֿאַבריקס־בנין פֿון קוואַשנער און לינדענפֿעלד אויף זשווירקי 11.

אויפֿ׳ן אָרט פֿון דער שׂרפֿה זענען גלײַך אַרויס־געפֿאָהרן 5 אָפּטיילונגען אונטער דער אָנפֿיהרונג פֿון די קאָמענדאַנטן ד״ר מאַרקס און איגוש. קאַ־וואַלטשיק.

ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט איז די שׂרפֿה אויסגעבראָכן אין פּאַרטער, וואו ס׳געפֿינט זיך די קעסעל־אָפּטיילונג און אַנדערע מאַשינען פֿון דער פֿירמע ראַבזשינסקי און פּאַצאַנאָווסקי, וועלכע האָט געפּאַכטעט דעם בנין בײַ קוואַסנער און לינדענפֿעלד.

באַלד האָט זיך דאָס פֿײַער אַרויסגעכאַפּט אויף די אויבערשטע שטאָקן, וואו ס׳האָבן זיך געפֿונען די לאַגערן און פֿאַבריק פֿון ראַבזשינסקי און פּאַצאַנאָווסקי און אין עטליכע מינוט אַרום איז דער בנין געשטאַנען אין פֿלאַמען.

די פֿײַערלעשער האָבן באַלד אונטערגענומען אַן ענערגישע רעטונגס־אַקציע, צוליב׳ן געדיכטן רויך האָבן די פֿײַערלעשער געאַרבייט אין גאַז־מאַס־קעס. נאָך אַנדערטהאַלבן שעה העלדישע אַקציע האָט זיך אײַנגעגעבן אָפּצוהיטן אַלע אַרומיגע בנינים און לאָקאַליזירן די גרויסע שׂרפֿה, דעם ברענענדיגען בנין אַליין האָט זיך אָבער נישט אײַנגעגעבן אָפּצוראַטעווען.

די פֿאַבריק איז נעכטן נישט געווען טעטיג, עס זענען נאָר בעת׳ן אויסברוך פֿון דער שׂרפֿה געווען אַנוועזנד 2 אַרבייטער, וועלכע האָבן גערייניגט די מאַשינען. ווי מען איז זיך משער האָבן זיי צוליב אומפֿאָרזיכטיגקייט עתנעץ פֿאַרוואָרפֿן אַ שטיקל פֿײַער צוליב וואָס די שׂרפֿה איז אויסגעבראָכן. די שאָדענס זענען זעהר גרויס. די פֿאַבריק פֿון ראַבזשינסקי און פּאַצאַנאָווסקי איז געווען אַסעקורירט.

אויפֿ׳ן אָרט פֿון דער שׂרפֿה זענען אָנגעקומען די פֿאָרשטעהער פֿון דער מאַכט, וועלכע האָבן אונ־טערגענומען אַן אויספֿאָרשונג וועגן די סיבות פֿון דער שׂרפֿה.

ס׳איז כדאי צוצוגעבן, אַז אין יאָהר 1934 איז שוין פֿאָרגעקומען אַ גרויסע שׂרפֿה בײַ קוואַסנער און לינדענפֿעלד אין אַן אַנדער פֿאַבריק־בנין אויף דעמזעלבן הויף. יענע פֿאַבריק איז נאָך נישט צו־ריק אויסגעבויט געוואָרן.

האַלב 10 אין אָוונט זענען די פֿײַערלעשער צו־ריקגעפֿאָהרן אין די קאָשאַרן. ס׳איז נאָר געבלי־בן אַן אָפּטיילונג אויף דיזשור.

—*✕*—

אַ שׂרפֿה בײַ שײַבלער

(א) נעכטן איז אין שײַבלער און גראָהמאַנס טריקנערײַ אויסגעבראָכן אַ שׂרפֿה. די אַרבייטער האָבן באַצײַטנס באַמערקט ס׳פֿײַער, און מיט די אייגענע כּוחות אײַנגעלאָשן די שׂרפֿה. איין אַר־בייטער באַלעסלאַוו באַרטשאַק האָט זיך בעת מעשׂה אָפּגעבריהט אַ האַנד און אַן אויג.

* * *

(א) אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 52 האָט פֿון אַן אָנגעצונדענער ליכט אָנגעכאַפּט אַ טישטעך און דער נאָך דער טיש. דאָס פֿײַער איז אײַנגעלאָשן גע־וואָרן נאָך איידער די פֿײַערלעשער זענען אָנגע־קומען.

לעצטער טאָג פֿון דער גערט־נערײַ־אויסשטעלונג

(א) היינט, 9 אין אָוונט ווערט געשלאָסן די גערטנערײַ־אויסשטעלונג אויף טאַשיץ־פּאַרק, און פֿון מאָרגן אָן וועט שוין דער אַ רײַנגאַנג אין פּאַרק זײַן פֿרײַ פֿאַר אַלע.

מאָרגן וועלן שוין אויך צונומען ווערן די קיאָסקען, און עס וועט נאָר אויסגעבליבן אײן גרויסער פּאַוויליאָן אין וועלכן עס וועט פֿון 1 אָקטאָבער געעפֿנט ווערן אַ קאָנסומענטן אויס־שטעלונג.

KINO TEATR
MIRAŻ
[illegible] 16

היינט פּרעמיערע!
אַ פֿילם וואָס איז באַשאַנקען געוואָרן מיט אַ גאָלדענעם מעדאַל אין אייראָפּע און אין אַמעריקע א. נ.

Potępieniec

אין די הויפּט־ראָלע:
Victor Mac Laglen
אויסערן פּראָגראַם: דער וואונדער פֿון דער טעכניק „Kukaracza“ אין נאַטירליכע קאָלירן.

אָנהויב 4 נאָכם. שבת און זונטאָג 12 בײַטאָג.

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

№ 29 ul. Piotrkowska № 29

קיין פֿרײַע קאַסעטקעס (SAFESY) באַזיצט מיר נישט.
אונזערע פּקדונות־ביכלעך זענען די בעסטע שטאָלענע קאַסעטקע. זיכער און גוט פּראָצענטירט
זאַמעלט אײַערע אָפּשפּאָרונגען און לאָזט אײַערע פֿרײַע געלדער אין

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi

וועלכע איז אַ גאַראַנטיע פֿון אַ זיכערע קאַפּיטאַל בײַ אַ זעקספּעקולאַציע.
די געזעצליך געשיצטע געהיימנים פֿון פּקדונות ווערט שטרענג אָפּגעהיטן!

קאָנדאָלענץ־דעפּעשע פֿון קאָנסול מאַקס קאַהן

צו דער יודישער אַגענץ און צום תּל־אביב׳ער שטאָט־ראַט צוליב׳ן טויט פֿון מאיר דיזענגאָף

צוליב׳ן טויט פֿון תּל־אביב׳ער בירגערמײַסטער מאיר דיזענגאָף האָט קאָנסול מאַקס קאַהן אַרויסגעשיקט צו דער פֿאַמיליע פֿון פֿאַרשטאָרבענעם, צו דער יודישער אַגענץ און צום תּל־אביב׳ער שטאָט־ראַט פֿאָלגענדע קאָנדאָלענץ־דעפּעשע:

„צוזאַמען מיט דער גאַנצער יודישער וועלט בויג איך דעם קאָפּ פֿאַר׳ן פֿרישן קבר פֿון דעם אידעלן טרוימער, קעמפֿער און בויער פֿון דער יודישער ווי־דערגעבורט, פֿון דעם ערשטן מאָדערן־יודישן בירגערמײַסטער פֿון דער ערשטער יודישער שטאָט אויף דער וועלט“.

קאָנסול מאַקס קאַהן

יוד. עדות באַפֿרײַט פֿון שטעלן זיך אין געריכט אין די סוכות־טעג

אינטערווענץ פֿון הרב הרצל האַרצשטאַרק בײַם פּרעזעס פֿון קרײַז־געריכט

הרב הערצל האַרצשטאַרק האָט אויסגעפֿועל׳ט בײַם פּרעזעס פֿון קרײַז־געריכט, צו באַפֿרײַען די יו־דישע עדות פֿון שטעלן זיך אין געריכט די ערשטע און צווייטע טעג סוכות. די וואָס ווילן זיך באַפֿרײַען דאַרפֿן זיך ווענדן מיט ביטע צום געריכט אָהן שום אָפּצאָהל, וועלן זיי באַפֿרײַט ווערן פֿון שטע־לען זיך אין די יום־טוב טעג אין געריכט?

ערב ליקווידאַציע פֿונ׳ם סכסוך

אין דער האָלץ־באַאַרבייטונגס־בראַנזשע

(א) אין רעזולטאַט פֿון די דירעקטע אונטער־האַנדלונגען צווישן דער קאָמיסיע פֿון די שטרײַ־קענדע סטאָליערס רון די פֿאָרשטעהער פֿון די צע־כן, איז נעכטן געקומען צו אַ הסכם מכּוח די לוין און אַרבייטס־באַדינגונגען.

לויט די פֿעסטגעשטעלטע ריכטס־ליניען פֿונ׳ם קאָלעקטיוון אָפּמאַך. זענען די לוינען פֿעסטגע־שטעלט געוואָרן אויפֿן פֿאָלגענדן אופֿן: פֿאַר ערשטער קאַטעגאָריע 1,05 אַ שעה, פֿאַר צווייטער קאַטעגאָריע 85 גראָשען, פֿאַר דריטע 65 און פֿאַר פֿערטע קאַטעגאָריע 50 גראָשען אַ שעה.

עס איז אויסגעטיילט געוואָרן אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פֿון פֿאַכמענער אין באַשטאַנד פֿון וועל־כער עס זענען אַרײַן פֿאָרשטעהער פֿון צעכן און אַרבייטער, וועלכע וועט אויסגלײַכן אייניגע תּנאָים און פֿליכטן פֿון די אַרבייטער און אונטערנעהמער און דעם פֿעראייניטליכטן טעקסט פֿאָרשטעלן צו־אונטערשרײַבן דעם קאָלעקטיוון אָפּמאַך.

דער שטרייק זאָל מאָרגן, מאָנטאָג איבערגע־ריסן ווערן.

וואַהל־קאָמיטעט פֿון „בונד“ און פּראָפֿ. קלאַסן־פֿעראײַנען
(קולטור־אַמט און פּועלי־ציון־ראַט פֿון די פּראָפֿ. פֿעראײַנען)

יודישע אַרבעטער, אָנגעשטעלטע, כאַלופּניקעס, יודישע אַרבעטס־מענשען פֿון לאָדזש!

געדענקט:
נישט גייז צו די וואַהלען הייסט — שטיצן דעם פֿאַשיזם!
נישט קלײַבן קיין אייגענע יודישע אַרבעטער־פֿאָרשטעהער— הייסט צוליב טאָן די ענדעקעס!

אַלע יודישע אַרבעטס־מענשן שטימען היינט, דעם 27־טען סעפּטעמבער פֿאַר דער ליסטע פֿון
„בונד“ און פּראָפֿ. קלאַסן־פֿעראײַנען
(קולטור־אַמט און פּועלי־ציון־ראַט פֿון די פּראָפֿ. פֿעראײַנען)
די נומערן פֿון אונזערע ליסטעס זענען:

קיין ארץ־ישׂראל
גרופּענווײַז און אינדיווידועל.
ביליגע פּרײַזן. גוטע באַדינגונגען.
פּינקטליכע באַהאַנדלונג.

14־טעגיגער אויספֿלוג קיין ווינע
אָבפֿאָהר יעדן טאָג. 135 זל.

אויסלענדישע הנהה־און קוראַציע־פּעסער.
פֿאָרשטעהערשאַפֿט פֿון „אינטוריסט“
אויספֿלוגן און רײַזעס קיין רוסלאַנד.
ברענגען קרובים פֿון רוסלאַנד קיין פּוילן
אינפֿאָרמאַציעס פּרטיים
דאָס יודישע רײַזע־ביוראָ

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.
פֿאָרשטעהערשאַפֿט פֿון „אינטוריסט“
נעמט אָן דאָס איבערשיקן
פּעקלעך קיין ז. ס. ר. ר.

רעגיסטראַציע פֿון יאָרגאַנג 1918

מאָרגן, מאָנטאָג, ד. 28 דאַרפֿן זיך שטעלן צו דער רעגיסטראַציע אויף פּיעטריקאָווער 165 פֿון 5־טען קאָמיסאַריאַט די אותיות U W Z Ż און פֿון 14־טען קאָמיסאַריאַט—K L Ł M N

צוגאַב־פּאָבאָר

(א) די צוגאַב־פּאָבאָר־קאָמיסיע פֿאַר פּ. ק. און שטאָט „צווײַ“ וועט אַמטירן דעם 28־טען סעפּטעמבער ד. י. אין לאָקאַל פּיעטריקאָווער 165

צום צוגאַב־פּאָבאָר דאַרפֿן זיך צושטעלן אַלע מאַנסבילן, וואָס זענען געבוירן אין יאָהר 1915 און עלטערע, וועלכע האָבן ביז איצט נישט רעגולירט זייער באַציהונג צום מיליטער־דינסט, וואוינען אויפֿ׳ן שטח פֿון 1, 4, 6, 7, 10, 12 13 און 14 קאָמיסאַריאַטן און האָבן באַקומען נאָמענטליכע רוף־צעטלען פֿון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

אײַנשפּריצונגען געגען דיפֿטעריט

פֿערלענגערט ביז׳ן 26 ד. ח.

פֿון דער סטאַראָסטווע טיילט מען מיט, אַז די געגען־דיפֿטעריט־אײַנשפּריצונגען זענען פֿער־לענגערט געוואָרן ביז׳ן 26־טען ד. ח.

מאָרגען, מאָנטאָג — R P

מ׳טיילט אויך מיט, אַז קינדער פֿון 7 ביז 10 יאָהר, וואָס לערנען אין פֿאָלקס־שולן, וועלן באַ־קומען די אײַנשפּריצונגען אין די שולן.

* * *

לויט אַ צונויפֿגעשטעלטער רשימה זענען לעת עתה איבער 50 טויזנד קינדער אין דעם עלטער פֿון 1 ביז 10 יאָהר געאימפֿט געוואָרן געגען דיפֿטעריט.

ער האָט געשאַפֿט פּאַסטענס

און לסוף זיך אַליין פֿערזאָרגט אויף 47 חדשים...

(א) נעכטן איז דורכ׳ן שטאָטישען געריכט געמשפּט געוואָרן אַ געוויסער זיגמונט גאָלץ, וועל־כער האָט געפֿיהרט אַ געהיים שרײַב־ביטע־ביוראָ אויף טילנע 3.

דער זעלבער גאָלץ איז שוין עטליכע מאָל גענמשפּט געוואָרן פֿאַר פֿערשידענע שווינדלערײַען און פֿאַר אויסנאַרען געלדער בײַ פֿערשידענע פּער־זאָנען, אונטערן אויסרייד, אַז ער וועט פֿאַר זיי שאַפֿען פּאַסטענס פֿון סטרוזשעס, וואָזשנעס א. א. וו.

נעכטן איז ער פֿאַרמשפּט געוואָרן אויף 3 יאָהר מיט 11 חדשים טורמע.

Dr. med.

HALTRECHT

ספּעציעל־אַרצט פֿאַר הויט־, געשלעכטס קראַנקהייטן און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען און נעמט אָן

פּיעטריקאָווער 161 טעל. 245-21

פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ־פּרײַזען
פֿון 11 פֿריה ביז 3 בײַטאָג און פֿון 7 ביז 9 אָוונט
זונטאָג פֿון 8—1 בײַטאָג.
פֿאַר פֿרויען אַ באַזונדער וואַרטע־זאַל

8

יודען, וועהלער פון X וואהל-קרייז

אדוו. ז. שטריך:

שטימען פאר'ן שפיץ-קאנדידאט פון דער ציוניסטישער ליסטע, דעם מוטיגען קעמפער פאר יודישע רעכט

№ 8

פארזיצער פון דער פאליטישער קאמיסיע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז. עהרען-פרעזעס פון 2-טען סליינהענדלער-פעראיין, פרעזידיום-מיטגליד פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד.

אלע יודען שטימען פאר

אדוואקאט שטריך!

שטימט אויך אין X וואהל-קרייז

8

מארק פיין

פאר'ן איבערגעגעבענעם פארשטעהער פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג און פערטיידיגער פון איהרע רעכט

וויצע-פרעזעס פון צענטער, האנדווערקער-פערבאנד, ווירדיגער קאנדידאט פון דער ציוניסטישער ליסטע

№ 8

№ 8

סענסאצ. געשיכטע מיט דריי שוועסטער

עס האט זיך אנגעהויבן מיט 30 יאהר צוריק אין לאדז און זיך פערענדיגט אין ניו-יארק

אין ניו-יארקער „פאָרווערטס" לייענען מיר פאָלגענדע סענסאציאנעל-שפאנענדע געשיכטע, וואָס האָט פאסירט מיט לאדזער:

די געשיכטע, וואָס מיר וועלען איי דאָ דערצעהלען, האָט אונז איבערגעגעבען א לאָדזער לאנדסמאן, מר. יוסף באַראָן, פון 601 וועסט 180-טע סטריט, ניו-יאָרק.

עס איז א מערקווירדיגער לעבענס-פלאָנטער און שפאַנענד ווי א סענסאַציאָנעלער ראָמאַן. אָנגעהויבען האָט זיך די געשיכטע אין לאָדז און נעענדיגט האָט זי זיך דאָ, אין ניו-יאָרק.

אָט וואָס מר. יוסף באַראָן דערצעהלט:

— מיר האָבען געוואוינט אין לאָדז, אויף קאַמיענגאַ גאַס. מיין פאָטער, ר' זלמן, איז געווען א שטיקעל פאַבריקאַנט, אָבער פון די, וואָס האָבען נישט קיין פאַבריק, נאָר גיבען אַרויס אַרבייט צו האַנד-וועבער, וועלכע אַרבייטען אין דערהיים. מיין פאָטער האָט אַרויסגעגעבען אַרבייט צו צעהן אַזעלכע וועבער. מיט דעם געשעפט האָבען אָנגעפיהרט מיין פאָטער און מיינער א פערהייראַטער ברודער, וועלכער האָט געהייסען הערשעל און האָט זיך גערופען אין געשעפט הערמאַן. איך בין דעמאָלט געווען א גימנאַזיסט פון לעצטען קלאַס. איך בין געווען אין אַכצעהנטען יאָהר און מיינע עלטערן האָבען מיך שטאַרק ליב געהאַט.

מיר האָבען געהאַט א וואוינונג פון אַכט צימער, פון וועלכע צוויי האָט פערנומען מיין פערהייראַטער ברודער. אויפ'ן זעלבען הויף האָט אויך געוואוינט איינער פון די, וואָס האָבען געאַרבייט פאַר אונז. ער האָט געהייסען יאָסעל קיטשינסקי און האָט געהאַט א הויז-געזינט פון פיר מענשען, זיין ווייב שרה, און דריי טעכטער, אַלע דערוואַקסענע. די עלטסטע האָט געהייסען מרים, און איז געווען א מיידעל פון א יאָהר 25. די צווייטע האָט געהייסען חיה, פון א יאָהר 22, און די יונגסטע — רבקה'לע, פון א יאָהר 17. מיר האָבען געוואוינט אין פראָנט און זיי האָבען געוואוינט טיף אין הויף, ביים סאַמע אַנדערן עק.

די פאַמיליע קיטשינסקי איז געווען זעהר אַרים, זיי האָבען געוואוינט אין פיר קליינע צימערלעך. אין איינעם פון די צימערלעך זענען געשטאַנען צוויי וועב-שטוהלען, אויף וועלכע ס'האָבען געאַרבייט יאָסעל און מרים, חיה, אָדער חיה'לע, האָט אַרבייט ביי היטעל אין א געשעפט אויף דער פיעטריקאָווער גאַס, און רבקה'לע, דאָס מיזינקעל, האָבען אַלע אָפגעהיט ווי אַן אויג אין קאָפּ. ווייל זי איז געווען זעהר שעהן און קלוג און זיי האָבען פון איהר געוואָלט מאַכען עפּעס מעהר ווי אַן אַרבייטערין. זי האָט זיך דערווייל געלערענט ביי פריוואַטע לעהרער.

פון זעקס אינדערפריה ביז אַרום צוועלף אַדער איינס ביינאַכט האָט מען ביי אונז געהערט דאָס קלאַפּען פון די צוויי וועב-שטוהלען. דער פאָטער און מרים האָבען ביידע שווער געאַרבייט. אַזוי ווי זיי האָבען געוואוינט אַזוי נאָהענט, האָט מיך מיין פאָטער אָדער מרים שיקט, אָפּט אַרויפגעשיקט צו זיי, צו שפילען זיי אָדער אַנדערע אַרבייטס-מאַטעריאַלען. אַזוי, אַז איך בין געוואָרען אַנ'אָפּטער איינגעהער ביי זיי אין הויז.

צום ערשטען האָב איך זיך בעקענט מיט מרים'ען. זי האָט געאַרבייט ביי דעם וועב-שטול און גלייכצייטיג גערעדט מיט מיר. זי איז געווען א שעהן מיידעל, אָבער בלאַס פון דער שווערער אַרבייט. איך בין געגאַנגען אַנגעטאָן ווי א גימנאַזיסט אין צאַרישען רוסלאַנד, אין אַנ'אוניפאָרם. די זילבערנע קנעפּלעך האָבען זי שטאַרק געגלייכט און זי האָט אָפטמאָל געמאַכט צו מיר בעמערקונגען, וועגען איהר שטרעבונג צו בילדונג און ווי זי האָט עס נישט געקאָנט דערגרייכען. דערפאַר — האָט זי מיר געזאָגט, — בעמיהט זי זיך, אַז רבקה'לע, די יונגסטע שוועסטער, זאָל זיין געבילדעט. זיי ווילען, אַז זי זאָל זיך לערנען צו זיין אַנ'אַקושערקע אָדער אַ „קראַנקען-שוועסטער". דערביי האָט זי מיר געזאָגט, אַז זיי האַלטען צו איהר א לעהרער, וועמען זיי צאָהלען 75 קאָפּיקעס א לעקציע, צוויי לעקציעס א וואָך, אָבער דאָס פאַלט פאַר זיי זעהר שווער, ווייל עס מאַכט אויס א רובל מיט 50 קאָפּיקעס א וואָך און דאָס איז צופיל געלד פאַר זיי.

— איך וועל איהר געבען אומזיסט לעקציעס!

— האָב איך זיך אַרויסגעכאַפּט.

(ווייטער מאָרגען)

דאס 17-טעל ווידער אויף דער גלובנא גאס

צוליב'ן פערענדיגען די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען אויף דער גלובנא גאַס, וועלען די טראַמוואַיען נומ. 17 ווידער פון היינטיגען אָן קורסירען מיט דער אַלטער טראַסע דורך גלובנא גאַס.

NADESZŁY

Kapelusze

pilśniowe i sztywne

HABIG i HÜCKEL

w różnych gatunkach

B. KLAJNBAUM

Piotrkowska 31, tel. 262=18.

„ 88, „ 238=16.

אוועקגעקומען

מיטוואָך, 3 נאָכמיטאָג, איז אַוועק פון דערהיים דער 70-יאָהריגער אברהם מאַנעלאַק פון פּפעפּער-גאַס 24 און נישט מעהר צוריקגעקומען. לאַנג געקליידעט נידריגער וואוקס, נישט באָרמאַל.

* * *

דעם פאָריגען זונטאָג איז אַוועק פון דערהיים די 22-יעהריגע שיינדעל שאַפּראַנסקאַ און ביז היינט נישט צוריקגעקומען.

ווער עס ווייסט עפּעס וועגען דעם פערשוואונדענעם מיידעל, ווערט געבעטען מודיע צו זיין ביי ש. ראָזען, זשידאָווסקאַ 29, אָדער אין רעדאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט".

ווייטערדיגע רעוויזיעס אין די פארטיי לאקאלען

אפיציעלער קאמוניקאט פון דער סטאראסטווע

די „פוילישע טעלעגראַפען אַגענטור" מעלדעט אָפיציעל:

אין דער נאַכט פון פרייטאָג אויף שבת און פון שבת אויף זונטאָג האָט די זיכערהייטס-מאַכט ווייטער געפיהרט די אַקציע פון ענטדעקען די אָרגאַניזאַציע - באַיובקעס פון די פּאָליטישע פּאַרטייען. עס זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען 30 רעוויזיעס אין די לאָקאַלען פון די ענדעקס, פּ.פּ.ס. (צ.ק.וו.), בונד און לינקע פועלי-ציון. עס איז ענטדעקט געוואָרן א נייע-ב'אַדיי גרויסע צאָהל אייזערנע פּרענטעס און גומענע שטעקענס. אַלץ איז קאָנפיסקירט געוואָרען. די פערגאַנגענע נאַכט און נעכטען א גאַנצען טאָג איז געווען פולשטענדיג רוהיג. קיין שום צוזאַמענשטויסען צווישען די פּאַרטייאישע באַיובקעס זענען נישט געווען. די קלאַנגען וועגען שיסערייען אויף בזשעזשינער און אויף לימאַנאָווסקיגאַ האָבען זיך אַרויסגעוויזען פאַר נישט-ריכטיג.

די וועלט-בעריהמטע יודישע אַרטיסטקע

מאלי פיקאן

אין איהר 1-טען נרויסען פילם, וואס איז רעאַליזירט אין פוילען אין דער יודישער שפּראַך

„יודל מיט'ן פידל"

קירצליך!!!

ר.א.פ.פ.-וואך אין לאדז

די ל.אָ.פּ.פּ.-וואָך אין לאָדז איז בעשטימט געוואָרען פון 11-טען ביז'ן 18-טען אָקטאָבער.

פון ל. א. פ. פ.

פון ל. אָ. פּ. פּ. טיילט מען מיט, אַז אין אָסער'ס פאַבריק איז אָרגאַניזירט געוואָרען א ל. אָ. פּ. פּ.-קרייז מיט 580 מיטגלידער.

אויך אין שאַפּאָוואַל'ס פאַבריק (קילינסקיעגאָ 232) איז אָרגאַניזירט געוואָרען א ל. אָ. פּ. פּ. קרייז מיט 170 מיטגלידער.

קאנסום פאר אלע

די ברייטע מאַסען קויפענדע דריקען אויס זייער פערוואונדערונג צוליב די אונגעהויער נידריגע פרייזען צו וועלכע ס'ווערען פערקויפט אַלערליי סחורות.

דער סוד פון דער אויסנאַהמס-ביליגקייט אין קאָנסום ליגט דערין, וואָס די דירעקציע קויפט איין ריזיגע פּאַרטיעס סחורות און קאַלקולירט זיי אויס צו די ביליגסטע פרייזען.

דער קאָנסום עמפּפעהלט פאַר דאַמען אַלערליי וואָל-שטאָפען און זייד-וואַרען ווי אויך די פּרעכטיגע אויס-אַרבייטונגען פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור אויף בלוזקעס, קליידלעך, שלאַפּרעק אוי פערשידענע מוסטערן און מאָדערנסטע קאָלירען.

אויך פאַר הערען די עלעגאַנטסטע שטאָפען אויף אַנציגער, קאָנפעקציע און קאָפּעלושען. דער קאָנסום עמפּפעהלט עלעגאַנטע דאַמען און הערען-וועש, וואָס ווערט פערקויפט צו קאָנקורענץ-פרייזען.

נישט קוקענדיג אויפ'ן קריזיס איז שטענדיג אין די זאַלען פון קאָנסום פול מיט קויפענדע, בעוויזל ס'איז די איינציגע ביליגסטע קוועלע פון לאָדז.

Dr. med.

J. Schlosser

כירורג

ul. CEGIELNIANA 30, tel. 122=16.

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאַס 11, טעל. 238=02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

נעמט אָן פון 8—11 פרימאָרגען און 4—9 אָוונט

Dr. Zalcwasser

כירורג

CEGIELNIANA 19, tel. 125-27

נעמט אָן פון 1—2 מיטאָג און פון 4—6 אָוונט

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201=93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג

סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזע

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָוונט.

זונטאָג און חגאות פון 9—12.

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 9, טעל. 262-98

נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

גענעראַל-פערטרעטונג פון

INTOURIST

אויספלוג קיין רוסלאַנד

ס'ווערט אנגענומען פּעסער אויסצואַרבייטען וויזעס.

הנחות קיין זאַלעשטשיק, ווילנאַ, זאַקאָפּאַנע און וואַרשאַ

איינשרייבונגען נעהמט אָן

„אָרביס" פּיעטריק. 18,

טעל. 249-33.

זעלבסטמאָרדען

(א) אויף קילינסקיעגאָ 146 האָט זיך מיט טויט־עסענץ פֿערסמ׳ט אויף טויט אַ געוויסע יאַנינאַ סאַדאָווסקאַ. די סיבה פֿונ׳ם זעלבסטמאָרד איז נישט פֿעסטגעשטעלט געוואָרען.

* * *

— אין דער גאַס אויף ראָג לאַגעווניצקאַ און בזשעזשינער גאַס האָט זיך מחמת נויט, געסמ׳ט מיט יאָדינע ז״ הימלאָזע העלענאַ שטשאַדראָווסקאַ.

אונטערגעוואָרפען א קינד

(א) אין טרעפּען־הויז אויף נאָוואָמיעסקאַ 4 האָט אַן׳אומבעקאַנטע פֿרוי אונטערגעוואָרפֿען אַן 8־חדשים׳דיג יונגעלע.

דאָס קינד איז איבערגעשיקט געוואָרען אין דערציהונגס־הויז.

איבערגעפאָהרען

(א) אויף דער קילינסקיעגאָ גאַס איז דורך אַן׳אויטאָ איבערגעפֿאָהרען געוואָרען די 23־יאָהריגע העלענאַ קאַרקושאַנסקאַ (פֿון קילינסקיעגאָ 63).

פּאָגאָטאָוויע האט זי אפּגעפֿיהרט אין שפּיטאַל.

דער שאָפֿער סטעפֿאַן סטאַניאַשעק איז צוגעצויגען געוואָרען צו פֿעראַנטוואָרטליכקייט.

בעשטראָפט א רויבער

(א) אַ געוויסער יאַקוב קאָקיעל איז געכטען דורכ׳ן שטאָטישען געריכט פֿערמשפּט געוואָרען אויף אנדערטהאַלבען יאָהר טורמע פֿאַר׳ן איבערפֿאַלען אַ האַנד־בייטעל מיט 40 זלאָטעס ביי אַ געוויסער אַניעלאַ קאָוואַלסקאַ.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 27־טען סעפּטעמבער

8 צייט־סיגנאַל, 8.15 מוזיק (פּליטען, 8.45 מאָרגען־ידיעות, 9 ענגלישע מוזיק (פּליטען), 11 פּליטען, 11.45 מוזיק (פּליטען), 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 קאָנצערט, 2.30 ראַטגעבער פֿאַר ספּאָרטלער, 2.45 פֿעליעטאָן, 3 מוזיק, 3.15 רעקלאַמע־קאָנצערט, 3.30 פּאַרטעפּיאַן - קאָנצערט, 4.15 רעפּאָרטאַזש, 4.45 מיליטער־אָרקעסטער, 5.30 הערשפּיל, 6 קאָנצערט פֿון „בריסטאָל", 8.40 פּאָליטישער איבערזיכט, 850 אָווענד־ידיעות, 9 אויף די פֿריהליגע לעמבערגער בוואַליעס, 9.30 קאָנצערט, 10 ספּאָרט, 10.20 קאָנצערט.

די קדושים אין ארץ־ישראל

האָט מען נעכטען מזכיר געווען אין די שוהלען

אין אַלע שוהלען, האָט מען נעכטען, יום־כפּור מזכיר געווען די יודישע קדושים, וואָס זענען די לעצטע צייט געפֿאַלען אין ארץ־ישראל.

אַפּטייקען.

ה״ינטיגע נאַכט · דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען:

קאַהאַנע (לימאַנאָווסקיעגאָ 80), ס. טראַוויקאָווסקי (בזשעזשינער 56); קאַפּראַווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15); ראָזענבלום (שרודמיעסקאַ 21); פּאַרטישעווסקי (פּיעטריקאָווער 95); טשינסקי (ראָקאָשינסקי 53); סקווארטשינסקי (קאָנטנאַ 54); שיניעצקאַ זשנאָורסקאַ 59).

מאַג. מ. באַלבערישסקי דער שפּיץ־קאַנדידאַט פֿון פֿעראייניגטען יודישען וואָהל־בלאָק אין ניינטען וואָהל־קרייז

מאַג. באַלבערישסקי האָט דערהויבען די געזעלשאַפֿט „נותן לחם", וואו ער איז פּרעזעס, פֿון אַ פֿילאַנטראָפּישער גוט־בעקאַנטער אינסטיטוציע, צו אַ סאָציאַלער הילפֿס־געזעלשאַפֿט, וועלכע טראָגט ברידערליכע הילף צענדליגער, טויזענדער פּרנסה׳לאָזע און אַרבייטסלאָזע יודען אין לאָדז, קאַמף פֿאַר די יודישע האַנדווערקער־פּראָבלעמע איז ענג פֿערבינדען מיט דעם נאָמען פֿון מאַגיסטער באַלבערישסקי

אויף נומער 162428 זל. 10.000

אויף נומער 162421 זל. 5.000

אויף נומער 83187 זל. 5.000

איז ווידער געפֿאַלען אין 15־טען ציהונגס־טאָג אין דער קאָלעקטור פֿון:

נ. יאַטקאַ

פּיעטריקאָווער 22
פּיעטריקאָווער 66
נאָוואָמיעסקאַ 1

ציהונג פֿון דער מלוכה־לאָטעריע

4־טע קלאַס; 1־טער טאָג

50.000 zł — 12091 34281 120519
10.000 zł 162428
5000 zł 5214 21567 54327 58080 72979 162421 184788
2000 zł — 20154 32566 60311 75874 89073 95934 101615 111538 111418 113340 118212 125830 135202 147580 177213 188218
1000 zł 625 21265 24292 27659 28491 36506 43352 41808 47342 51894 57902 56429 69770 82671 86972 103354 116365 132290 152802 157690 170331 172936 173887 174519

WYGRANE PO Zł. 200.

136 360 422 713 926 48 1126 182 219 700 93 2179 261 506 88 827 44 64 926 99 3204 24 337 569 79 611 14 61 833 81 950 82 4085 182 79 335 437 74 501 75 905 82 5089 230 67 396 433 564 632 895 910 6072 80 90 242 397 743 815 18 64 7689 722 801 6 955 8063 121 52 70 278 566 651 747 891 9115 317 548 96 789.

10023 70 108 78 211 50 389 498 571 766 819 947 11012 103 20 417 90 521 608 702 919 53 12178 635 737 95 804 37 41 78 13076 193 355 613 742 56 14034 90 97 527 724 870 99 15049 138 40 70 89 296 383 624 725 861 83 978 86 16182 202 13 305 775 825 49 17003 440 90 674 83 708 18030 233 92 492 530 85 639 742 19200 06 19 66 335 515 609 56.

20394 852 904 21213 51 65 421 54 553 92 600 75 784 949 93 22094 224 84 317 70 95 508 49 612 974 23215 56 62 470 543 725 962 24049 181 390 408 49 67 685 796 895 955 25207 45 679 83 719 41 26107 56 376 415 78 511 705 18 87 845 75 823 27056 135 260 404 634 803 28171 300 565 899 963 29043 92 192 69 316 76 94 499 586 609 45 53 718 73 844 76 995.

30017 78 142 266 428 53 695 833 88 96 937 31010 12 24 126 223 37 396 401 520 40 621 991 32014 29 148 327 515 962 33124 311 49 458 59 514 44 694 851 34004 61 191 415 18 23 35 673 756 825 928 35152 286 326 723 52 94 136055 203 446 563 70 81 720 947 37096 108 216 636 31 841 38033 172 252 653 61 839 39043 184 317 405 12 594 648 99 701.

40048 249 569 99 764 967 41034 281 358 84 646 715 892 956 42039 52 109 34 41 209 320 449 95 510 615 750 43003 39 122 35 405 29 95 136 82 605 745 942 59 81 44167 249 325 30 39 410 19 507 623 735 874 943 45085 686 820 5 32 908 22 36 93 46208 422 570 634 769 888 47000 112 34 315 442 701 16 48471 507 825 947 41 49058 158 378 615 809 41 78.

50022 59 114 26 250 86 325 37 86 466 83 672 702 806 951 51027 60 122 216 24 33 45 390 413 41 830 72 904 14 82 52001 16 31 529 71 759 65 53017 22 56 241 42 446 74 506 744 831 42 54064 264 420 61 537 628 748 55253 652 713 56074 406 757 966 57016 263 5 321 893 58015 17 137 200 25 391 651 91 915 59104 620 3 30 837 88 916 44.

60060 109 231 331 408 15 82 701 30 837 992 61219 338 64 96 584 748 62041 64 398 565 683 738 889 923 63005 177 84 213 17 85 356 840 64026 8 136 95 300 66 460 70 574 5 655 706 802 979 65036 91 146 265 307 74 435 668 786 828 66087 112 216 41 447 564 811 67019 144 85 264 328 438 81 509 603 879 68163 497 860 72 975 69188 211 58 308 521 51 618 91 770 970.

70116 385 488 646 91 714 93 801 55 988 71000 321 64 411 537 86 714 64 72205 405 501 792 829 975 73047 269 85 92 460 534 66 99 646 727 59 90 74115 268 94 325 80 454 796 845 75013 133 49 205 502 655 728 76090 103 46 59 333 434 65 87 555 68 713 939 77013 42 385 456 509 58 84 957 99 78255 321 527 612 971 79027 164 470 545 74 741.

80043 238 98 413 557 632 42 95 715 950 91 81244 76 311 71 433 591 619 737 821 82052 5 553 62 70 671 83049 217 49 420 621 62 84346 551 653 706 7 26 8 85058 308 53 750 79 86071 104 81 401 58 61 512 49 650 902 72 87014 35 170 322 432 40 864 912 88027 75 97 393 639 44 53 89084 152 95 210 418 552 67 86 635 787 91 910.

90192 95 310 451 548 68 716 810 983 91010 50 190 254 453 55 68 505 728 92225 90 400 627 62 777 93 849 917 93137 64 216 36 507 54 90 627 81 93 877 49 94090 170 337 415 67 519 79 686 895 95094 279 85 359 480 550 640 744 816 74 939 96019 64 112 233 95 346 418 530 704 20 97037 203 336 540 43 50 746 824 98236 64 410 62 541 635 65 753 77 99056 205 54 551 90 792 984 91.

100024 127 417 50 610 709 885 906 981 101110 58 210 376 86 411 77 517 627 41 990 102223 354 702 73 801 944 103108 131 333 529 42 638 827 104081 113 329 43 636 53 844 51 96 105005 40 433 537 576 807 991 106020 201 404 81 525 681 783 971 107024 38 95 184 205 435 500 632 894 986 98 108375 500 82 678 741 890 928 109054 189 304 39 59 432 56 567 772 815 85 969.

110004 77 108 42 43 426 44 711 47 840 70 926 111004 39 233 382 85 402 70 72 709 63 840 48 996 112015 143 208 25 415 639 888 113264 428 86 501 882 915 114041 144 238 484 703 99 958 115016 21 192 99 220 35 41 654 94 721 890 918 116019 87 178 358 73 90 463 560 651 841 117031 78 321 531 604 21 731 862 88 940 42 69 79 118005 113 215 461 89 92 640 727 49 119236 82 586 701 25 89 853 68 922

120042 157 568 633 77 822 25 98 983 121066 84 120 39 254 351 459 619 777 928 122036 290 832 920 31 123051 128 48 252 96 424 86 99 667 844 946 73 96 124016 263 614 24 87 702 58 900 21 37 48 125063 89 477 90 755 826 931 126016 40 213 19 770 71 127035 189 224 27 484 570 670 817 939 128059 123 356 546 638 56 782 129123 250 95 359 98 701 7 44 76 871

130162 68 247 461 561 713 896 938 90 131036 220 470 89 509 84 808 71132180 8 587 94 622 726 85 866 997 133035 333 69 698 719 809 134294 544 655 702 19 967 135027 172 514 136041 404 549 636 721 137096 569 627 56 89 862 906 18 138071 240 310 474 81 7 652 738 67 972 139004 35 124 82 279 712 993

140067 292 407 772 96 943 141006 200 23 344 966 142012 98 141 388 514 948 143028 54 101 3 85 339 404 99 592 94 614 792 144285 316 82 526 637 710 890 957 145004 24 34 169 227 91 375 622 7 53 76 751 991 146127 212 351 9 506 656 829 44 147500 24 627 71 148020 73 199 305 494 646 811 26 32 997 149072 174 210 46 408 776 875 936

150039 180 203 359 449 547 60 654 747 852 69 151004 103 588 722 834 152069 136 55 412 513 886 153011 116 392 401 501 49 70 616 757 154116 447 622 779 822 155050 80 214 20 305 86 476 528 606 977 88 156023 165 219 375 432 550 669 750 801 954 157033 245 399 610 720 55 822 64 79 92 158071 231 920 159006 22 220 97 437 830 48

160092 395 812 966 80 161015 377 91 601 10 13 715 908 162026 77 372 400 21 627 702 815 44 163252 364 420 48 712 899 164079 143 5 426 508 718 97 165009 360 588 691 856 940 166032 326 52 738 86 898 16711 274 417 542 676 892 168175 219 35 346 434 169020 235 72 447 8 613 936 99

170005 23 104 80 542 99 704 825 78 970 3 171090 153 214 34 80 511 20 44 637 40 787 943 172052 232 532 936 173020 104 211 358 430 79 941 174099 160 75 228 345 545 55 72 754 836 175097 207 30 5 66 75 435 522 62 176118 41 240 54 41 464 665 884 177090 104 221 46 414 73 534 601 88 769 885 178002 195 200 16 37 435 80 540 601 754 818 179013 165 205 559 776 900

180051 128 43 263 564 85 810 181001 122 93 279 325 636 57 63 782 810 28 920 182125 287 96 481 85 570 721 911 183004 124 45 216 436 76 564 634 77 95 737 184047 164 254 360 1 590 732 993 185144 257 79 378 446 746 186066 123 203 76 303 95 415 526 81 636 187111 342 443 54 65 530 844 188103 358 827 935 44 189062 109 12 314 417 25 31 631 736 819 903

190064 112 592 191092 174 327 417 37 47 59 755 934 47 192080 98 574 774 896 923 95 193113 411 12 506 22 761 194024 190 207 362 507 627 820 928 78

CIĄGNIENIE II.

25.000 zł — 50608
10.000 zł 69094 148609
5000 zł — 6759 27598 28781 116548 133910 149565 180251
2000 zł — 4686 5709 16809 24549 53050 70878 80904 149040 152614
1000 zł 196 2230 14685 22797 27169 31028 43198 45486 50271 51470 53495 68106 91939 98122 107201 126107 140268 144201 145304 146089 148865 153274 157019 162356 162585 164775 166262 174699 175090 177172 186735 183266 187810 189003 193594

WYGRANE PO 200 ZŁ.

118 23 715 41 84 1176 243 343 562 657 982 88 2099 224 672 81 721 90 918 3102 392 529 690 807 4619 909 5019 212 349 920 6007 08 312 451 516 975 7149 293 8057 657 899 9030 120 463 88 576.

10372 546 661 742 93 812 11436 12460 13101 21 426 577 14046 141 579 723 79 834 15302 43 610 71 960 16052 114 87 414 742 999 17009 731 898 18160 243 432 601 19507 723.

20068 320 44 478 809 85 961 21268 320 44 478 809 85 961 21268 320 45 454 503 882 22088 121 277 321 41 52 65 951 66 23077 128 323 743 46 95 864 24090 811 25205 37 26211 305 38 653 76 796 27015 35 425 50 620 822 87 94 28010 70 96 733 29450 612.

30053 201 71 829 972 31144 580 941 32228 514 897 33299 536 710 35 34079 109 558 661 68 736 847 911 35749 800 36573 37109 37 310 544 623 768 958 38062 267 345 60 70 582 657 835 39018 33 75 111 312 59 564 838 956 58.

40388 632 809 41174 496 735 39 813 927 78 42153 575 740 854 43348 581 817 918 44133 524 620 963 45292 98 703 46730 47045 102 95 380 410 98 48025 149 301 27 820 49554 666 848 998.

50075 548 758 51114 24 218 74 310 504 93 787 52082 709 895 53091 164 482 509 71 54415 55067 151 64 460 797 56072 259 449 563 83 57073 499 58077 148 302 59125 325 48 562 662 701 892.

60270 490 642 831 61226 55 98 356 445 645 769 97 928 84 62313 421 63070 583 64964 65702 20 45 48 832 66824 67484 564 762 68059 273 338 69498 510 35 704 895.

70458 71074 175 522 605 946 72071 485 561 73192 274 335 771 809 28 962 75374 521 51 76152 870 77087 404 51 62 78203 24 44 79692 736 920 94.

80069 87 106 499 584 746 81386 436 546 826 911 43 82013 483 645 934 40 83093 109 94 284 403 543 710 825 84381 430 506 616 998 85073 350 446 962 86147 367 429 34 581 610 835 928 87004 88029 49 241 572 950 89209 81 322 568 616.

90316 91291 536 76 92501 604 855 93347 966 82 94671 866 95063 83 683 854 96072 158 61 349 539 741 73 800 97621 848 98226 463 545 683 873 99030 388 523 89 840.

100216 463 598 643 825 101029 105 341 451 93 785 102043 55 171 296 343 633 57 76 847 979 103167 780 104056 59 238 358 558 668 771 105342 493 502 743 955 106033 166 89 237 745 956 107234 413 108236 365 417 109546 54.

110086 145 52 396 514 982 111122 317 570 627 900 112055 409 84 586 113030 355 68 114292 377 458 825 939 115116 72 377 872 116073 155 92 476 530 840 117067 79 169 521 615 68 712 974 118293 520 65 839 119398 470 534 69 85 897 906.

120469 73 509 42 121599 693 764 855 915 122134 435 520 604 48 123060 117 18 226 93 474 565 652 734 879 973 124030 395 514 26 67 784 855 967 125014 235 317 423 535 613 126008 38 140 231 378 593 708 839 968 127341 543 788 128104 446 82 129033 67 206 863 967.

130011 153 55 202 588 644 131632 96 819 132018 66 101 926 133144 54 433 95 709 134201 341 55 542 135000 17 358 837 946 136075 158 541 641 881 137478 648 50 822 138119 432 710 19 81 87 925 139037 127 788 844 925 51.

140271 478 643 845 141403 27 698 936 142062 143034 37 130 654 89 958 144172 377 482 658 145070 329 879 146066 119 37 147052 241 391 403 602 46 148177 418 502 149155 415 533 39 680.

150983 151366 405 751 89 906 152644 879 957 153075 125 514 935 85 154209 741 155072 73 141 295 156351 403 517 609 772 945 157130 356 514 828 88 158217 553 74 739 159275 553 721 870.

160333 827 161593 98 810 46 994 162165 213 615 776 849 163461 747 75 993 164066 84 257 463 65 88 165961 96 166055 267 527 797 167100 216 405 605 168074 494 635 812 169394 798.

170181 444 858 171021 61 292 514 43 99 705 35 960 172202 31 336 39 413 559 626 760 173416 63 540 790 967 174603 951 176360 88 505 676 177076 114 35 297 440 581 83 624 45 837 178049 224 456 69 526 691 749 179022 62 102 722 820 964.

180002 42 474 580 647 895 181307 430 46 54 649 182104 66 75 87 218 52 319 431 522 31 686 865 183991 184544 617 20 955 185150 409 706 991 99 186386 748 892 187117 19 435 37 675 705 69 70 188228 430 573 830 85 900 189458 896 948.

190096 386 490 633 889 977 191117 56 96 441 710 957 63 192263 193032 602 840 938 194095 344.

TRZECIE CIĄGNIENIE.
WYGRANE PO 200 ZŁOTYCH.

94 467 733 912 1032 682 2015 267 532 71 697 797 3255 301 19 22 408 922 4285 577 92 625 45 854 944 92 5085 96 130 82 365 744 6189 275 798 820 74 907 7124 310 49 576 83 815 8156 306 418 48 836 965 9392 529.

10082 152 316 19 539 970 11257 501 606 777 945 12079 13389 698 859 987 14116 262 92 486 756 976 15028 254 59 70 75 388 406 500 10 22 602 40 799 16082 131 34 261 500 902 76 17143 283 505 639 18094 359 448 982 19202 22 63 337 784. —

20494 21332 35 887 956 22405 918 76 24001 311 76 648 968 25160 261 333 34 430 755 26195 259 80 592 671 786 919 99 27005 711 17 28298 465 71 505 618 29231 431 852 986.

30785 31091 126 51 541 981 32062 169 317 475 651 804 33090 300 617 5 34460 556 900 54 35176 218 68 684 714 36268 611 90 703 831 37212 521 896 38585 620 954 39039 81 130 217 341 88 92 406

40508 38 774 881 41315 45 490 94 930 42865 43087 330 994 44041 224 501 49 905 5000 151 486 46360 444 47046 57 157 501 37 613 48804 08 49783 868.

50027 181 89 292 387 701 882 51185 226 38 454 52007 131 70 270 300 96 650 84 53225 463 792 54108 451 545 617 62 65 55113 91 282 736 923 30 56334 60 57270 322 619 58164 75 539 59247 70 364 520 29 644

60089 213 37 329 501 09 59 653 73 835 51 61127 51 210 390 528 623 62170 357 940 64 93 63038 39 64048 103 34 381 404 84 618 785 65418 533 683 928 66055 156 221 745 961 67281 451 97 68072 123 406 535 628 69513 91 674

70130 45 704 881 95 71034 326 35 38 477 745 76 87 72462 76 709 909 73533 680 943 74058 149 59 774 913 75103 268 614 727 76464 618 77183 280 335 78170 371 501 950 79641 798

80166 320 75 704 13 81124 55 204 854 82253 497 832 83184 327 879 84065 86 149 280 350 52 610 57 923 85514 52 97 747 76 86036 48 517 774 89 940 61 87113 66 249 567 675 850 88084 89 138 623 42 723 26 89045 215 726 76 805

90249 484 529 972 91174 223 658 767 827 994 92034 132 722 72 93169 99 446 806 94056 226 537 942 95950 96045 96 104 312 422 651 855 97033 244 343 619 750 806 43 98027 135 217 81 83 921 99006 159

100223 431 84 858 101112 418 686 702 909 102054 269 92 405 535 787 103156 500 921 43 104350 606 843 936 105012 68 582 947 106008 419 96 948 107042 113 564 732 838 999 108224 109328 818 37.

110228 55 337 474 692 943 111113 279 350 413 941 112157 855 69 113076 332 33 526 34 57 66 775 114090 184 97 420 572 647 952 115216 417 586 895 116075 131 312 63 99 491 612 117293 802 118296 119020 307 645.

120285 477 741 891 979 121220 122032 242 87 474 569 770 923 123153 271 415 638 75 723 947 124099 237 44 639 931 125010 59 165 292 860 126017 149 355 86 740 850 127276 330 477 128834 129237 870 997.

130152 215 382 558 611 43 801 131130 430 555 933 132393 741 965 133244 355 134091 388 465 631 135081 93 650 58 65 742 136037 108 319 469 776 834 138126 290 946 139508 840.

140773 863 936 141061 754 142129 231 348 624 744 933 143640 741 95 144105 53 286 335 639 145077 85 191 299 923 146082 311 856 147148 697 148001 149108 83 272 911.

150077 472 775 92 822 151209 757 891 152173 85 437 564 614 803 153552 154 442 641 42 930 155326 567 773 844 65 156207 28 476 591 988 157177 98 302 751 158562 789 159108 90 269 743 804 32.

160320 85 579 973 84 161069 278 97 600 929 162595 657 988 163045 125 604 740 965 83 164123 85 94 390 445 57 606 850 948 165151 64 506 821 978 166061 675 780 884 167241 413 52 73 654 978 168409 737 169229 40 709.

170072 550 171077 119 39 585 602 883 172386 529 999 82 173067 152 309 451 526 987 174135 596 670 844 900 175575 684 742 802 176594 661 898 177008 147 320 80 401 560 649 869 178338 179132 245 52 92 565.

180933 56 181079 449 894 182002 305 23 451 838 183103 205 65 339 413 30 653 73 706 902 184448 545 185072 96 590 708 79 186148 200 334 908 187064 428 506 672 188147 57 440 978.

190353 612 776 79 969 191657 814 920 29 192129 30 458 739 193098 202 600 878 83 940 194053 158 572 834.

דער זיך ארומגעזעהענע

קריסטליכער סוחרים־פערבאַנד פערלאַנגט צו פערלענגערן די האַנדעלס־שעה'ן

אונזערע לעזער וועלען געדענקען, ווי שווער ס'איז געווען דער קאַמף פון די יודישע קליינהענדלער וועגען דעם, אַז מ'זאָל דערלויבען צו פּערקויפען לעבענסמיטעל־אַרטיקלען נאָך 7 אַ זייגער אין אָוונד. די ערשטע, וועלכע האָבען זיך אַקעגענגעשטעלט דער דאָזיגער פאָדערונג פון די יודישע קליינהענדלער זענען געווען די קריסטליכע סוחרים־פעראיינען. זיי־ערע דעמאָלסדיגע מאָט ווען זענען נישט געווען באַ־גרינדעט מיט קיין ווירטשאַפטליכע מאָטיווען. מען האָט פּשוט נישט געוואָלט פערגינען דעם יודישען געוועלבער, אַז ער זאָל קענען אָפען האַלטען לענ־גער ווי ביז 7 אָוונד, הגם די ווירטשאַפטליכע אינ־טערעסען פון לאַנד האָבען פערלאַנגט צו פער־לענגערן די האַנדעלס־שעה'ן, כדי די קאָנסומציע זאָל זיך פערגרעסערען.

פערשטעהט זיך, אַז די פאָדערונג פון די יודישע קליינהענדלער איז ניט שטאַרק געוואָרען און די פראַגע פון פערלענגערן די האַנדעלס־שעה'ן איז געבליבען אויף אַ טויטען פּונקט.

איצט כמעט נאָך 2 יאָהר, ווי דער אינטערעס וועגען פערלענגערן די האַנדעלס־שעה'ן איז געפיהרט געוואָרען, וואָס דער קריסטליכער סוחרים־פערבאַנד, וועלכער האָט זיך אַזוי שטאַרק אַקעגענ־געשטעלט, אַליין אונטערגענומען שריט צו ריהרען דעם ענין פון אָרט. דער צענטראַלער קריסט־ליכער סוחרים־פערבאַנד אין פּוילען האָט זיך גע־וואָנדען צום האַנדעלס־מיניסטער מיט אַ מעמאָריאַל אין וועלכען זיי שרייבען צוו. אַנד.: „די גאַסטראָ־נאָמישע אַנשטאַלטען, וועלכע זענען נאָרמאַל טע־טיג ביז 12 ביינאַכט, האַלטען אויך אַזעלכע אַר־טיקלען ווי צוקער, טיי, מילך, קאַוע, וואורשט, געבעקס, צוקער־וואַרג, קאָנסערוון, נאַביאַל און

פּרוכטען פאַר אינערליכער קאָנסומציע און האָבען אויך דאָס רעכט אַרויסצופערקויפען אַרטיקלען פון אייגענער אויסאַרבייטונג. אָבער דאָס קען מען נישט אָפּהיטען. ס'טרעפען זעהר פיל פאַלען, ווען אַ

גאַסט עסט נישט אויף אַלץ, וואָס ער האָט באַ־שטעלט און נעהמט מיט זיך דעם רעשט, ווי געבעקס אָדער עפּעס אַנדערש, אַהיים. דאָס קען נישט פער־וועהרט ווערען דעם קאָנסומענט. אָבער פאַר אַרויס־טראָגען עפּעס פון גאַסטראָנאָמישען אַנשטאַלט נאָך 7 אָוונד דראָהט אַ האַרבע שטראָף און דער־ביבער, שרייבט דער קריסטליכער סוחרים־פערבאַנד אין זיין מעמאָריאַל, קומט די פּראַקטיק אין אַ סתירה מיט די יורידישע נאָרמען.

אין מעמאָריאַל ווערט ווייטער אָנגעוויזען, אַז נישט אַלע איינוואוינער האָבען די מעגליכקייט זיך צו פערזאָרגען מיט לעבענסמיטעל פאַר 7 אַ זייגער אין אָוונד און זיי מוזען דעריבער זוכען דאָס צו טון אין די פערוועהרטע האַנדעלס־שעה'ן.

דעריבער האַלט דער קריסטליכער סוחרים־פערבאַנד, אַז דאָס דערלויבען אַרויספערקויפען מאַנ־כע אַרטיקלען אין די גאַסטראָנאָמישע אַנשטאַלטען וועט קיינעם קיין שאָדען נישט ברענגען, פער־קעהרט — ס'וועט פערגרעסערן דעם אומזאַץ און עס וועט דערפיהרען צו פערגרעסערן די צאָהל אָנ־געשטעלטע.

אין מעמאָריאַל האָבען אָבער די אויטאָרען נישט פערגעסען צו בעריהרען די פראַגע וועגען די אַזוי גערופענע „פערמאַסקירטע" געשעפטען דאָס הייסט אַזעלכע, וואָס טראָגען בלויז דעם נאָמען „גאַסטראָ־נאָמישע אַנשטאַלטען" און אין דער אמת'ן זענען דאָס שפּייז־געוועלבער דעריבער פּראָפּאָנירען די אַז דאָס בעשטעטיגען קאָנצעסיעס פאַר גאַסטראָנאָ־מישע אַנשטאַלטען זאָל זיין אָפּהענגיג פון זייער אמת'ן בעשטאַנד דער גאַנצער ענין איז איבערגע־שיקט געוואָרען צו די האַנדעלס־קאַמערן, וועלכע דאַרפען זיך אַרויסזאָגען.

די וואָך זעט אויך דער צענטראַלער קליינ־הענדלער־פערבאַנד, פּאַמאַרסקאַ 15, אויף אַ ספּע־ציעלע קאָנפערענץ, אָנגעהמען בנוגע דעם ענין אַ שטעלונג.

יודען וועהלער!

די „אגודת ישראל" רופט אייך מאַסענוויז אָפּצוגעבן אייערע שטימען אין טאָג פון די וואַהלען צום שטאָט־ראָט אויף אונזערע קאַנדידאַטן:

אין צעהנטען וואַהל־קרייז:

פאַר דעם בעליבטען ראַטמאַן, פּרעזעס פון קהלה־ראַט, אונערמידליכען כלל־טוער ר'

פישל ליבערמאַן איז יחיאל טאוב

אין ניינטען וואַהל־קרייז:

פאַר דעם בעליבטען כלל־טוער עסקן און וויסענשאַפטלער הר'

יצחק לעווין

(דעם זוהן פון הרה"ג מריישא)

אין זיבענטען וואַהל־קרייז:

פאַר דעם אונערמידליכען פּועלים־טוער, עקזעקוטיוו־פּרעזעס פון פּא"י אין פּוילען, רעדאַקטאָר

פאַלק לאַנדענבערג

אין צווייטען וואַהל־קרייז:

פאַר בעקאַנטען קליינהענדלער־טוער, לאַנגיעריגער עסקן, פּרנס, ראַטמ. פון לאָדזער האַנדלס־קאַמער ר'

גרשון וואַלמאַן

אין ערשטען וואַהל־קרייז:

פאַר דעם לאַנגיעהריגען פּועלי־עסקן, מיטגליד פון צ.ק. פון פּא"י אין פּוילען ר'

שמחה בארנשטיין

ציהונג פון דער מלוכה־לאָטעריע

4־טע קלאַס; ז'־טער טאָג

100.000 zł. — 167622.
10.000 zł. — 106090. 170463.
5.000 zł. — 27406. 185671.
2.000 zł. — 20940, 45173. 48810, 55744, 77933, 76850. 78513. 103322, 100965, 128007, 131337. 134009 164702, 177211, 179923. 191097.
1.000 zł. — 3175, 10425. 29366, 30214, 34536, 39017, 53028, 52044, 54131. 72974, 74437, 79002, 83658, 83057, 88179. 94242, 94437, 97288, 108625. 109923. 123185, 139706, 146211, 147147. 158986. 161048, 162121, 169733, 170990. 177547. 180728, 184389, 185435, 186765. 192785

WYGRANE PO 200 ZŁ.

69 70 93 253 82 313 744 52 1050 279 395 499 671 97 857 97 2022 221 33 7 89 91 318 584 857 97 3171 213 28 597 610 12 22 37 4395 516 640 5026 141 333 91 445 587 637 990 6138 72 224 317 41 470 8 506 619 736 846 64 7096 234 68 300 479 518 61 638 8110 240 94 338 88 406 94 686 702 27 75 819 912 38 9148 69 280 326 38 441 81 660 7 786 813

10081 200 90 325 85 413 512 994 11027 134 35 368 98 642 731 12106 233 412 609 730 43 84 836 935 13016 58 65 241 333 546 631 64 866 14075 430 8 530 73 764 933 15040 84 157 220 36 367 592 654 82 764 76 860 919 16037 55 71 91 145 292 322 408 651 75 787 933 85 17015 87 114 96 301 47 688 92 899 967 18124 57 540 942 56 19040 2 74 117 92 217 324 450 87 672 83 744

20156 63 209 27 61 72 388 545 675 940 21094 103 68 249 364 458 95 525 744 22000 111 74 220 42 327 401 43 696 720 31 803 23093 94 208 90 404 66 624 40 83 798 807 928 24085 259 80 431 42 51 567 781 838 938 25010 61 75 6 211 87 318 87 39 526 29 610 26147 68 609 719 65 905 27072 161 214 342 440 670 791 28490 590 869 29097 143 310 75 496 664 991

30153 206 21 469 662 800 80 981 31051 61 252 404 34 60 669 80 791 851 32250 658 725 882 33155 78 279 390 416 501 69 635 6 54 745 831 34069 96 255 61 345 71 645 50 714 872 947 35593 826 42 977 36018 222 566 618 704 872 944 37034 67 261 585 659 863 76 930 38093 135 63 424 42 29044 87 113 85 314 81 568 722 53 55 897 919

40244 383 893 952 41351 78 530 5 886 42017 64 106 46 298 463 765 983 43263 6 368 447 58 762 824 976 44054 429 695 851 992 45245 308 46047 89 157 238 66 529 532 75 690 727 39 70 802 72 937 47040 280 398 404 643 70 778 990 48141 348 439 502 22 73 612 62 81 718 66 99 850 49268 359 785 837 979

50068 424 49 532 617 709 808 27 63 995 51003 111 18 471 551 786 821 915 52111 91 225 481 588 827 962 53032 176 85 322 53 44 76 752 917 54059 248 4411 601 40 778 894 985 96 55161 92 200 13 69 72 517 80 619 897 56035 55 325 43 90 540 688 754 57113 74 131 66 332 478 58032 65 73 171 235 485 703 64 874 922 59135 99 206 46 357 85 727

60122 421 56 93 589 728 810 61037 104 94 221 89 301 522 86 700 864 62012 166 379 617 19 806 53 63008 40 129 336 519 80 95 610 73 94 814 78 900 19 64207 382 665 768 81 814 41 65277 569 648 780 840 72 66045 76 131 80 228 99 333 477 860 67110 448 601 24 43 724 810 61 911 99 68058 283 505 963 80 69077 552 65 86 676 82 849

70071 75 310 83 469 628 706 983 71010 33 53 189 396 554 613 53 938 56 72017 153 278 554 736 46 974 73121 94 227 341 58 529 49 632 36 74 98 712 33 844 67 74064 154 673 798 75055 154 56 288 312 13 442 670 856 901 7 76055 130 89 222 315 539 690 95 817 77045 72 98 161 203 417 85 635 751 942 78003 35 86 124 84 202 340 65 605 54 81 881 916 79288 608 81

80039 74 230 39 48 89 621 762 90 81044 80 107 562 735 948 82296 417 631 99 758 858 83003 97 299 367 557 821 84052 183 529 844 991 85260 336 424 75 93 615 758 63 852 86088 221 536 667 714 39 44 87099 245 374 462 587 690 755 898 88044 86 102 228 318 425 69 766 848 89111 13 276 309 53 594 633 871

90027 108 26 313 501 11 617 47 724 578 91082 215 616 719 26 65 825 92095 288 820 31 45 7 89 908 93043 52 180 293 313 410 598 663 785 94201 396 477 517 936 65 95008 72 133 245 57 825 81 86 433 561 837 96132 321 484 591 764 861 908 65 97158 281 98 346 465 98363 87 93 422 697 730 74 856 944 99122 471 91 501 20 823 41

100224 525 661 846 62 87 101007 210 11 13 39 306 58 437 879 913 102337 83 410 524 603 754 103097 331 685 762 104288 340 52 518 25 677 701 858 61 105469 525 85 633 63 712 925 106063 41 95 238 851 107134 307 409 41 723 82 820 78 92 108290 355 749 850 906 17 109357 446 94 632 73 724 50 861 940

110007 283 5 392 423 630 76 859 69 997 111260 647 52 789 828 51 990 112273 6 351 476 682 745 53 849 997 113318 519 640 765 114103 390 696 760 857 954 115082 110 31 71 359 477 553 99 770 95 116234 76 403 601 764 974 117042 167 459 741 801 923 96 118029 184 256 649 719 48 878 87 119001 30 69 188 218 49 315 435 621 934

120125 219 402 794 805 72 77 121133 255 71 81 412 51 698 122015 104 307 42 498 605 828 72 987 123047 107 41 203 34 373 8 446 84 819 124641 811 125161 315 464 74 621 792 828 961 8 72 126087 122 214 51 69 614 732 76 802 942 57 127146 268 71 374 525 39 52 703 870 95 6 905 62 128103 374 977 129076 374 433 568 797 979 82

130087 214 43 97 500 55 920 3 131011 126 427 548 676 88 850 6 132008 9 15 33 44 112 336 417 570 611 65 133022 146 203 5 463 98 609 872 83 903 43 134030 33 64 320 423 583 93 639 65 798 940 135159 268 91 93 361 75 442 48 82 545 935 97 136155 43 48 93 215 81 482 515 94 786 947 137001 466 93 138025 98 129 83 216 30 232 44 57 675 768 887 90 139198 238 309 455 622 720 992

140133 217 77 571 651 93 141127 51 268 342 461 594 691 705 804 62 952 142057 124 47 213 404 37 589 790 862 143066 320 73 571 680 714 144044 47 300 92 400 58 68 641 869 917 43 94 145226 340 46 82 470 641 703 854 96 146161 228 307 533 41 80 702 940 147105 277 341 55 493 591 748 148377 645 749 59 149053 187 228 54 341 58 486 99 755 840 953.

150297 389 413 57 602 813 151206 543 616 795 920 83 152115 212 97 300 24 99 440 46 536 689 92 851 61 73 918 153031 69 218 98 325 43 503 33 47 737 870 991 154086 374 75 503 38 646 888 155016 123 297 378 577 156121 57 214 450 519 30 71 768 157110 40 84 220 54 736 837 158051 429 49 843 67 159114 214 55 409 626 55 94 928 75.

160046 93 133 98 215 385 557 682 906 99 161078 393 499 506 506 13 65 725 879 909 61 162333 718 24 75 163022 239 322 520 800 933 164008 330 410 659 964 165236 310 429 95 617 716 930 166016 59 248 383 617 74 803 167015 38 371 77 531 46 91 730 804 17 970 92 94 168302 428 717 44 909 169150 328 29 86 589 699 938.

170041 118 72 427 49 562 654 716 980 171125 265 323 42 408 547 784 172085 144 59 474 96 631 775 811 950 53 173002 105 88 601 48 60 98 174064 193 338 479 506 645 86 936 175070 121 84 99 206 392 546 624 95 711 55 832 35 36. 176285 459 647 790 177301 78 604 34 719 47 897 961 69 178057 88 239 63 464 599 626 817 179065 150 355 85 409 806 925.

180049 84 98 196 472 513 181197 216 65 457 911 40 182135 219 63 308 84 571 613 714 904 58 183151 54 227 374 559 606 37 718 975 99 184063 176 385 99 540 55 891 969 185080 124 294 342 433 591 745 96 967 186052 165 296 331 61 666 816 53 88 904 60 93 187159 64 249 866 477 615 188647 189070 172 258 94 313 505 98 657 63 915.

190005 73 125 341 85 530 46 710 24 814 96 901 191176 254 55 362 415 724 999 192064 141 80 227 53 93 321 437 508 18 39 660 76 883 86 975 193100 40 222 450 508 38 718 59 991 194 319 86 529 670 747 969.

CIAGNIENIE II.

25.000 zł. — 3027.
20.000 zł. — 185603.
10.000 zł. — 54519, 144283. 163096.
5.000 zł. — 164471.
2.000 zł. — 19438. 42048. 51636. 84003, 84111, 119509, 130662. 144359, 151336, 158728, 178453.
1.000 zł. — 20145, 21464. 35276, 39893, 43129, 43328, 45536. 46584. 49512, 50834, 58759, 64023, 69752, 75394. 85399, 95855, 97751, 103520. 104234, 107780, 109709, 109993, 117203, 120390. 122744, 123169, 143502, 167323.

WYGRANE PO Zł. 200.

275 369 75 631 82 822 40 954 1020 291 490 627 33 61 762 960 78 80 2474 747 919 64 3173 886 937 4000 87 206 5109 362 934 6003 244 57 82 330 515 695 17 897 7104 677 858 8000 356 634 90 9694 10009 343 402 515 11234 371 950 12111 58 630 783 877 13030 147 377 749 802 22 901 14076 381 420 81 438 664 15118 374 461 534 764 61 16050 160 210 17374 83 724 25 18033 175 87 389 449 734 843 19023 170 211 304 491 555 981

20518 21019 48 317 68 895 22052 315 40 438 84 971 92 23198 259 407 587 719 834 24005 122 33 478 806 17 26062 94 324 26111 437 562 711 908 27018 132 91 219 539 624 728 846 28153 686 756 825 29149 648

30213 93 404 57 720 58 31148 261 94 330 51 83 32024 36 647 720 920 33374 86 675 816 904 34790 994 35270 445 632 963 36964 37068 217 464 581 95 38039 372 414 85 554 39038 66 169 71 439 63 653 74 710 78

40050 302 470 665 82 808 41210 401 745 93 42001 510 890 43034 182 527 640 710 44460 653 45014 632 40 46018 647 57 47034 430 523 48004 258 775 852 49033 138 303 487 626 52 758

50750 51070 208 66 469 599 658 52008 524 939 53556 961 54231 334 431 562 634 88 93 801 924 34 91 55048 377 498 56024 297 808 26 43 57084 106 17 63 363 617 85 762 917 58020 578 59088 126 838

60015 315 40 05 61542 45 723 53 937 62034 400 12 719 957 63502 642 725 64171 206 22 31 83 411 95 962 65160 229 61 404 43 66238 385 900 67530 32 96 965 68141 475 602 27 986 69027 685 97 880

70090 276 94 574 831 905 71291 349 574 72180 202 666 785 73094 311 454 537 795 74862 959 78425 702 76473 648 77227 779 978 78037 120 680 79328 554 96 605 84

80296 393 653 719 81236 93 890 82286 421 680 804 38 83044 752 84344 87 530 810 85292 637 732 33 64 86119 34 276 634 946 87176 246 75 470 634 771 834 88014 280 482 89066 187 243 46

90202 792 838 91115 466 82 92008 416 607 19 860 93072 84 168 215 54 63 678 750 94107 573 95 687 95738 96114 47 80 216 307 415 742 84 97308 16 436 859 98305 64 501 723 903 99115 38 664 764

100347 901 72 101222 331 550 649 828 102060 182 523 736 933 103059 394 432 528 88 97 720 920 104394 105097 684 798 933 39 106081 255 524 58 759 912 49 107001 12 338 50 423 844 108048 905 109267 522 877

110669 111198 516 44 78 745 112197 818 947 90 113054 219 478 543 909 114538 631 839 115040 193 287 378 528 728 933 116274 327 53 413 877 117006 240 323 713 118115 13 92 665 79 83 119104 204 356 58 663

120119 424 607 121042 157 274 305 732 61 122081 204 696 123827 124246 448 57 689 93 125318 632 840 944 126025 428 43 63 505 128017 557 683 733 60 908 30 75 129119 380 665 873.

130358 131245 649 78 95 132081 224 352 133020 285 450 51 959 134018 816 135371 506 619 882 136323 88 137158 385 481 504 653 138153 279 391 722 923 139000 16 139 211 608 79.

140003 240 553 141153 336 640 899 142250 96 431 49 660 974 143266 923 144043 598 611 797 947 145091 132 356 449 912 146391 147097 236 375 474 558 610 37 859 948 148081 84 259 370 73 149527 609 904.

150029 60 659 828 151188 561 619 788 897 152274 580 640 97 153208 426 47 590 706 58 154029 65 73 363 413 618 861 982 155467 581 611 157029 319 652 924 158442 544 706 22 159264 566 992.

160852 161395 617 37 734 804 162039 45 247 439 560 163253 374 673 705 43 164681 994 165206 13 88 475 515 664 96 166170 237 483 167341 420 62 849 168172 987 169228 310 985.

170122 171088 100 204 10 501 623 704 941 172462 795 173127 405 14 752 174496 543 643 81 86 705 835 175018 30 261 309 464 176534 705 881 177041 54 501 648 798 923 178041 238 95 443 541 651 179084.

180027 118 49 74 241 430 522 47 971 181130 288 742 64 843 982 182221 462 569 604 940 183061 102 281 727 843 184165 494 602 725 836 185069 159 85 444 577 667 186011 911 14 187125 414 502 630 46 886 996 188035 207 527 189233 313 96 461 594 97.

190384 809 81 191067 146 244 512 53 728 801 83 192061 358 644 720 193182 239 561 69 794 194147 363 488 515 74 94 610 64 783.

TRZECIE CIĄGNIENIE.
WYGRANE PO 200 ZŁOTYCH.

184 222 43 564 690 711 26 942 1409 95 841 939 2193 645 49 67 819 3262 566 801 987 4300 663 712 954 57 93 5043 50 102 42 218 321 678 776 877 945 6163 505 604 879 964 7157 201 584 731 828 92 973 85 8378 449 581 952 9302 21 72 907.

10113 74 11447 531 779 12191 439 509 86 612 706 13266 14444 962 15059 241 62 523 16009 216 381 91 709 98 950 17045 174 270 775 989 18700 873 19283 728.

20146 358 571 648 997 21531 639 22085 167 255 400 464 568 74 750 858 941 23205 82 694 828 997 24092 501 660 871 25002 749 842 26008 72 88 184 351 613 27050 445 582 28177 573 791 832 954 29041 277.

30342 83 589 761 841 960 31102 734 88 937 32179 375 433 857 33422 55 688 34203 487 849 35290 547 36621 47 74 953 37441 519 57 603 40 980 38027 95 328 37 454 874 39082.

40758 41033 263 845 42104 95 319 87 829 98 934 43106 90 654 991 44251 328 44 574 614 796 870 935 45029 92 93 158 271 46584 909 47683 823 99 934 53 48000 10 244 69 493 659 974 49360 74 719 52 904.

50124 340 43 468 629 763 953 51127 40 54 228 90 305 75 584 94 52197 569 635 804 44 53041 85 459 88 818 942 54081 447 520 55755 819 56005 83 227 404 98 719 55 98 57488 682 714 840 81 58074 609 744 932 59503 74 909.

60029 32 97 204 391 832 61264 726 50 863 95 62078 312 603 802 31 63322 721 908 64 64125 476 670 65479 758 837 66012 27 67082 485 547 663 958 68650 60 865 836 81 979 69508 70101 334 412 71288 560 72058 328 97 525 671 910 73092 309 465 502 35 864 74161 474 995 75164 221 567 638 76195 805 77071 184 342 78 502 627 39 78015 97 726 834 79138 451 861.

81457 754 990 82258 62 595 854 83148 84451 584 780 934 51 86631 890 93 87027 164 257 654 711 911 88039 187 243 316 401 15 653 884 932 89124 262 425 891 987.

90237 464 564 799 91004 6 288 324 409 69 745 885 92274 337 684 93365 424 60 624 64 853 94084 244 578 785 95931 96035 55 141 508 29 759 863 85 97262 364 711 30 978 98373 80 435 53 639 827 938. 99284 634.

100289 384 101003 175 403 907 102095 315 50 483 807 103135 244 46 329 925 104073 448 74 984 105548 940 106107 243 343 107034 144 352 93 678 744 108653 880 109053 104 629.

110093 95 509 750 111147 643 55 945 112009 113 89 95 394 631 868 90 113308 70 575 711 34 59 114021 208 69 115474 717 975 116021 67 129 393 755 813 997 117420 41 536 684 760 118159 309 477 771 73 997 119088 133 511 90

120072 217 461 567 643 67 746 67 991 121242 560 931 122216 638 863 123392 767 851 124204 644 125627 126225 422 64 762 127430 775 879 128147 403 41 700 841 129114 535 635 820 909 18 85.

130263 78 542 70 654 131200 230 434 71 721 74 833 40 132204 376 405 17 535 629 707 807 985 133054 258 474 565 730 134379 704 09 25 64 135454 662 763 800 951 136090 189 434 922 137369 457 505 848 139348 67 411 72.

140087 171 645 141106 291 642 142067 100 38 495 507 72 754 70 143043 200 11 319 55 401 35 553 831 144038 124 421 71 550 690 145019 182 730 961 146260 695 793 147094 205 29 447 564 605 148376 463 634 149217 362 417 500 617 828 90 150604.

151009 43 427 514 697 152187 223 153013 27 643 739 42 46 154192 823 155628 156008 633 157093 301 498 554 600 57 908 158050 279 408 44 620 22 31 967 159126 49 312 40 758.

160256 78 483 798 161265 304 442 63 582 605 35 98 831 64 162345 427 80 551 78 630 63 772 889 163300 27 535 57 987 164012 758 801 165003 132 984 166008 437 693 903 167128 208 48 338 451 645 799 834 47 66 168348 857 169040 45 193 457 574 835 943.

170341 743 803 933 171233 172021 598 173792 97 982 174059 491 824 989 175087 226 716 983 176411 95 871 933 177435 61 729 78 875 967 178130 798 179319 87 430 580 743.

180105 70 454 631 181120 250 64 450 63 604 15 801 79 182197 334 895 183009 150 548 942 184614 90 98 975 185165 561 612 186412 68 98 187343 67 508 58 61 654 90 713 904 75 81 98 188184 504 614

190724 990 191311 432 34 756 962 192172 280 383 465 79 935 193007 209 369 588 797 974 194021 61 738 922 91.

יודען, מיר גייען היינט צו די וואהלען און שטימען:

יוסף ווייצמאַן
אין X־טען וואהל־קרייז

פ. כארי
פאַר ראַדזצע
אין I־טען וואהל־קרייז

מ. באַלבערישסקי
אין XI־טען וואהל־קרייז

מ. קופּערמינץ
אין II־טען וואהל־קרייז

פעראייניגטער יודישער וואהל־בלאָק
פאַלקיסטישער קאָמיטעט.

לעצטער טאָג פון וואהל־קאַמף

פאַר דער קאַנדידאַטור פון אַדוו. יוסף ווייצמאַן

די גרעסטע יודישע האַנדווערקער - אָרגאַניזאַציעס פון שטאָט מיט די אָנגעזעהענסטע יודישע האַנדווערקער - טוער האָבען זיך געשטעלט פאַר זייער עהרען־וואָך די יכצופיהרען אין 10־טען וואַהל־קרייז דעם פיהרער פון גאַנצען האַנדווערקערטום פון פוילען, דעם פּרעזעס פון יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אַדוו. יוסף ווייצמאַן. קענענדיג די טעטיגקייט פון אַדוו. יוסף ווייצמאַן אין שטאָט און אָפּשאַצענדיג זיינע מוטיגע אַרויסטריטען אין לעצטען שטאָט־ראַט געגען דער ענדעציע און זעלבסט־פערשטענדליך די איבערגעגעבענהייט מיט וועלכער אַלע יודישע קליינהענדלער, האַנדווערקער, יודישע אינטעליגענץ, אַרבייט פאַר זייער פיהרער — אַדוו. יוסף ווייצמאַן. דאָס זעלבע איז אויך נוגע דעם עקזעקוטיוו־מיטגליד פון דער האַנדווערקער־צענטראַלע מאַג. מ. באַלבערישסקי, וועלכער איז דער שפּיץ־קאַנדידאַט פון פער. יודישען וואַהל־בלאָק אין 9־טן וואַהל־קרייז.

* * *

אין צווייטען וואַהל־קרייז קאַנדידירט דער פּאָד־סטאַרשי פון בעקער־צעך מ. קופּערמינץ, וועלכער איז גוט בעקאַנט אין די בעקער־קרייזען און אין די האַנדווערקער־רייהען. עס האָט זיך געשאַפען אַ ספּעציעלער קאָמיטעט אין דעם ראַיאָן, וואָס פיהרט היינט די . . . צע אַרבייט פאַר דער קאַנדידאַטור פון מ. קופּערמינץ.

די גראַנדיעזע אַגיטאַציע פאַר ד״ר עלענבערג

אַ גרויסאַרטיגע און קאָלאָסאַלע וואַהל־אַגיטאַציע פיהרט אָן דער וואַהל־קאָמיטעט פון דער ליסטע נומער 5 אין צווייטען וואַהל־קרייז. דער קאָמיטעט האָט אַ שטאַב פון 400 חברים, דער גאַנצער קרייז איז איינגעטיילט אין 15 אָבוואָדען מיט ספּעציעלע לייטערס און געהילפען. עס זענען אָרגאַניזירט 10 וואַהל־ביוראָס און אַ מאַסע פון ספּאָרט־מיטגלידער, וועלכע וועלען היינט אין טאָג פון די וואַהלען אויך אַ ספּעציעל פּאַרבעריי. . .עטען א׳ יפ׳ אַגיטירען פאַר זייער בעליבטען פיהרער ד״ר ז. עלענבערג, וועמענס מאַנדאַט מען האַלט אין אַלע פּאַרטייען פאַר געזיכערט.

געזעלשאַפטליך - ווירטשאַפטליכער פראַנט

מיר דערמאַהנען, אַז די קאַנדידאַטען פון געזעלשאַפטליך - ווירטשאַפטליכען פראָנט זענען: אין צווייטען קרייז — יאַקוב ליבראַך, אין ניינטען קרייז יאַקוב הערץ, אין צעהנטען קרייז — אַדוו. דאָבראַניצקי און אין זיבענטען קרייז — ל. ראָזענבערג.

פרנס לייבוש ראָזענבערג דער קאַנדידאַט פון אַלגעמיינעם יודישען בלאָק אין 7־טען קרייז

אויף ערשטען אָרט אין זיבענטען קרייז קאַנדידירט פון פעראייניגטען יודישען בלאָק דער פרנס לייבוש ראָזענבערג, וועלכער איז אויך דעסיגנירט געוואָרען פון געזעלשאַפטליך - ווירטשאַפטליכען פראָנט. אַ בירגער־קאָמיטעט פון די וועהלער אין זיבעטען קרייז אַרבייט און אַגיטירט פאַר דער קאַנדידאַטור פון פרנס ראָזענבערג.

פון רעוויזיאָניסטישען וואַהל־קאָמיטעט

אין די ברייטע קרייזען פון דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג מערקט זיך אַ גרויסער אינטערעס צו די קאַנדידאַטען פון דעם רעוויזיאָניסטישען וואַהל־קאָמיטעט.

דער הצה״ר, וועלכער איז בעקאַנט פון זיינע אַרויסטרעטונגען אויף דעם ציוניסטישען פראַנט, וואו ער קעמפט זייט יאָהרען מוטיג און אָפּפערוויליג פאַר מלכות ישראל און יועט מיט׳ן זעלבען אייפער קעמפען פאַר די יודישע נאַציאָנאַלע, פּאָליטישע, קולטורעלע און ווירטשאַפטליכע רעכט, אויפ׳ן געביט פון שטאָט־ראַט, האָט זעהר ערנסטע שאַנסען אַדורכצופיהרען זיינע קאַנדידאַטען.

נעכטען אָוועגד זענען פאָרגעקומען מאָביליזאַציאָנס־פערזאַמלונגען פון אַלע רעוויזיאָניסטישע אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז אויף וועלכע ס׳איז ערקלערט געוואָרען אַ מאָביליזאַציע פון אַלע לאָדזער רעוויזיאָניסטען, אויף היינט, זונטאָג — טאָג פון די וואַהלען פון . . . אַ זייגער פריה. אין ניינטען קרייז קאַנדידירט מאיר זיידע.

געוואַלדיגע בעגייסטערונג אין די גרעסטע לאָדזער שוהלן פאַר דיר. ב. מאַרעק

נעכטען זענען אין אַ רייהע שוהלען פון 10־טען וואַהל־קרייז, וואו דיר. ב. מאַרעק איז שטאַרק פּאָפּולער אַ דאַנק זיינע אָפטע אַרויסטריטען — געקומען צום אויסדרוק די גרויסע בעגייסטערונג פון דער גרויסער צאָהל מתפללים פאַר דער קאַנדידאַטור פון מזרחי׳סטישען קאַנדידאַט, דיר. ב. מאַרעק, און עס איז פיל גערעדט געוואָרען וועגען די גלענצענדע אויסזיכטען פון ה׳ ב. מאַרעק, וועלכער האָט צו ערוואַרטען אַ גרויסע צאָהל וועהלער פון די דאָזיגע רעליגיעזע קרייזען און הויפּטזעכליך פון דער וואַהלינער שוהל, וואו ער איז ביים דאָרטיגען עולם געוואַלדיג בעליבט.

5000 וועהלער פון צווייטען וואַהל־קרייז האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר דער קאַנדידאַטור פון גרשון וואָלמאַן

אויף וואַהל־פערזאַמלונגען, וועלכע זענען פאָרגעקומען פון בירגער פון צווייטען וואַהל־קרייז און אין וועלכע ס׳האָבען אַנטייל גענומען 5000 וועהלער, איז אָנגענומען געוואָרען אַן איינשטימיגער בעשלוס צו שטימען פאַר דער קאַנדידאַטור פון גרשון וואָלמאַן, ראַטמאַן פון דער האַנדעלס־קאַמער, פרנס פון דער לאָדזער קהלה, וויצע־פאָרזיצער פון קליינהענדלער־פעראיין, אַגראָדאָוואַ 10.

פרנס וואָלמאַן האָט די אונטערשטיצונג פון דער „אגודה", וועלכע האָט אַרויסגעשטעלט זיין קאַנדידאַטור און דאַן פון די קליינהענדלער־פעראיינען און סתם בעלי־בתישע יודען, וועלכע קענען פרנס גרשון וואָלמאַן פון זיין לאַנג־יעהריגער טעטיגקייט אויף אַלע געביטען פון יודיש־געזעלשאַפטליכען לעבען.

ווי ס׳זעהט אויס איז די קאַנדידאַטור פון פרנס גרשון וואָלמאַן אין צווייטען וואַהל־קרייז א געזיכערטע.

היינט וואהלען צום לאָדזער שטאָט־ראַט

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

יעדער וועהלער קען דעריבער אויפשרייבען אויף זיין צעטעל (אָדער אָפּגעבען אַ געדרוקטען צעטעל) מיט אַזוי פיל נעמען וויפיל ראַטמענער עס וועהלט אויס זיין קרייז. מ׳קען אָבער אַלע שטימען אָפּגעבען אויף איין קאַנדידאַט, צוויי אָדער מעהר.

ווען מיר נעמען למשל דעם ניינטען קרייז, וועלכער וועהלט 7 ראַטמענער, קען דער וועהלער אויפשרייבען 4 מאָל איין נאָמען און 3 מאָל אַ צווייטען נאָמען, אָדער 7 מאָל דעם זעלבען נאָמען און איין מאָל אַן אַנדערן א. אַז. וו. דערביי מוז מען אָבער געדענקען, אַז אַ וועהלער האָט נישט דאָס רעכט אויף זיין צעטעל אויפצושרייבען קאַנדידאַטען, וועלכע קאַנדידירען אין פערשידענע קרייזען, אָדער אויף פערשידענע ליסטעס.

מ׳טאָר אויך נישט אריינלעגען אין קאָנווערט 2 פערשידענע צעטלען, אָדער צעטלען מיט פערשידענע אויפשריפטען און בעמערקונגען.

אין ערשטען קרייז פיגורירען 2 יודישע ליסטעס פון דעם יודישען אַרבייטער־בלאָק (בונד און פועלי ציון) און פון אַלגעמיינעם יודישען בלאָק (אגודה, פאָלקיסטען, אומפּאַרטייאיש רעליגיעזע, רעוויזיאָניסטען, פועלי אגודת ישראל און ווירטשאַפטליך־געזעלשאַפטליכער פראָנט).

אין צווייטען קרייז פיגורירען 3 יודישע ליסטעס: דער יודישער אַרבייטער־בלאָק, אַלגעמיין יודישער בלאָק און ציוניסטישער בלאָק (ציוניסטען, מזרחי, התאחדות און יודענשטאַטס־פּאַרטיי).

אין דריטען וואַהל־קרייז — איין יודישע ליסטע — דער יודישער אַרבייטער־בלאָק).

אין פירטען קרייז — איין יודישע ליסטע — יודישער אַרבייטער־בלאָק.

אין 5־טען קרייזען קרייזען — 2 יודישע ליסטעס: דער יודישער אַרבייטער־בלאָק און די ליסטע פון יודען אין נייערס ראַיאָן.

אין זעקסטען קרייז קיין שום יודישע ליסטע.

אין זיבענטען קרייז — 3 יודישע ליסטעס: פון יודישען אַרבייטער - בלאָק, פעראייניגטער יודישער בלאָק און ציוניסטישער בלאָק.

אין אכטען קרייז — 1 יודישע ליסטע פון יודישען אַרבייטער בלאָק.

אין ניינטען קרייז — 3 יודישע ליסטעס: פון אַרבייטער־בלאָק, אַלגעמיינער יודישער בלאָק און ציוניסטישער בלאָק.

אין צענטען קרייז 3 יודישע ליסטעס: פון אַרבייטער־בלאָק, פון אַלגעמיין יודישען בלאָק און פון ציוניסטישען בלאָק.

די אָפּשטימונג וועט פאָרקומען צווישן 9 פרי און 7 אין אָוונט. די ליסטעס וועלען אַזוי ווי שטענדיג האָבען זייערע פערטרויאונגס־מענער און די 203 וואַהל־אָבוואָדען.

7 אַ זייגער וועלען די וואַהל־אָבוואָדען געשלאָסען ווערען און ס׳וועלען נאָר קאָנען אָפּגעבען די שטים די וועהלער, וועלכע געפינען זיך שוין אין וואַהל־לאָקאַל.

דאַן וועט זיך גלייך אָנהויבען דאָס צעהלען פון די וואַהל־צעטלען, דער הויפּט־וואַהל־קאָמיסאַר ריכטער וואַשילעוו האָט פעראָרדענט, אַז די מאַנדאַטען רעזולטאַטען זאָלען זיין פערטיג ביז 12 אַ זייגער אין אָוונט, דאַגעגען ווער ס׳האָט בעקומען מאַנדאַטען וועט מען ערשט וויסען מאָנטאָג 12 אַ זייגער ביטאָג ווען די קרייז־קאָמיסיעס וועלען שוין האָבען גענוי געצעהלט די שטימען און די הויפּט־וואַהל־קאָמיסיע וועט פערענדיגען איהר אַרבייט.

מאָרגען וועט דער „נייער פאָלקסבלאַט" זיין אין דער לאַגע אויפצונעמען גענוי וויפיל מאַנדאַטען יעדע ליסטע האָט בעקומען.

אויפרוף פון וואַיעוואָדע צו דער בעפעלקערונג

דער לאָדזער וואָיעוואָדע ה׳ האוקע - נאָוואַק האָט נעכטען פערעפענטליכט פאָלגענדען אויפרוף צו דער לאָדזער בעפעלקערונג:

צו די בירגער פון דער שטאָט לאָדז!

דעם 27־טען סעפטעמבער קומען פאָר וואַהלען צום לאָדזער שטאָט־ראַט.

מיר איז בעקאַנט, אַז מאַנכע גרופּירונגען וועלען זיך וועלען בענוצען, אין פיהרען פון וואַהל־קאַמף, אַרגומענטען פון פיזישער געוואַלד.

דאָס איבערצייגען אַנדערע מיט שטעקען און קאַסטעט דאַרף פעראורטיילט ווערען און קען זיך נישט טראָגען מיט קיינעמס אָנערקענונג.

לאָדז און איהרע בירגער, האָבענדיג אַזאַ רוהמפול בלעטעל אין דער געשיכטע פון אונזערע אונאָפּהענגיקייטס־קאַמפען, דאַרף זיך ערלויבען אויף אַ קולטורעלען פאָרם פון וואַהל־קאַמף, וואָס זאָל זיין אין כבוד פון דער אינדוסטריעשטאָט.

איך אַפּעליר אַלזאָ צו אייך, בירגער פון דער שטאָט לאָדז, צו אייך לאָדזער אַרבייטער. וועמענס עטיגיים און זאָרגען זענען מיר גוט בעקאַנט — אַז דער 27. סעפּטעמבער זאָל אַדורך אין דער פולשטענדיגער רוה.

זאָל יעדער ערפילען זיין בירגערליכע פליכט אין אַטמאָספער פון שטאָלץ און ערנסטקייט.

גלייכצייטיג וואָרען איך די איינצעלנע וואַהנזיניגע מענשען און אויך אַזעלכע גרופּען, אַז יעדער אַרויסטריט פון זייער זייט, וואָס וועט שטערן די ערנסטקייט פון וואַהל־אַקט און די רוה פון די בירגער, וועט זיך אַנטרעפען מיט אַ ריקזיכטסלאָזע און ענערגישע געגען־אַקציע מצד דער מאַכט און מצד די אָרגאַנען פון דער עפענטליכער זיכערקייט.

(—) אַלעקסאַנדער האַוקע־נאָוואַק
לאָדזער וואָיעוואָדע

* * *

אין הסכם מיט די פעראָרדנונגען פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט זענען פערשטאַרקט געוואָרען די פּאָליציי־וואַך אויף די גאַסען פון שטאָט און עס ווערט געוואָרענט אַז **מען זאָל זיך נישט זאַמלען אין גאַס אין גרעסערע גרופּען.**

פאַר די וואַהל־אָבוואָדען וועלען זיך געפינען פּאָליציי־וואַכען, אין די וואַהל־לאָקאַלען וועלען היטען די אָרדנונג די פייערלעשער, די אַגיטאַציע איז ערלויבט נאָר אויף אַ מרחק פון 100 מעטער פון וואַהל־לאָקאַל.

ס׳איז פּונקטלעך געוואָרען די צאָהל פּאָגאָטאָוויע־קאַרעטקעס וועלכע וועלען דיזשורירען אַ גאַנצען טאָג.

די פּאָליציי - קאָמיסאַריאַטען האָבען פעראָרדענט אַז אין פערלויף פון מאָנטאָג׳דיגען טאָג זאָלען די מיערן אָפּגעריינגט ווערען פון אַלע מינים פּלאַקאַטען און אויפרופען.

ס׳זענען פערווערעט געוואָרען די מיטינגען און פערזאַמלונגען, וועלכע דער יודישער אַרבייטער־בלאָק האָט אויף נעכטען געהאַט בעשטימט

פערשטאָפּונג און זיינע פאָלגען
ווי דאָס שלאָגען פון בלוט און קאָפּ ארײַן, מיגרענע א. ז. וו. פערשווינדען שנעל נאָך בענוצען די געהויקסטע:

פיגולקעס קאָווענא
(CAUVIN'A)

די דאָזיגע פיגולקעס זענען דורכרייניגענדע און פערליכטערען די אָרגאַן־פונקציאָנירונגען.
פרייז פון אַ שאַכטעלע, וואָס ענטהאַלט 30 פיגולקעס קאָסט 2.50 זל.
מיר בעטען צו דענקען די אויסמערקזאַמקייט אויף אָריגינעלע פּעקלעך מיט דער אויפשריפט „CAUVIN—PARIS"
צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234־12
נעמט אָן פון 8–11 נאָכמ. און פון 6–8 אָוונט

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציהן און ציאַסלעס
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 56. tel. 129-77.

יודען, ציוניסטען!

אַלע שיכטען און פּראָפעסיעס שטימט היינט פאר די איינציגע נאַציאָנאַלע קאַמף-ליסטעס פון פעראייניגטען ציוניסטישען בלאָק

אין II וואהל-קרייז: פאר דער ליסטע 5

ד"ר ז. עלענבערג

אין IX וואהל-קרייז: פאר דער ליסטע 5

ד"ר ג. קרויש

אין VII וואהל-קרייז: פאר דער ליסטע 9

אדוו. א. צימערמאן

אין X וואהל-קרייז: פאר דער ליסטע 8

אדוו. ז. שטרויך

אונזערע אינפאַרמאַציע-ביוראָס:

VII אנדזשעיא 48 (שוהל), שרודמיעסקא 20 (פעראיין), טעל. 142-98. X שרודמיעסקא 29 (ציונ. ארג.), טעל. 127-28, 173-17, 286-37.

IX סטארי רינעק 2, רובינשטיין, טעל. 145-99. II קילינסקיעגא 44, טעל. 168-89, נארוטאוויטשא 41.

פּוילען וועט נישט ליידען

פון דער דעוואַלוואַציע פון פראַנק

(ענדע פון דער 1-סטער זייט)

פאַראָרדנונגען, דערונטער די קאַפּיטאַליסטיק פון גאָלד, שוין קאַפּיטאַל פון די קליינע רענטיערס, עמעריטען, געוועזענע קאַמבאַטאַנטען א. אַז. וו.

עס איז אויך פאָרגעזעהען דאָס צושטאַנד צו די פּענסיעס צו די אויסהאַלטונגס-קאָסטען און צו די ניי פינאַנץ-בעדינגונגען. די רעגירונג וועט בעזונדערס אַכטונג געבען איבער די פּרייזען און וועט נישט דערלאָזען צו אַ יקרות.

וואַרשא, 26 (טעלעפאָניש)

אין ענג. מיט דער דעוואַלוואַציע פון פראַנק מעלדעט מען פון אָפיציעלע קרייזען, אַז דער דאָזיגער פאַקט האָט נישט און וועט נישט האָבען קיין איינפלוס אויף די פּוילישע פינאַנסען. די באַנק פּאָלסקי האָט ווייניג פראַנצויזישע פראַנק און ממילא וועט די פּוילישע באַנק נישט לייַדען. להיפוך פּוילען וועט נאָך דערפון געניסען, ווייל זי וועט בעצאָהלען די פראַנצויזישע חובות מיט די בייע ענטוועטעטע פראַנקען. די וואַרשעווער בערזע איז היינט צוליב שבת געווען געשלאָסען, פונדעסטוועגען האָט די דעוואַלוואַציע פון פראַנק געמאַכט א געוואַלדיגען איינדרוק. מען רעכענט, אַז די פּוילישע ווערט-פּאַפּירען וועלען שטייגען.

לאָנדאָן, 26 (ספּ. טעל.)

וועגען די אונטערהאַנדלונגען, וואָס האָבען דערפיהרט צו דער איצטיגער פערשטענדיגונג, פערזיכערט מען אין די גוט-אינפאָרמירטע קרייזען, אַז ווי נאָר בלום האָט איבערגענומען די מאַכט אין פראַנקרייך, האָט ער תיכף פעראָרדענט אָנצוהויבען אונטערהאַנדלונגען מיט לאָנדאָן און ניו-יאָרק, נישט אַזוי וועגען דער דעוואַלוואַציע פון פראַנק, ווי וועגען שאַפען נייע יסודות פון אַ געמיינזאַמער מאָנעטאַרער פּאָליטיק. אין לאָנדאָן האָבען די אונטערהאַנדלונגען געפיהרט צוויי אָנגעזעהענע פונקציאָנאַרען פון די פינאַנציעלע אינסטיטוציעס. ווען פּרעמיער בלום איז אין יולי געווען אין לאָנדאָן, האָט ער אַדורכגעפיהרט מיט׳ן פינאַנץ-קאַנצלער נעוויל טשעמבערלען אַ לענגערע געשפּרעך וועגען די אַלגעמיינע בעדינגונגען פון דער עווענטועלער דעוואַלוואַציע פון פראַנק.

די פינאַליזירונג פון דער פערשטענדיגונג סיי אין לאָנדאָן ווי אין פּאַריז, איז פאָרגעקומען אין משך פון 4 טעג פון דער לויפענדער וואָך, און דער ענדגילטיגער הסכם איז דערגרייכט געוואָרען דאָנערשטאָג אינדערפריה.

בריסעל, 26 (ספּ. טעל.)

די בעלגישע רעגירונג איז צוגעטרעטען צו די פּרינציפּען פון פראַנצויזיש - ענגליש - אַמעריקאַנישען מאָנעטאַרען אָפּמאַך. אין ענינו דערמיט האָט די רעגירונג היינט איבערגעגעבען די פאָרשטעהער פון די אויבען אויסגערעכענטע מלוכות אַ מעמאָראַנדום אין וועלכען ס׳ווערט אָנגעוויזען, אַז די בעלגישע רעגירונג איז דערווייל נישט צו ענדערן איהר מאָנעטאַרע פּאָליטיק, וואָס זי פיהרט שוין זייט אַנדערטהאַלבען יאָהר. די בעלגישע רעגירונג האַלט, אַז דער בעשלוס פון דער פראַנצויזישער רעגירונג וועגען נייעוואַליזירען איהר וואַלוטע וועט גורם זיין צו סטאַביליזירען פון די אינטערנאַציאָנאַלע בעציהונגען, און אַז זי איז דעריבער גרייט זיך צו בעטייליגען אין די בעראַטונגען, וואָס זענען פאָרגעזעהען אין דער דעקלאַראַציע פון דער פראַנצויזישער, ענגלישער און אַמעריקאַנישער רעגירונגען.

פּאַריז, 26 (ספּ. טעל.)

אין די קולוארען פון פּאַרלאַמענט און סענאַט האָט היינט אַ גאַנצען טאָג געהערשט אַ שטאַרקע אויפלעבונג. אַ ריי פּאַרלאַמענטאַרישע גרופּען האָבען צוזאַמענגערופען זייערע מיטגלידער אויף אויסערגעוועהנליכע זיצונגען. די זיצונג פון דער סאָציאַליסטישער גרופּע איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אויף זונטאָג נאָכמיטאָג.

די קאָמוניסטישע דעפּוטאַטען וועלען אָפּהאַלטען זייער זיצונג מאָנטאָג אינדערפריה. אַ חוץ דעם וועט מען נאָך עפּוואַרט זיצונגען פון אַ ריי פּאַרלאַמענטאַרישע מינדערהייט-גרופּען.

אין די פּאָליטישע קרייזען פערזיכערט מען, אַז די רעגירונג פיהרט אַדורך אַ געהעריגע אַקציע צווישען די מערהייטס-גרופּען, בכדי צו פערזיכערן זיך געגען אַלע איבעראַשונגען און פערזיכערן זיך אַ פולשטענדיגע אונטערשטיצונג אין דער אָפּשטימונג איבער די אַריינגעטראָגענע פינאַנץ-פּראָיעקטען.

פּאַריז, 26 (ספּ. טעל.)

האַוואַס מעלדעט פון בערלין, אַז ד"ר שאַכט איז צוריקגעקומען קיין בערלין אין אעראָפּלאַן פון קאָנגרעס אין סאַאַרבריקען און איז אויפגענומען געוואָרען פון היטלער׳ן, מיט׳ן ציל אַרומצורעדען די עווענטועלע פאָלגען פון דער דעוואַלוואַציע פון פראַנק פאַר דער דייטשער ווירטשאַפט.

וואַשינגטאָן, 26 (ספּ. טעל.)

דער פינאַנץ-מיניסטער פון די פעראייניגטע שטאַטען מאָרגענטאַו האָט ערקלערט פאַר פּרעסע-פאָרשטעהער, אַז די סאָוויעטישע מלוכה-באַנק האָט — נאָכ׳ן שליסען די וואַלוטע-פערשטענדיגונג צווישען ענגלאַנד, אַמעריקאַ און פראַנקרייך — געוואָרפען אויפ׳ן מאַרק אַ מיליאָן פונט שטערלינג מיט דער פעראָרדנונג צו פערקויפען זיי צו דעם נידריגסטען פּרייז. בכדי אַזוי אַרום שטערען דעם איינפלוס פון דער וואַלוטע-סטאַביליזאַציע. אין שייכות דער מיט האָט דער פונט-שטערלינג פערקלענערט דעם קורס.

ווייטער האָט מאָרגענטאַו פעסטגעשטעלט, אַז די אַמעריקאַנער באַנק האָט אינטערוועניִרט געגען פאַלען פון פונט, איינקויפענדיג דעם גאַנצען אָנגעבאָטענעם מיליאָן פונט שטערלינג אין גאָלד. דער מיניסטער האָט אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אַז אין דער צוקונפט וועט זיך נישט קענען איבערחזרן אַזעלכע פאַלען, אַז עפּעס אַ לאַנד זאָל אונטערנעהמען אַ פּרוב צו שטערען די בעמיהונגען אין דער סטאַביליזאַציע פון די ווירטשאַפטליכע בעציהונגען.

פּאַריז, 26 (ספּ. טעל.)

פּרעמיער בלום האָט אויפגענומען די פּרעסע-פאָרשטעהער, פאַר וועלכע ער האָט ערקלערט צווישען אַנדערען, אַז די גלייכצייטיגע פערעפענטליכונג פון לאָנדאָן, וואַשינגטאָן און פּאַריז דעם קאָמוניקאַט פון דעם מאָנעטאַרען אָפּמאַך, איז דאָס ערשטע היסטאָרישע געשעהעניש פון דעם מין. דריי גרויסע מלוכות האָבען אויסגעדריקט זייער ווילען אונטערצונעהמען אַ געמיינזאַמע בעמיהונג מיט׳ן ציל צוריקצושטעלען אין דער וועלט די נאָרמאַלע ווירטשאַפטליכע בעציהונגען, בכדי צו דערפיהרען צו דער ווירטשאַפטליכער פּאַציפיקאַציע, וואָס איז אַן אָנזאָג פון דער פּאָליטישער פּאַציפיקאַציע. די איניציאַטיוו פון די דריי מלוכות ערלויבען צו האָפען אַז עס וועלען צו זיי צושטעהן אַנדערע מלוכות, וואָס וועט האָבען אַ גוטען איינפלוס אויף די אינטערנאַציאָנאַלע בעציהונגען.

זשענעווע, 26 (ספּ. טעל.)

די שווייצאַרישע עפענטליכע מיינונג איז ענערווירט פון דער שטעלונג פון פעדעראַלען ראַט, וואָס האָט אָנגעקינדיגט די דעוואַלוואַציע פון שווייצאַרישען פראַנק. די רעאַקציע פון דער געזעלשאַפט אויף דער דאָזיגער ידיעה איז נישט קיין איינהייטליכע.

אין דער טוריסטען- און האָטעל-אינדוסטריע ווערט אויסגעדריקט די מיינונג, אַז די דעוואַלוואַציע וועט האָבען אַ גוטען איינפלוס אויפ׳ן צופלוס פון אויסלענדער און וועט צוריקקעהרען פאַר דער שווייץ די צייט פון וואוילשטאַנד.

די קאָנקורענץ פון פערשידענע נאַציאָנאַליזמען

איז שולדיג אין דער שווערער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע

רעדע פון מיניסטער אידען אויף דער פעלקער-ליגע-פערזאַמלונג אין זשענעווע.

זשענעווע, 26 (ספּ. טעל.)

דער ערשטער האָט אין דער אַלגעמיינער דיסקוסיע אויפ׳ן פּלענום פון פעלקער-ליגע גערעדט דער ענגלישער מיניסטער אידען. ער האָט גערעדט וועגען דער שווערער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע, וואָס שאַפט זיך צוליב דער קאָנקורענץ פון פערשידענע נאַציאָנאַליזמען, צוליב דער קאָנקורענץ פון פערשידענע אָרדנונגען. וואָס זענען פּרינציפּיעל געגענזעצליך.

ענגלאַנד - האָט ער דערקלערט — איז צוגעבונדען צו איהר דעמאָקראַטישער אָרדנונג אָבער זי האָט פערשטענדעניש פאַר דער צוגעבונדענקייט פון אַנדערע פעלקער צו זייערע אָרדנונגען. די וועלט — דערקלערט ער — דאַרף דעריבער זיך ריכטען לויט דער פאָרמעל: צוטרוי צו דער אייגענער רעגירונג און טאָלעראַנץ צו פרעמדע רעגירונגס-פאָרמען.

אידען האָט שפּעטער גערעדט וועגען מלחמה-געפאַהר און האָט אונטערגעשטראָכען, אַז דער פּאַקט פון דער פעלקער-ליגע דאַרף פערהיטען די וועלט פון מלחמות.

ער האָט פאָרגעלייגט אַ ריי אויסבעסערונגען, וואָס דאַרפען אַריינגעטראָגען ווערען אין פּאַקט פון דער פעלקער-ליגע, בכדי די דאָזיגע אינסטיטוציע זאָל קענען שנעל און מיט דערפאָלג רעאַגירען אין פאַל פון אַ בעוואָפענטן צוזאַמענשטויס. דאָס דאַרף נאָר געשעהן לויט אידענס ווערך לאָקאַלע אָפּמאַכען צווישען די בעזונדערע מלוכות.

ווייטער האָט אידען דערקלערט, אַז גרויס בריטאַניען איז שטענדיג גרייט אָנהויבען אַ דיסקוסיע אויף דער טעמע: ווי אַזוי צו בעזאָרגען מיט רויהשטאָפען געוויסע מלוכות.

דערווייל — דערקלערט אידען — בעוואָפענט זיך ענגלאַנד און זי וועט זיך ווייטער בעוואָפענען, כל זמן אַן אינטערנאַציאָנאַלער אָפּמאַך וועט נישט בעגרעניצען די טעיואַפנונגען.

5 וועהלער 5

פון 2 וואַהל-קרייז

אייער קאַנדידאַט איז

ד"ר ז. עלענבערג

5 פאַר איהם דאַרפט איהר 5

היינט שטימען און אַגיטירן

אָפּעראַציע-פּראָצעס פון אדוו. האָפמאַקל-אָסטראָווסקי

וואַרשא, 26 (טעלעפאָניש)

היינט האָט זיך אָנגעהויבען דער פּראָצעס פון אדוו. האָפמאַקל-אָסטראָווסקי. ווי בעוואוסט איז האָפמאַקל-אָסטראָווסקי בעשטראָפט געוואָרען פאַר בעליידיגען דאָס געריכט אויף 3 חדשים אַרעסט און עס איז ביי איהם ציגענומען געוואָרען דאָס רעכט פּראַקטיצירען אויף 10 יאָהר.

סיי האָפמאַקל-אָסטראָווסקי ווי אויך דער פּראָקוראָר האָבען אַפּעלירט.

אויפן פּראָצעס זענען אַרויסגעטרעטען אַ רייה עדות ריכטער, אַדוואָקאַטען, וואָס האָבען זיך זעהר גינסטיג אַרויסגעזאָגט וועגען בעשולדיגטען, זיי האָבען נאָר ערקלערט, אַז ער איז זעהר אַן אימפּולסיווער.

דער פּראָצעס איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז מאָנטאָג.

רעגירונגס-קריזיס אין פינלאַנד

העלזינגפאָרס, 26 (ספּ. טעל.)

דער פּרעזידענט פון דער רעפּובליק האָט אָנגענומען די דימיסיע פון קאַבינעט פון פּרעמיער קיווימאַקי. אין די פּאָליטישע קרייזען רעכענט מען זיך מיט פאָלגענדע מעגליכקייטען: 1) עס וועלען קומען צו דער מאַכט סאָציאַליסטען און אַגראַריער 2) עס וועט נאָמינירט ווערען אַ רעגירונג פון פאַכמענער, 3) אַ לעזונג פון קריזיס מחוץ דעם פּאַרלאַמענט דורך דער איינגרייפונג פון פּרעזידענט.

פּרעמיער קיווימאַקי איז אַרויסגעוואָרפען געוואָרען דורך די סאָציאַליסטישע און איינציגע שוועדישע דעפּוטאַטען.

Dr. med. H. RóZAUER

הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנק.

NARUTOWICZA 9,

tel. 128-98.

נעמט אַן פון 9—1 פּאַרט. און פון 5—9.

יודען פון 2-טען וואַל-קרייז

5 צערשפּליטערט נישט 5

אייערע שטימען!

די איינציגע זיכערע ליסטע

אין 2-טען וואַהל-קרייז

איז די ליסטע № 5

אויף וועלכער עס פיגורירט

ד"ר ז. עלענבערג

3 ציגעלניע-בעזיצער פערשיקט קייז קארטוז-בערעזא צוליב טרייבעז ליכווע אויף ציגעל

וואַרשאַ, 26. (טעל.)

אין שייכות דערמיט, וואָס עס האָט זיך לעצטענס אָנגעהויבן אַ פּאַסעק אויף ציגעל, האָט פּרעמיער סקלאַדקאָווסקי מיטגעטיילט, אַז פאַר ליכווע אויף ציגעל וועט ער אַרויסשיקן קיין קאַרטוז בערעזאַ.

צוליב דעם זענען שוין דריי ציגעלניע-בעזיצער אַרויסגעשיקט געוואָרן אין קאַרטוז בערעזאַ. דאָס זענען יוזעף ווענצקער, אַ הויז-אייגענטימער פון שליסקאַ 6. ווענצקער האָט אין פּוילן 5 ציגעלניעס און עטליכע הייזער. יוסף מאַזענאָס פון יערוזאַלעמסקאַ 75, אַ אייגענטימער פון דריי ציגעלניעס און משה שפּייזמאַן.

אַלע דריי זענען נעכטען 11 אַ זייגער אין אָוונט אַרויסגעשיקט געוואָרן קיין קאַרטוז בעריאַ.

אדוו. ביליק זאל בעשטימט ווערן אלס וויצע-מיניסטער

וואַרשאַ, 26. (טעל.)

עס האָבן זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער אדוו. ביליק, דער טאַרנאָווער וואָיעוואָדא זאָל בעשטימט ווערן אַלס וויצע-מיניסטער פון פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט. ער זאָל בעשטימט ווערען אויף דעם אמט, אויף וועלכען עס האָט געזאָלט בעשטימט ווערען דער פערשטאָרבענער סטפּישינסקי.

עפּענטליכער ענטפער

פאַר די מחברים פון פּרייטאָגדיגען „עפּענטליכע אויפפאָדערונג צום פּרנס ה׳ לייבוש ראָזענבער קאַנדידאַט פון ד-טען וואַהל-קרייז

ס'איז נישט אמת! די פּרעזעסען און פּערוואַלטונגען האָבן דעם מינדעסטען אַהנונג נישט וועגען דעם אויפרוף און דעם מחבר פון פּאַלסיפיקאַט, וואָס וויל באַפּען פיש אין מוטנעם וואַסער, ענטפערן מיר: דאָס די וועהלער פון 7-טען וואַהל-קרייז, ווייסען גוט, דאָס ראַטצע ל. ראָזענבערג שטייט אין שפּיץ אַלס פּרעזעס פון 3000 יודישע קליין און מיטעל-סוחרים שוין 20 יאָהר אַלס פּרעזעס. דער גרינדער און אָרגאַניזאַטאָר פון לאָדזער קליינהענדלער און מיטעל-סוחר. דער בויער פאַר זייערטוועגען אַ יודישע גרויסע באַנק-אינסטיטוציע. אַרבייט אונערמידליך פאַר דעם יודישען סוחר, שטייט אין שפּיץ פון טויזענדער אונפּאַרטייאישע יודען אין לאָדז, וועלען ערשט אוצט וויסען, צי אַלע אַנדערע וועהלער פון 7-טען וואַהל-קרייז מיט מעהר ברען און ענערגיע היינט נאָך צו וועהלען דעם אויסגעפּרובטען בעקאַנטען פאָלקס-מענש, מיט דעם גרויסען יודישען האַרץ, וואָס לעבט און פיהלט מיט מיט די קליינהענדלער און סוחרים אין אַלע נויטען.

אַלע צו דער אורנע פאַר אונזער חשוב'ן מוטיגען קעמפער פּרנס לייבוש ראָזענבערג.

עס פאָלגען אונטערשריפטען פון 22 סעקציעס ביים סוחרים און קליינהענדלער-פערוואַנד אָגראָדאָווא 10

א יוד געשטארבען ביי מזכיר נשמות

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש).

אין דער שוהל אויף זאַמענהאָפאַ 12 ביים מזכיר נשמות זיין האָט גפהלשט דער 42-יאָהריגער פּנחס ראָטערבאַנד, אַן אייגענטימער פון אַ הויז. מען האָט איהם שוין אַוועקגעפיהרט אַ טויטען.

נייע פערוואלטונג פון ארטיסטען-פעראיין

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

אין דער נייער פערוואַלטונג פון אַרטיסטען-פעראיין זענען אַריין: קאַץ, בירנבוים, בוזגאַן, פרידמאַן, לואי, וואָלפשטאַדט. אַלס פערוואַלטער איז געוועהלט געוואָרן יובילער.

דאקטוירים-אפטיילונג

Doktór
A. S. Tenenbaum
אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעציעל לונגען)
צוריקגעקעהרט
Piotrkowska 109
telef. 220-25

DR.
Daniel Kon
STERLINGA 5, tel. 228-08
אינערליכע און נערוועז-קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 5–7 אָוונט.
צוריקגעקעהרט

Doktór W.
Łukomski
Spec. chorób uszu, nosa, gardła i krtani
Łódź, Zawadzka 3 fr. I p.
tel. 190-42
Przymuje od godz. 4 6

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעצ. פאַר האַרץ-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Cegielniana 17, tel. 174-15.
נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָוונט.

Szczepienia przeciwdyfterytyczne
przeprowadza
Prywatne Pogotowie Lekarskie
Plac Wolności 10
tel. 2222-6

Dr. med.
Józef Imich
ספּעציאַליסט פאַר האַלז, נאָז און אויערן-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
MONIUSZKI 1, tel. 20-997.

DR.
Michał URBACH
נערוועזע און אינערליכע קראַנק. הייטן און פיזיקאַלישע טעראַפּיע
נעמט אָן פון 1–2 און פון 5–7 נאָכמ.
Zawadzka 15 m. 6 tel. 148-83

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11–2 און פון 5–830 אָוו.

Doktór Med.
Szymon Grinberg
55 פּילסודסקיעגאָ 55
טעלעפאָן 168-58
נעמט אָן פון 8-טען ד. ה. פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Dr. I. ZYW
כירורג
צוריקגעקעהרט
11-go LISTOPADA 17,
Telefon 123-41
נעמט אָן פון 1–2 און פון 5–7 אָוונט

Lek.-Dentysta
Helena Halpern
Nurutowicza 2, tel. 170-96
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן אַ גאַנצען טאָג.

Dr. I. Piechowicz
ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע
און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
שרודמיעסקאַ 18, טעל. 107-79.
נעמט אָן פון 8–10 פרי און פון 3–7 אָוו.

Dr. med.
J. GOLDBERG
ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Śródmiejska 20, tel. 186-13.
נעמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוונט

Dr. med.
Michał Wejs
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
לאַגעווניצקאַ 25, טעל. 215-18.
צוריקגעקעהרט
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 11–1 און 6–8³⁰ אָוו.

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב – פון 8–1 בייטאָג

Lek. Dentysta
St. Gelberg
Zawadzka 14, tel. 108-33
צוריקגעקעהרט.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45,
טעל. 147-44.
אימפּינגען געגען דיפטעריט

SZCZEPIENIA PRZECIWDYFTERYTYCZNE
przeprowadza
Prywatne Pogotowie Lekarskie
12-333
Legjonów 6 (Zielona)

צאָהן-אַרצט
G. SZYMANSKA
נאַרוטאָוויטשאַ 3,
טעל. 110-84.
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 9–1 און פון 3–8 אָוונט.

DR.
M. LERNER
ספּעצ. פון קינדער-קראַנקהייטן
צוריקגעקעהרט.

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראָסטאָק
צאָהן-אַרצט
סטאָמאַטאָלאָג-כירורגיע
פּיעראַצקיעגאָ 7 (עוואַנגעליצקאַ)
טעל. 108-26
אויפנאַהם-שעה'ן פון 3–7.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ" רוג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4–10 אָוונט אויף נאַרוטאָוויטשאַ 13. –:: – צוגענגליכע פּרייזען פאַר אַרבייטסלאָזע – הנחה.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראָלאָג-כירורג
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און אורין-קראַנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אָן פון 4–7 נאָכמיטאָג
צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אָן פון 12–2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 10–12 בייטאָג.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
צוריקגעקעהרט
פאַר פרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

DR.
S. Kantor
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער-שוועכע)
90 פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 6–9 אָוו

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט
צוריקגעקעהרט

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09
נעמט אָן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אָוו.

Dr. med.
P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספּעצ. פאַר טריפּער. סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פון 8–2 מיטאָג און פון 4–9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.
פאַר אונבעמיטעלטע–לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען-קראַנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערוועז-קראַנקהייטען
האָבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONóW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

Prywatne Pogotowie
„SZYBKA POMOC LEKARSKA"
tel. 115-11
BAŁUCKI RYNEK
(Zgierska 56)
Czynne przez całą dobę bez przerwy.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 2-5, 8-9 אָוו.

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערלייפאָטאָגראַפיעס

DR.
J. HERSZFINKIEL
ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקומען
נעהמט אָן ביי זיך זשעלאַנאַ 8a
טעל. 111-87
ווי אויך אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ" אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגערישע-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען טאָג לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוידאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

בעקאנטמאכונג.

„YORK“ sp. z o. o. א. פ.

מיר מאכען בעקאנט דער ג׳ קונד־שאפט, אז מיר האבען ערעפענט

א גרויס װארען־הויז
פּיעטריקאװער 98

מיר עמפפעהלען אין די העכסטע קוואליטעטען און ערשטקלאסיגער אויספערטיגונג דאמען און הערן־קאנפעקציע. ווייסע פחורות. מאנופאקטור אויף אנציגער און הערן־פאלטענס. שטרימף און הענדשקעס. ויידענע דאמען־וועש. טאג און נאכט הערן־וועש. שיכווארג. אפטיילונג פון לעדער־אויסארבייטונגען. ארטיקלען פון הויזליכען געברויך. פאלקס־קונסט־אויסארבייטונגען.

פאר׳ן מאכען זעמטליכע איינקויפען, בעטען מיר צו בעזיכטיגען אונזערע סארטען און פרייזען.

אלעס אין דער בעסטער קוואליטעט און צו רעוועלאציאנס־נידריגע פרייזען.

KONSUM

FR. WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY S. A.

עמפעהלט פערטיגע חתונה־אויסשטייער פון די בעסטע אויסארבייטונגען פון דער ווידזעווער מאנופאקטור צו רעוועלאציאנס נידריגע פרייזען

מיר ערמעגליכען דאס ערוויסשיקן פעקלעך קיין סאוויעט־רוסלאנד אויפן גרונד פון א ספעציעלן אפמאך מיט פארשטייער פון Z.S.S.R. אינפארמאציעס אויפן ארט רעקוטשינער 54. צוזאהר מיט די טראמוואיען 10 און 6

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט פרעמיערע! 2 שעה עמאציע, שפאנונג און שטארקע איינדרוקען, גרויסער פילם וועגען נישט בעשאפענע העלדען פון דער נייער וועלט׳ וועלכע האבען גע־קעמפט צו בעהערשן פרויען און געלד

„רובין הוד פון עלדאראדא“

רעזשי: A. W. WILLIAM

עס בעטייליגען זיך: Warner Bazter, Anna Loring ווי אויך Margo די גאלדהאריגע טענצערין

דער נעכסטער פראגראם: CHARLIE CHAPLIN אין פילם „הייליגע צייטען“

אונזער דעווי — די נידריגסטע פרייזען! באלקאן 54 גר. | 1 פל. 1.09 זל. | II פל. 85 גר.

היינט און פאלגענדע טעג! אונשטערבליכער סוקצעס פון Fr. Lehrer

„EWA“

מיט Magda Shneider i Hans Moser

נעכסטער פראגראם: „שווארצער טייוועל“ מיט Fr. March, M. Oberan i Herbert Marshall

קלאנג־קינא־טעאטער „SZTUKA“

קאפערניקא 16. טעל. 140-72.

NAJNOWSZE RADJO-APARATY PHILIPSA stereofoniczno na dogodnych warunkach ratalnych Wisła S. A. Moniuszki 2

בחנם ווערט צוגעפאסט אלערליי גלעזער!

„OPTICUM“

פּיעטריקאווער 28 28

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער־גלעזער. קאמ־בינירטע גלעזער, טערמאמעטערס, אלעס צו די ביליגסטע פרייזען. ס׳ווערן אויך אויסגעפיהרט זעמטל. רעפאראטורען פינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס: עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצעפטען פון די ה״ה דאקטוירים.

לעכער

ווערען אויסגענייט ביליג בײ ג. נארדמאן שרודמיעסקא 8

ווילסטו פערקויפען א ניימאשין

אין ערצילען דעם העכסטען פרייז? ווענד זיך צו:

Skład maszyn do szycia Singer i Lachman Łódź, Zydowska 2, telefon 246-73.

פערטרעטונג פון ד. ט. Jos J. LEINKAUF, A. G. WIEN

פיהרט אויס איבערציהונגען אין דער שטאט און אויסער דער שטאט אין אייגענע מעבעל־וואגאנען. די בעסטע בעדינגונגען.

איבערציהונגען און עקספעדיציעס נאך

ארץ־ישראל

אין געזאמעלטע וואגאנען ערלעדיגט שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען

„POLSKI LLOYD“

Sp. Akc. oddział w ŁODZI, Narutowicza 13 tel. centrala: 250-15.

פערטרעטונג: Palestine Shipping Co. Ltd. Palestine and Egypt Lloyd Ltd.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אנ׳ארט צו שלאפען פאר איינ־געגמאן בײ א אינטעליגענטע פאמיליע. פאמארסקא 22, וואוינונג 25.

פערשידענעס

א פולשטענדיג איינגעארדענטע דאמף־פארמירערײ צו פערמיטען. צו ער־פאהרען פאמארסקא 60, ביים פארטיער.

Wiedza szczyci,, umiejętność syci

גרינטליכע און פראקטישע לעהרע פון בוכהאלטעריע, האנדלס־קארעספאנדענץ ארימעטיק אויך מאשין־שרייבען. פרייזען צוגענגליכע, איינשרייבונגען אין ביטשריפ־טען־ביורא פולנאצנא 9.

Korespondent, wykwalifikowany prawnik, załatwia przystępie całoroczną korespondencję: manufakturzystom, wojażerom, ewent. Stowarzyszenie (własna maszyna). Oferty „Sekretarz“.

זעהר וויכטיג! בוכהאלטעריע, פיהרען האנדעלס־ביכער אויך מאשין־שרייבען, לערנט אויס פראקטיש און גרינדליך, פולשטענדיגער קורס 2 מאנאטען. פרייזן צוגענגליך. אינפארמאציעס און איינשרי־בונגען צעגלעניאנא 15, וו. 25.

פרייע פאסטענס

נויטיג א קוואליפיצירטע מאשינערין צו נייען סוועטערס. צו ערפאהרען ביי שטייער, סטאדאלניאנא 10.

נויטיג א האנד־נייהערין און א אבערלאק־נייהערין אויף שיכט צו סווי־טערס. צו ערפאהרען וואלבארסקא 38, אין געוועלב.

קוואליפיצירטע הערען־שניידער־ארבייטער ווי אויך גוטע מיטנייערס קע־נען זיך זאפארט מעלדען פיעטריקאווער 64, 4־טער איינגאנג וו. 46, 1־טער שט.

Szwaczka wykwalifikowana do fabryki swetrów potrzebna Oferty do adm sub Samodzielna“

ראקאלען

צו פערדינגען א לעצט מעבלירט צימער מיט בעקוועהמליכקייט פאר צוויי יונגעלייט ביי זעהר אנשטענדיגע פא־מיליע. פיעטריקאווער 42, וו. 32.

בעקאנטמאכונג.

דאס קאנצעסיאנירטע בימשריפטן־ביורא צו דער געריכטס־ און אדמיני־סטראטיוו־אינסטאנצען פון

SALOMON ZALCMAN

איז איבערגעטראגען געווארען פון 1־טען סעפטעמבער ד. י. פון זגערזשער 23 אויף זגערזשער 50

Zakład zoologiczny O. FOLKMAN

Łódź, ul. Andrzeja 7 (przy Piotrkowskiej) tel. 124-76

עמפפעהלט: היגע און ראסאווע קעץ, הארצער־קאנארקעס פון 10 זל. א. א. נע־וועהנליכע און נעפוצטע שטיינער, מכשירים צו באדען פייגעל, מאלפעס, פאפוגייס און פאפוגאקעס, פייגעל און עקזאטישע פישלעך, עסענווארג לעבעדיג און רויהע פאר פישלעך, אקווארויומס און טעראריעס, זשוואוען, שלאנגען א. ז. וו. נאשעכץ פאר קאנארקעס און פאפוגאקעס, טויבען און ראסאווע דרוב, אײערלעך פון ראסאווע דרוב הינלונגס־מיטלען, פראשקעס־פליסיגקייט געגען חערים פאר פייגעל און הינט, מעג־טעלער פאר הינט און פאכמעניש צוזא־מענגעשטעלטע מישונגען אלס עסענווארג פאר קאנארקעס און פאפוגאקעס. ס׳ווערען אנגענומען אלערליי פייגעל א. ז. וו. צום אויסלערן.

גרויסער אויסוואהל פון מכשירים צו פיש־פאנגען.

מעסיגע פרייזן! פאכמענישע בעדינונג

וויכטיג פאר ברוך־קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען־בײן (הויקערס), פאראליזשען, ביין־שווינדזוכט, פלאטפים און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען־ליידענדע.

פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־באנדאזשען לויט מיין מע־טאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע · זענקונג ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב־הייל־באנדא־זשען.

פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.

געגען ביין־שווינדזוכט ספעציעלע אר־טאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פלאטפים ספע־ציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען.

געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי־שטרימפ לויט מאס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלע הייל־ארטאפעדישע אנשטאלט

ספעצ. ארטאפעד

א. פעטריקעוויטש, לאדז

פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא 9)

אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען. טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman